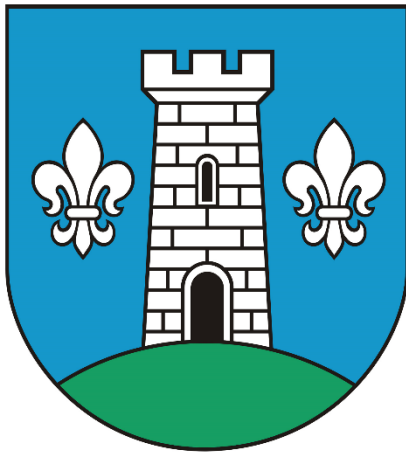

Gmina Głowno
— *Zamieszkaj* —

Strategia Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

Opracowanie:

Urząd Gminy Głowno

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030 opracowano w oparciu o analizę materiałów źródłowych (aktualnych dokumentów planistycznych i sprawozdań) Urzędu Gminy Głowno i gminnych jednostek organizacyjnych, dane statystyczne ujęte w formie wskaźników, wykresów i tabel porównawczych oraz informacje pozyskane w procesie partycypacji społecznej.

Strategia Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030 zawiera najaktualniejsze dane w momencie opracowywania niniejszego dokumentu, a więc dane według stanu na 31 grudnia 2022 roku (o ile nie zaznaczono inaczej).

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY GŁÓWNO	7
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej.....	8
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	9
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	10
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	12
4.1. <i>Ocena sytuacji Gminy</i>	13
4.2. <i>Pożądanane priorytety rozwojowe</i>	16
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej.....	18
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY GŁÓWNO	21
1. Misja i wizja	22
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	24
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Głowno oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	37
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	40
6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych.....	44
7. Ramy finansowe i źródła finansowania	47
ZAŁĄCZNIKI	50
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Głowno	50
Załącznik 2: Wzór ankiety.....	97
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	102

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030 stanowi kluczowe narzędzie długofalowego zarządzania. Dokument ten wytycza strategiczne kierunki rozwoju Gminy do roku 2030, co pozwoli zapewnić stabilność i ciągłość działań władz lokalnych, niezależnie od zmieniającej się sytuacji politycznej. Strategia umożliwi również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastruktura czy finanse. Ponadto dokument ten stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030 ma status dokumentu nadrzędnego w stosunku do innych planistyczno-strategicznych dokumentów obowiązujących w Gminie. Jest również w pełni zgodna z wyższymi dokumentami, takimi jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030,
- Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

W rezultacie stanowi ona spójną całość w kontekście strategicznego rozwoju na różnych poziomach administracyjnych.

Dodatkowo, Strategia Rozwoju Gminy Głowno będzie stanowiła ramy dla tworzenia planów i programów lokalnych, które będą realizowane w ciągu jej obowiązywania. Dzięki temu dokument ten będzie zawierał wytyczne i punkt odniesienia dla wszelkich inicjatyw i działań podejmowanych na poziomie lokalnym w Gminie, mających na celu wspieranie rozwoju w okresie od 2024 do 2030 roku.

Strategia Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030 została opracowana w sposób kompleksowy, wykorzystując różnorodne dane i dokumenty jako podstawę dla jej tworzenia. Dokument powstał w oparciu o aktualne dokumenty planistyczne, sprawozdania oraz dane statystyczne, co umożliwiło rzetelne i uzasadnione podejście do wyznaczenia celów i priorytetów rozwojowych dla Gminy Głowno w określonym czasie. Kluczowym dokumentem prawnym, który był wykorzystywany w procesie przygotowania Strategii, była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ustawa ta stanowi podstawę prawną dla funkcjonowania samorządów lokalnych (w tym Gminy Głowno) i określa ich zakres kompetencji oraz zasady działania. Wykorzystanie tego aktu prawnego pozwoliło na stworzenie Strategii Rozwoju uwzględniającej istniejące ramy prawne i możliwości działania Gminy w zakresie jej rozwoju na lata 2024-2030.

Prace nad Strategią rozpoczęto w sierpniu 2023 roku. W tym czasie Wójt Gminy Głowno podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Pierwszym krokiem inauguracyjnym prac nad dokumentem było podjęcie uchwały nr LXIV/349/23 Rady Gminy Głowno z dnia 10 sierpnia 2023 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030, w tym trybu konsultacji.

Ważnym elementem w pracach nad Strategią jest **partycypacja społeczna**, dlatego proces tworzenia dokumentu poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, na którą składa się m.in. przeprowadzone wśród mieszkańców i interesariuszy Strategii **badanie ankietowe**. Wnioski z ankietyzacji stanowiły uzupełnienie do głównych obszarów problemowych oraz potencjałów rozwojowych Gminy wynikających z **Diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej**. Diagnoza z kolei powstała w oparciu o analizę danych statystycznych oraz informacji pozyskanych z Urzędu Gminy Głowno i gminnych jednostek organizacyjnych, w tym uzyskanych podczas **wywiadu pogłębionego** z kierownictwem Urzędu.

Na podstawie zdiagnozowanych obszarów problemowych i potencjałów Gminy określono **cele strategiczne** i **cele szczegółowe** (operacyjne), których osiągnięcie możliwe będzie poprzez realizację zaplanowanych **kierunków działań**. Ta część dokumentu była przedmiotem spotkania w sprawie Strategii, podczas którego w formule warsztatowej (**warsztat strategiczny**) wypracowano wspomniane wcześniej kierunki działań oraz **misję** i **wizję** Gminy Głowno. W spotkaniu uczestniczyli członkowie Zespołu ds. opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030 oraz inne osoby związane z Gminą, mające wiedzę o jej specyfice i potrzebach.

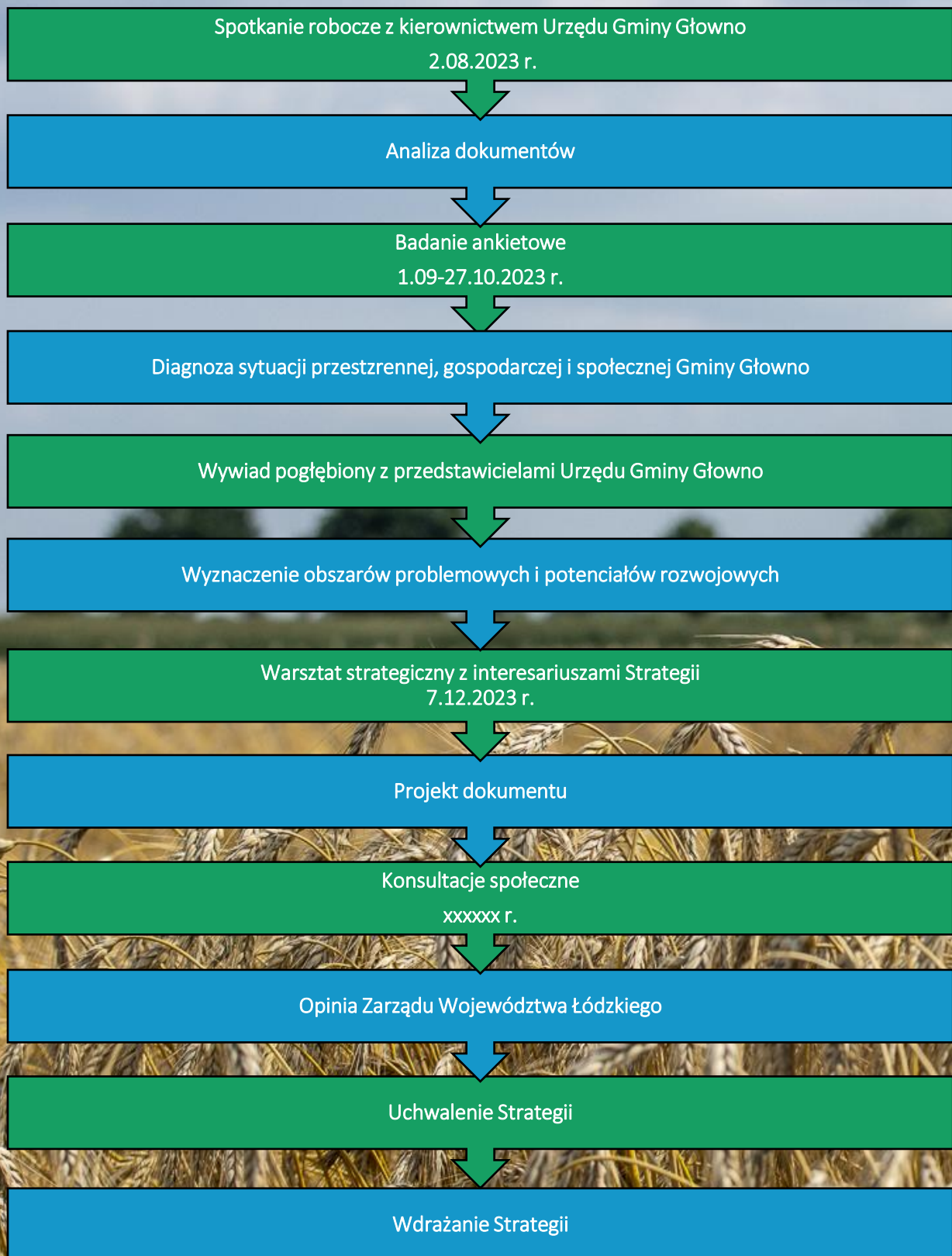

Dokument powstał przy wsparciu ekspertów z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania, w składzie:

- Dominika Gałęcka, Ekspertka ds. Strategii i rozwoju lokalnego – koordynatorka projektu,
- Irma Kuznetsova, Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Iwona Nowacka, Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Joanna Mucha, Młodsza Specjalistka ds. Strategii i rozwoju lokalnego,
- Roksana Proskop, Młodsza Specjalistka ds. Strategii i rozwoju lokalnego.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią.

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY GŁÓWNO

Na podstawie przeprowadzonej **Diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Głowno** zidentyfikowane zostały najważniejsze **potencjały rozwojowe** oraz **obszary problemowe** dotyczące Gminy i jej najbliższego otoczenia. Poniższe wyszczególnienie zawiera wnioski w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym opracowane w oparciu o Diagnozę. Wnioski stanowią podstawę do sporządzenia celów strategicznych i kierunków działań zaplanowanych do realizacji w ramach niniejszej Strategii.

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Wnioski z Diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Głowno w wymiarze **przestrzennym**:

- Bardzo dobra dostępność transportowa związana z bliskością dróg o znaczeniu ponadlokalnym, w tym 4 węzłów autostrad A1 i A2 oraz drogi krajowej nr 14, autostradzie A1 i torom kolejowym bezpośrednio przebiegającymi przez teren Gminy;
- Drogi (w szczególności autostrada) oraz linia kolejowa wpływają na obniżenie gminnej dostępności przestrzennej – stanowią bariery dzieląc Gminę, natomiast jej obwarunkowy charakter stwarza trudność w lokalizacji strategicznych obiektów, które powinny być łatwo dostępne na terenie Gminy dla wszystkich mieszkańców zamieszkujących różne miejscowości;
- Umiarkowana dostępność komunikacyjna pod względem możliwości przemieszczania się transportem zbiorowym – Gmina posiada stację kolejową w miejscowości Kamień, a w niewielkiej odległości (mieście Głownie i we wsi Krępa) znajdują się również dworce kolejowe. Na terenie Gminy nie występuje transport zbiorowy autobusowy, co obniża dostępność transportową dla niezmotoryzowanych mieszkańców;
- Całkowite pokrycie powierzchni Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, ułatwiające planowanie przestrzenne w Gminie, ograniczające wystąpienie chaosu przestrzennego i pojawianie się niekontrolowanej zabudowy (plany częściowo wymagają aktualizacji);
- Niewielka gęstość zaludnienia i rozdrobienie w zabudowie w związku z dużą powierzchnią Gminy i jej rolniczą funkcją;
- Gmina wyróżnia się intensywnym rolnictwem (ok. 84% jej powierzchni pokrywają użytki rolne), w tym duży udział posiada sadownictwo (szczególnie we wschodniej części Gminy);
- Formy ochrony przyrody i obszary o dużym znaczeniu przyrodniczym (takie jak korytarz ekologiczny) obejmują niewielkie fragmenty Gminy w związku z czym nie oddziałują znacząco na planowanie przestrzenne oraz atrakcyjność turystyczną.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

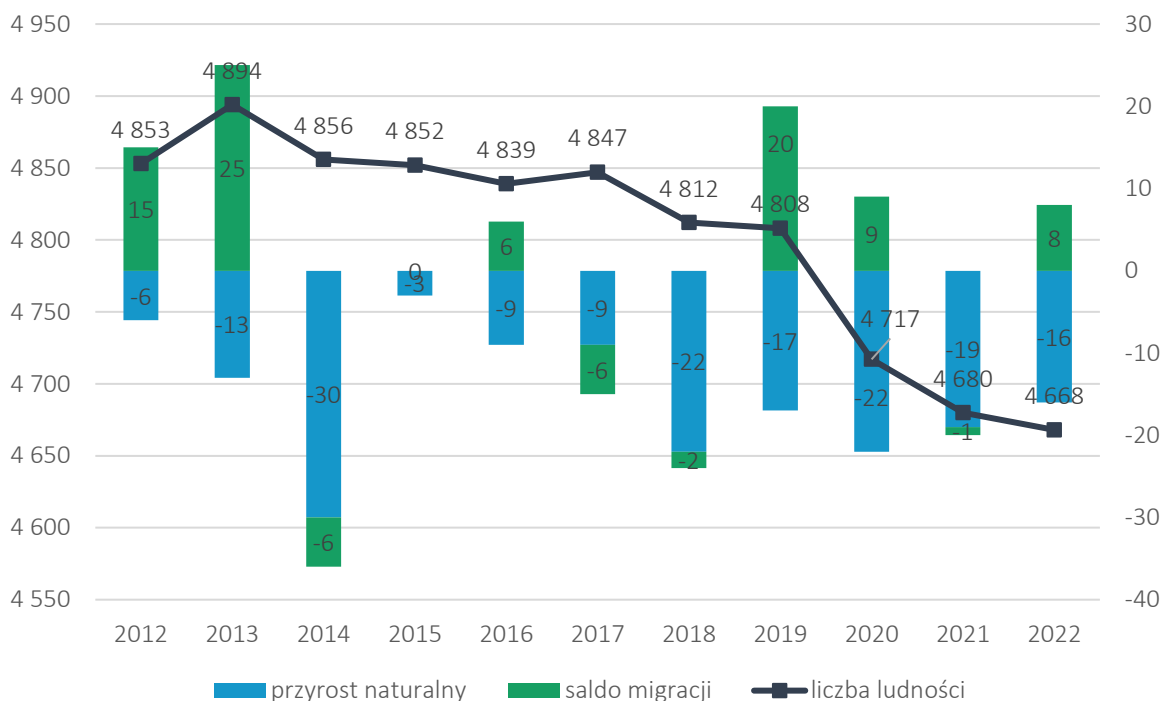
Wnioski z Diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Głowno w wymiarze **gospodarczym**:

- Konieczność rozwoju gospodarczego Gminy w oparciu o tworzenie nowych małych i średnich przedsiębiorstw, w tym poprzez zachęcanie do prowadzenia własnej działalności mieszkańców oraz przyciąganie inwestorów spoza Gminy (w 2022 roku Gmina Głowno charakteryzowała się najniższą liczbą działających podmiotów gospodarczych spośród wszystkich gmin powiatu zgierskiego);
- Sieć dróg wewnątrz Gminy Głowno jest dobrze rozwinięta (stanowią ją drogi gminne, powiatowe, krajowe i autostrada) dzięki czemu przemieszczanie się samochodem wewnątrz Gminy nie stanowi problemu. Przy drogach brakuje jednak infrastruktury dla pieszych oraz rowerzystów, a jej utworzenie na niektórych odcinkach jest niemożliwe w związku ze zbyt wąskim pasem ruchu – jest to czynnik utrudniający poprawę bezpieczeństwa w ruchu na terenie Gminy;
- Wysokie koszty związane z zaopatrzeniem w wodę części miejscowości w związku z dostarczaniem jej z terenu gmin ościennych stwarzają konieczność podjęcia działań zmierzających do podłączenia wszystkich miejscowości do gminnej sieci;
- Fragmenty sieci wodociągowej wymagają podjęcia działań modernizacyjnych (wymiana części azbestowych, oczyszczenie, itp.). Systematycznie prowadzona jest modernizacja Stacji Uzdatniania Wody – zmodernizowanie wszystkich SUW jest jednym z priorytetowych działań;
- Gmina Głowno nie posiada sieci kanalizacyjnej, a w związku z rozproszoną zabudową jej budowa byłaby nieuzasadniona ekonomicznie. Nieczystości gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, a za ich odbiór odpowiedzialne są podmioty prywatne. Należy prowadzić inwentaryzację oraz kontrole szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków w zakresie prawidłowości odprowadzania ścieków z terenu Gminy w celu ochrony wód i gleb;
- Gmina rozwija i promuje odnawialne źródła energii poprzez wspieranie mieszkańców w wymianie źródeł ciepła na budyniach mieszkalnych oraz wyznaczenie terenów pod farmy wiatrowe i fotowoltaiczne – te dobre praktyki powinny być kontynuowane, w celu zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców Gminy i poprawy jakości powietrza;
- Wzrost wydatków majątkowych – samorząd przeznacza na inwestycje coraz większe kwoty. Realizowane inwestycje to przede wszystkim remonty nawierzchni dróg i rozbudowa oraz modernizacja sieci wodociągowej, a także inwestycje w szkołach i OSP. Dostrzega się potrzebę w dalszej realizacji zadań inwestycyjnych oraz aktywne pozyskiwanie funduszy ze środków zewnętrznych na ich realizację.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Wnioski z Diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Głowno w wymiarze **społecznym**:

- Polityka społeczna Gminy Głowno zakłada przyciąganie nowych mieszkańców poprzez stwarzanie atrakcyjnych warunków do zamieszkania i zapewnienie pożądaných usług. Obserwuje się dodatnie saldo migracji, co jest czynnikiem pozytywnym oznaczającym napływ nowych mieszkańców. Niestety pozostałe niekorzystne trendy demograficzne takie jak ujemny przyrost naturalny czy odpływ ludzi młodych (zakładających rodziny) powodują zmniejszanie się liczby mieszkańców Gminy. W ostatecznym bilansie liczba mieszkańców zmniejsza się na przestrzeni ostatnich lat. Opisaną sytuację przedstawia poniższy wykres;

Ryc. 1. Zmiany liczby ludności w Gminie Głowno w latach 2012-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

- Rosnąca liczba seniorów prowadzić może do różnego rodzaju wyzwań związanych np. z obciążeniem systemu finansów publicznych poprzez wzrost kosztów opieki zdrowotnej i usług opiekuńczych oraz koniecznością rozwoju polityki senioralnej i usług aktywizacji osób starszych, co przeciwdziałać ma wykluczeniu społecznemu seniorów oraz podnoszeniu ich jakości życia;
- Jakość i dostępność opieki przedszkolnej na terenie Gminy oceniana jest pozytywnie, choć korzysta z niej tylko około połowy dzieci w wieku 3-5 lat zamieszkujących Gminę;
- Gmina Głowno nie zapewnia opieki nad dziećmi do lat 3, a najbliższe żłobki zlokalizowane są w mieście Głowno. Dostrzega się jednak potrzebę w organizacji opieki

dla najmłodszych mieszkańców Gminy, którą zgłaszają również interesariusze badania ankietowego przeprowadzonego na potrzeby niniejszego dokumentu;

- Oferta szkół pod względem edukacji podstawowej w Gminie Głowno jest dobrze rozwinięta i oceniana pozytywnie zarówno pod względem jakości nauczania jak i jakości infrastruktury szkolnej i bazy dydaktycznej. Mieszkańcy dostrzegają również dobrze zorganizowane dojazdy do szkół. Poziom nauczania i wyposażenie w poszczególnych szkołach są dość wyrównane. Należy jednak stale podnosić konkurencyjność gminnych szkół i wprowadzać ciekawe, innowacyjne metody nauczania, co przełoży się na napływ uczniów do szkół oraz zapewnienie dzieciom dobrego startu w przyszłość;
- Wyróżniający Gminę Głowno związek z kulturą folkloru łowickiego, który przetrwał do dziś i jest kultywowany przez zaangażowaną grupę mieszkańców Gminy powinien być silniej promowany w regionie i nie tylko, przyciągając odwiedzających oraz rozwijając wśród mieszkańców przywiązanie do tradycji i kultury związanej z folklorem;
- Zajęcia i wydarzenia kulturalne oferowane są przez Ośrodek Upowszechniania Kultury i Bibliotekę w Bronisławowie, świetlice wiejskie w Mięsośni i Woli Lubiankowskiej, świetlicę w Piaskach Rudnickich oraz Dom Ludowy w Kadzielinie. Infrastruktura tych obiektów jest w dobrym stanie technicznym, po przeprowadzonych remontach. Dostrzega się jednak potencjał w rozwoju oferty świetlic wiejskich, których działalność jest nisko oceniana przez mieszkańców;
- Najważniejszy obiekt sportowy stanowić będzie nowoczesny Stadion Sportowy w Popowie Głowieńskim z pełną infrastrukturą towarzyszącą (w trakcie budowy w momencie opracowywania niniejszego dokumentu). Posiadanie przez Gminę takiego obiektu może podnieść jej rozpoznawalność i przyciągnąć sympatyków sportu;
- Rosnąca aktywność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie Gminy Głowno jest czynnikiem pozytywnym przekładającym się na wzrost integracji wśród mieszkańców i zwiększenie liczby realizowanych inicjatyw oddolnych, które przyczyniają się do rozwoju Gminy i podniosą jakość życia mieszkańców;
- Członkostwo Gminy w Stowarzyszeniu Powiatów i Gmin Dorzecza Bzury oraz Stowarzyszeniu Lokalna Grupa Działania „POLCENTRUM” wspomaga rozwój Gminy i podnosi kompetencje władz i pracowników Urzędu;
- Zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy społecznej świadczyć może o poprawie poziomu życia mieszkańców, zmniejszeniu ubóstwa i występowania problemów społecznych w rodzinach.

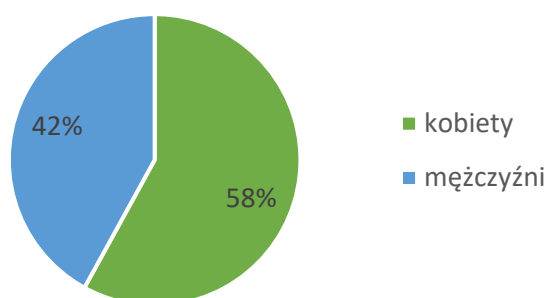
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Głowno przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców. Odpowiedzi udzielać można było poprzez kwestionariusz on-line. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców i interesariuszy Strategii na temat jakości życia w Gminie oraz określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Ankietowani odpowiadali na pytania z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. W każdym ze wskazanych obszarów zadano od kilku do kilkunastu pytań szczegółowych dotyczących poszczególnych aspektów funkcjonowania Gminy.

Respondenci składali odpowiedzi od 1 września do 27 października 2023 roku (łącznie przez 57 dni), co przełożyło się na 93 wypełnione ankiety. Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik nr 2 do niniejszego opracowania.

Metryczka respondentów badania ankietowego kształtuje się w następujący sposób:

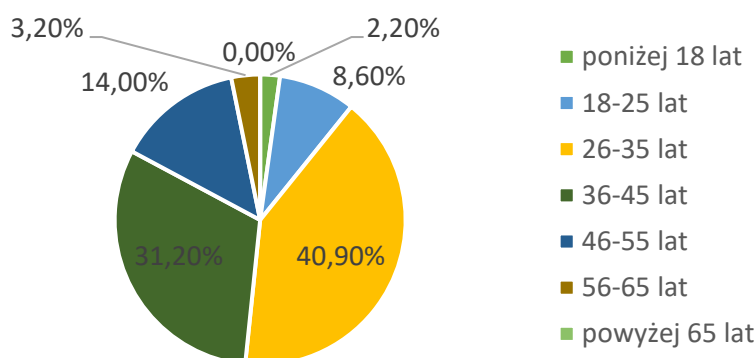
- podział ze względu na płeć – większość stanowiły kobiety (58%),

Ryc. 2. Respondenci badania ankietowego według płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

- podział ze względu na wiek – największy udział (ponad 40%) respondentów stanowiły osoby pomiędzy 26 a 35 rokiem życia, natomiast nikt w wieku powyżej 65 roku życia nie zdecydował się wypełnić ankiety,

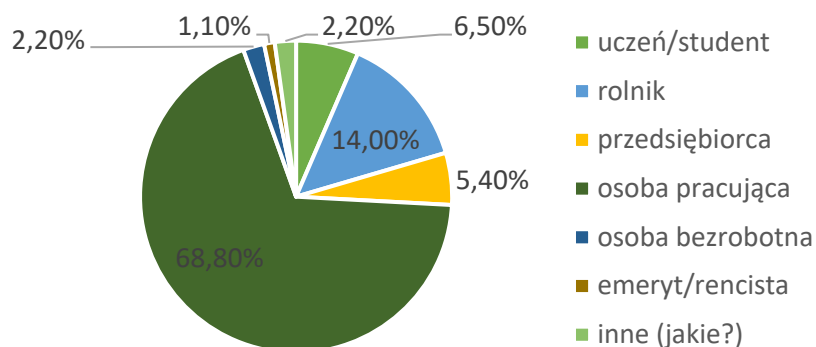

Ryc. 3. Respondenci badania ankietowego według wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

- podział ze względu na sytuację zawodową – prawie 70% ankietowanych to osoby pracujące, a najmniejszy udział stanowili emeryci i renciści (1%) oraz osoby bezrobotne (2%),

Ryc. 4. Respondenci badania ankietowego według sytuacji zawodowej

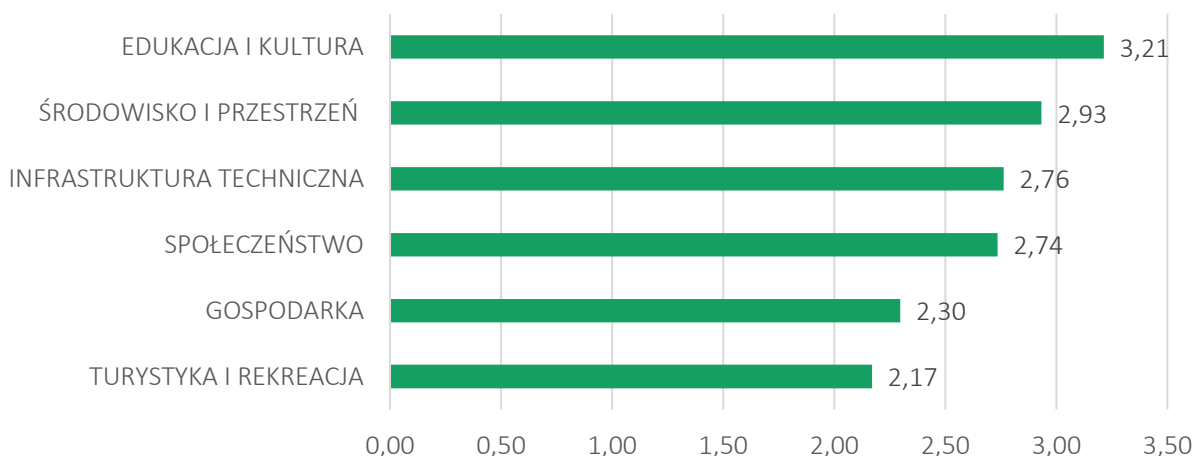
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Głowno w skali od 0 do 5, gdzie:

- 0 – oznacza „nie mam zdania”,
- 1 – oznacza „bardzo źle”,
- 2 – oznacza „źle”,
- 3 – oznacza „dostatecznie/zadawalająco/neutralnie”,
- 4 – oznacza „dobrze”,
- 5 – oznacza „bardzo dobrze”,

mieszkańcy **najkorzystniej** oceniają działania w zakresie **edukacji i kultury** (średnia ocena wynosiła 3,21), z kolei **najmniej korzystnie** obszar **turystyka i rekreacja** (średnia ocena wynosiła 2,2). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,3 do 2,9. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,7.

Ryc. 5. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

W każdym z obszarów respondenci odpowiadali na szczegółowe pytania pozwalające określić stan istniejący poszczególnych elementów funkcjonowania Gminy. **Najwyżej** ocenione zostały aspekty związane z edukacją, w tym **dostęp do edukacji i jakość infrastruktury w szkołach podstawowych** (3,8) oraz **dowóz dzieci do szkół** (3,9). Inne pozytywnie oceniane aspekty, które uzyskały średnią ocenę powyżej 3, a więc oceniane są jako **zadawalające** to:

- dostęp do edukacji przedszkolnej i jej jakość oraz jakość infrastruktury przedszkolnej,
- jakość edukacji w szkołach podstawowych,
- wsparcie dla uczniów zdolnych i uczniów z trudnościami w nauce w szkołach,
- zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy oraz funkcjonalność budynków administracji publicznej,
- działalność Ośrodka Kultury i Biblioteki Publicznej w Bronisławowie,
- estetyka Gminy i walory środowiska przyrodniczego,
- jakość powietrza,
- oferta Gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska,
- system odbioru odpadów,
- stan dróg,
- dostęp do Internetu,
- wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych.

Z kolei **najniżej** oceniony został dostęp do **sieci gazowej** (1,4). Inne aspekty ocenione negatywnie, a więc posiadające średnią ocenę poniżej 2 to:

- funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie Gminy,
- system ścieżek rowerowych,
- poziom bazy gastronomicznej i turystyczno-wypoczynkowej,
- dostęp do podstawowej opieki medycznej,
- możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy,
- połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami,
- oferta spędzania wolnego czasu na terenie Gminy skierowana do wszystkich grup wiekowych, a więc dzieci, młodzieży, osób dorosłych i seniorów.

Tabela na kolejnej stronie przedstawia najlepiej i najgorzej oceniane przez ankietowanych elementy w podziale na poszczególne obszary. Przy każdym ze wskazanych aspektów dopisana została średnia ocena jaką uzyskał łącznie od wszystkich ankietowanych.

Tabela 1. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najlepiej oceniane:	Najgorzej oceniane:
Edukacja i kultura	Organizacja dowozu dzieci do szkół (3,9) Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (3,8) Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych (3,8)	Działalność świetlic wiejskich (2,3)
Środowisko i przestrzeń	Jakość powietrza (3,6)	Infrastruktura melioracji szczegółowej (2,3)
Infrastruktura techniczna	Dostęp do Internetu (3,6) Stan dróg (3,3)	Sieć gazowa (1,4)
Spółeczeństwo	Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy (3,2) Funkcjonalność budynków administracji publicznej (3,0)	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,7)
Gospodarka	Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej (2,8) Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji (2,8)	Funkcjonowanie transportu zbiorowego (1,6)
Turystyka i rekreacja	Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych (3,0)	System ścieżek rowerowych (1,6)

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Najczęściej wskazywaną odpowiedzią była **poprawa infrastruktury drogowej, w tym chodników, nawierzchni, itp.** (odpowiedź tę zaznaczyło 43% ankietowanych). Prawie 40% ankietowanych za priorytet uznaje również: **rozbudowę ścieżek pieszo-rowerowych, stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, budowę sieci kanalizacyjnej i przydomowych oczyszczalni ścieków oraz rozbudowę oświetlenia ulicznego.**

Na kolejnej stronie zamieszczony został szczegółowy wykres przedstawiający poruszone wyżej aspekty, a także inne elementy, o których ocenę poproszeni zostali respondenci.

Jednym z pytań zadanych w ankiecie było wskazanie elementu, który miałby zostać **wizytówką** Gminy. Było to pytanie otwarte dzięki czemu respondenci mogli sami zaproponować, co według nich jest lub w przyszłości mogłoby się stać wizytówką Gminy Głowno. Wśród najczęściej pojawiających się odpowiedzi wyróżnić można:

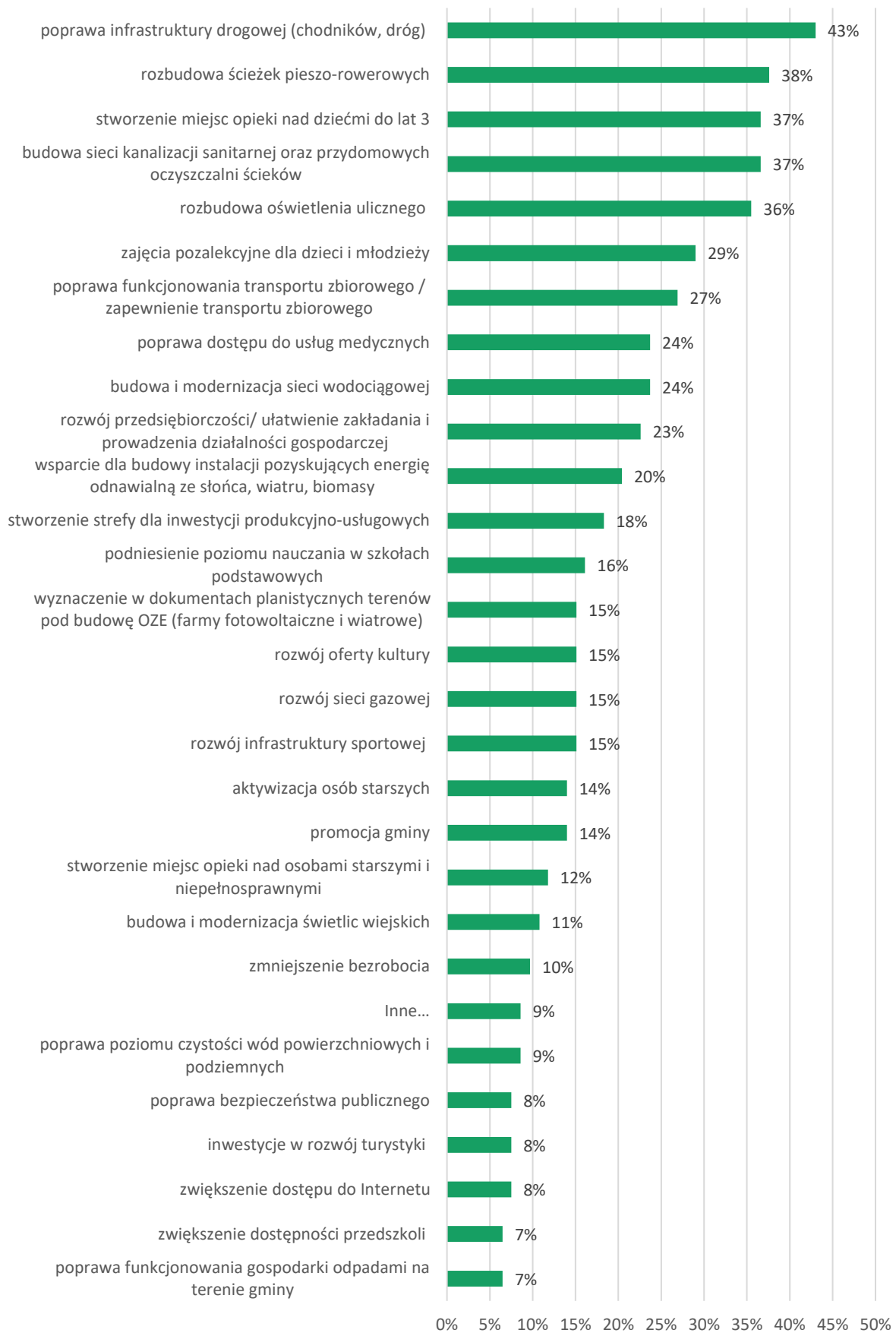
- Czystość i ekologię, w tym czyste lasy i czyste powietrze,
- Walory przyrodnicze i krajobrazowe Gminy oraz rozwiniętą funkcję rekreacyjną i turystyczną w oparciu te zasoby (w tym w szczególności ścieżki rowerowe),
- Folklor, przywiązanie do tradycji i kultury,
- Odnawialne źródła energii,
- Rozwój gospodarczy – wsparcie mieszkańców w zakładaniu działalności gospodarczej.

Ponadto część ankietowanych wspominała również hasło wykorzystywane do promocji Gminy:

Gmina Głowno
— Zamieszkać —

Ryc. 6. Główne priorytety rozwoju Gminy Głowno według ankietowanych

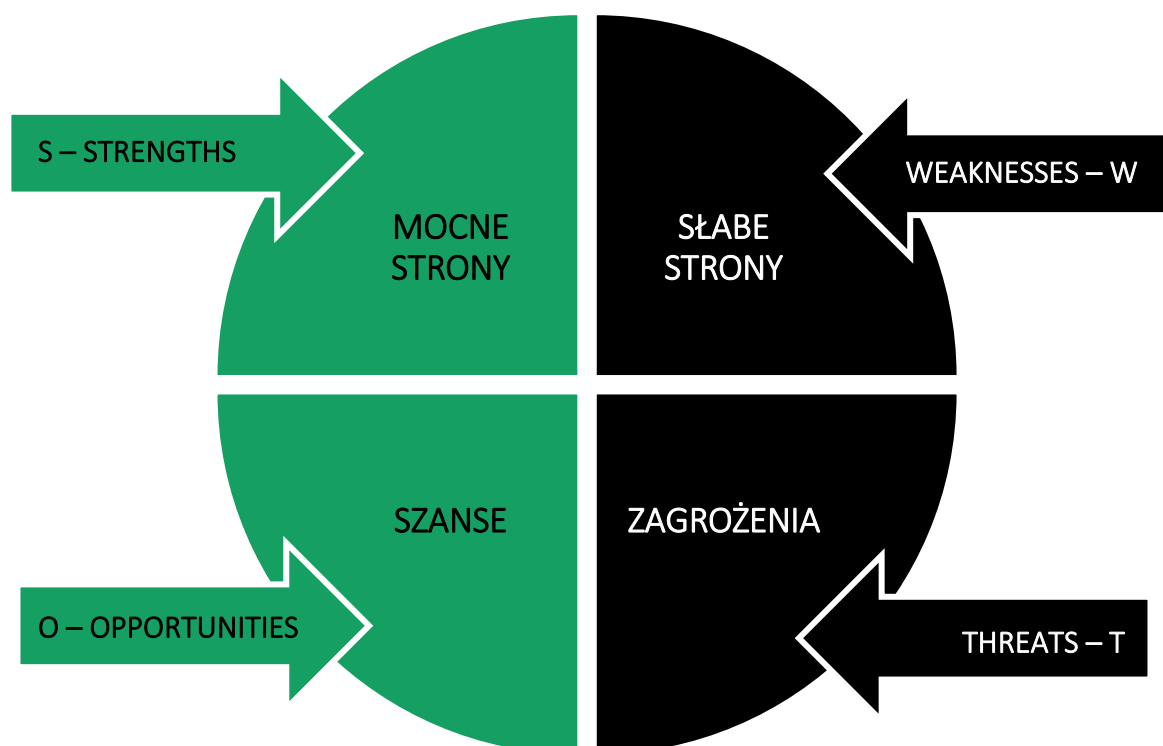
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest często stosowanym narzędziem diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. To narzędzie pozwala na porównanie **mocnych** i **słabych** stron jednostki wynikających z jej **wewnętrznego otoczenia** oraz identyfikację **szans** i **zagrożeń** dla rozwoju, które płyną z **otoczenia zewnętrznego**. Ponadto dzięki analizie SWOT można również określić, jak te elementy wzajemnie na siebie oddziałują.

Analizę SWOT dla Gminy Głowno opracowano bazując na:

- Diagnozie sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Głowno;
- danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Gminy Głowno, gminnych jednostek organizacyjnych oraz źródeł zewnętrznych;
- wynikach badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy oraz interesariuszy Strategii.

Analizę SWOT dla Gminy Głowno przedstawia zestawienie tabelaryczne umiejscowione na kolejnej stronie.

SILNE STRONY

- Bardzo korzystne położenie Gminy pod względem komunikacyjnym – dobry dojazd dzięki drogom o znaczeniu ponadlokalnym;
- Związek Gminy z kulturą folkloru łowickiego i jego kultywowanie przez mieszkańców;
- Dodatnie saldo migracji dzięki dobrym warunkom do zamieszkania i mniejszym niż w dużych miastach kosztom budowy domu;
- Zapewniony transport kolejowy umożliwiający przemieszczanie się na trasie Łódź-Warszawa;
- 100% powierzchni Gminy pokryte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co ułatwia planowanie przestrzenne (choć częściowo plany wymagają aktualizacji);
- Wspieranie mieszkańców w wymianie źródeł ciepła i promocja odnawialnych źródeł energii – w długofalowej perspektywie nastąpi poprawa jakości powietrza i obniżenie kosztów wytwarzania energii;
- Rozwój inwestycyjny w Gminie – zwiększenie liczby realizowanych inwestycji i nakładów finansowych przeznaczanych na inwestycje;
- Wyrównana oferta szkolna wewnątrz Gminy i duże zaangażowanie społeczne w funkcjonowanie szkół;
- Rosnąca aktywność społeczna mieszkańców i realizacja inicjatyw oddolnych przekładająca się na wzrost liczby działających stowarzyszeń i organizacji pozarządowych i rozwój Gminy;
- Zmniejszająca się liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej świadcząca o poprawie jakości życia.

SŁABE STRONY

- Niekorzystne trendy demograficzne skutkujące zmniejszaniem się liczby mieszkańców Gminy – ujemny przyrost naturalny, odpływ ludzi młodych zakładających rodziny i podejmujących zatrudnienie;
- Rosnące obciążenie demograficzne osobami starszymi powodujące nowe wyzwania dla samorządu;
- Bariera przestrzenna w postaci autostrady, która przecina drogę i utrudnia przejazd;
- Duże rozdrobnienie zabudowy w związku ze znaczną powierzchnią Gminy oraz jej rolniczym charakterem;
- Niski poziom przedsiębiorczości – niewielka liczba działających na terenie Gminy podmiotów gospodarczych wiąże się z małymi wpływami do budżetu z podatków;
- Trudność w rozwoju infrastruktury pieszo-rowerowej przy drogach na terenie Gminy w związku z ograniczoną szerokością pasa drogowego;
- Wysokie koszty związane z zaopatrzeniem w wodę części miejscowości w związku z dostarczaniem jej z terenu gmin ościennych oraz konieczność modernizacji fragmentów sieci wodociągowej;
- Brak sieci kanalizacyjnej i znikomy udział mieszkańców korzystających z sieci gazowej;
- Brak opieki żłobkowej wewnątrz Gminy ograniczający powrót na rynek pracy rodziców małych dzieci lub zmuszający do dowożenia dzieci do ościennych gmin i miast.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Zakończenie budowy Stadionu Sportowego w Popowie Głowieńskim – jedynego takiego obiektu w powiecie; • Rosnące zaangażowanie społeczne w rozwój Gminy i wzajemną pomoc oraz dalsza realizacji inicjatyw oddolnych wśród mieszkańców; • Perspektywy rozwojowe w zakresie nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa; • Korzyści płynące z przynależności do stowarzyszeń międzygminnych i zawierania partnerstw/porozumień z innymi gminami, organizacjami, firmami; • Wykorzystanie walorów przyrodniczych Gminy do rozwoju turystyczno-rekreacyjnego; • Proekologiczna zmiana nawyków społeczeństwa dzięki edukacji ekologicznej mieszkańców, a w konsekwencji czystsze środowisko i obniżenie kosztów (np. zużycia wody, prądu, utylizacji odpadów, itp.).	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiające się niekorzystne trendy demograficzne skutkujące odpływem mieszkańców i starzeniem się społeczeństwa, w tym m.in. możliwy brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy, prowadzenia działalności rolniczej; • Rosnąca przewaga dużych ośrodków miejskich w zakresie jakości życia, dostępności usług, wysokości wynagrodzeń, itp. – dalszy odpływ mieszkańców; • Rosnące natężenie ruchu na drogach o znaczeniu krajowym i ponadlokalnym – wzrost natężenia hałasu i zanieczyszczeń powietrza; • Zagrożenia związane z kryzysami międzynarodowymi i globalnymi (epidemia, konflikty, uchodźcy), które mają bezpośredni wpływ na sytuację gospodarczą w kraju; • Pogarszający się stan środowiska naturalnego i zmiany klimatyczne.

CZĘŚĆ II:
STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU
GMINY GŁÓWNO

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030 jest kompleksowym dokumentem, podczas opracowywania którego dokładnie przeanalizowano aktualną sytuację Gminy. Badanie uwzględniło zarówno mocne strony i szanse, które stanowią fundament do wykorzystania, jak i obszary problemowe wymagające specjalnej uwagi i rozwiązania.

Na tej podstawie stworzono **misję**, czyli główne cele i wartości, które stanowią przewodnik do określenia celów strategicznych Gminy Głowno na przyszłość oraz **wizję**, czyli sprecyzowany obraz przyszłości. Cały proces strategiczny miał na celu ustalenie ram rozwoju Gminy na kolejne lata, gwarantując rozsądne działania i harmonijne wysiłki w dążeniu do zamierzonych celów.

Misja jest to element Strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie, co jest naszym priorytetem.

Uwzględniając przyjęte założenia w procesie strategicznym – podczas spotkania warsztatowego – wypracowano misję Gminy Głowno, która brzmi następująco:

Misją Gminy Głowno jest stworzenie bezpiecznego i przyjaznego miejsca do życia i rozwoju z poszanowaniem tradycji rolniczych oraz walorów przyrodniczych.

Ponadto podczas warsztatów strategiczny podjęto dyskusję nad hasłem promocyjnym dla Gminy Głowno. Uzgodniono, iż obowiązujące hasło „**Gmina Głowno – zamieszkaj**” nadal pozostaje aktualne i przedstawia najważniejszą dla Gminy wartość – zachęcenie nowych mieszkańców do zamieszkania na terenie Gminy i pokazanie jej atrakcyjności.

Gmina Głowno
— *Zamieszkaj* —

Z kolei wizja to obraz Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej Strategii. Wizja ukazuje Gminę Głowno w perspektywie strategicznej, zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów. Wizja zatem obrazuje stan docelowy Gminy w 2030 roku, ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy oraz jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wypracowana przez uczestników warsztatów strategicznych wizja Gminy Głowno brzmi:

Gmina Głowno w 2030 roku jest miejscem przyjaznym do zamieszkania, wyposażonym w lokalne atrakcje, zapewniającym usługi wysokiej jakości zarówno mieszkańcom, jak i odwiedzającym. Jest to Gmina stale rozwijająca się o dobrze prosperującej gospodarce lokalnej, wysokich walorach wypoczynkowych, uważna na potrzeby mieszkańców, dbająca o ich bezpieczeństwo, czystość przestrzeni i środowiska.

Osiągnięcie takiej wizji oznacza ponadto, iż Gmina Głowno będzie miejscem:

- bezpiecznym,
- rozwijającym się z poszanowaniem walorów przyrodniczych,
- zachowującym tradycje rolnicze,
- wyróżniającym się wysokim poziomem edukacji,
- posiadającym rozwiniętą infrastrukturę kulturalno-sportową.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie analizy aktualnej sytuacji Gminy Głowno, jej aspektów ekonomicznych, społecznych oraz przestrzennych, a także uwzględniając czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, określono trzy główne cele strategiczne, które mają być osiągnięte w zgodzie z misją i wizją rozwoju Gminy. W celu realizacji założeń strategicznych, ustalono również cele szczegółowe, nazywane celami operacyjnymi, które stanowią konkretne działania do osiągnięcia.

Wyznaczone dla Gminy Głowno cele strategiczne odpowiadają zdefiniowanym obszarom rozwojowym w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są od siebie zależne i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Podstawę realizacji zadań w sferze gospodarczej będą stanowiły działania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej i poprawy jakości środowiska przyrodniczego.

Tabela na kolejnej stronie prezentuje zestawione cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami szczegółowymi (operacyjnymi). Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem dla osiągnięcia zakładanych rezultatów rozwoju Gminy Głowno.

PRZESTRZEŃ	GOSPODARKA	SPOŁECZNOŚĆ
CELE STRATEGICZNE		
1. Dostępna przestrzeń, bezpieczna infrastruktura i czyste środowisko w Gminie Głowno	2. Gmina Głowno łącząca w sposób zrównoważony rozwój przedsiębiorczy, rolniczą funkcję oraz dziedzictwo kulturowe	3. Dbająca o mieszkańców Gmina Głowno
CELE OPERACYJNE		
<p>1.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni i zwiększenie jej dostępności</p> <p>1.2. Zapewnienie bezpiecznej i ogólnodostępnej infrastruktury technicznej i drogowej</p> <p>1.3. Poprawa jakości środowiska, wzmocnienie odporności Gminy na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne</p>	<p>2.1. Rozwój przedsiębiorczości z zachowaniem funkcji rolniczej Gminy</p> <p>2.2. Rozwój turystyki aktywnej i wzmocnienie dziedzictwa kulturowego Gminy</p>	<p>3.1. Kompleksowe wsparcie mieszkańców Gminy</p> <p>3.2. Zapewnienie wysokiej jakości i innowacyjności nauczania</p> <p>3.3. Zapewnienie ciekawej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich mieszkańców</p>

PRZESTRZEŃ

DOSTĘPNA PRZESTRZEŃ, BEZPIECZNA INFRASTRUKTURA I CZYSTE ŚRODOWISKO W GMINIE GŁOWNO

Pierwszy cel strategiczny – w obszarze dotyczącym przestrzeni – osiągnięty będzie poprzez realizację kierunków działań podzielonych na 3 cele operacyjne:

- Pierwszy cel operacyjny dotyczy racjonalnego gospodarowania przestrzenią poprzez zachowanie aktualności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wyznaczanie terenów inwestycyjnych i pod zabudowę mieszkaniową, usługową, odnawialne źródła energii, itp. oraz zapewnienia jak najlepszej dostępności przestrzennej poprzez optymalizację funkcjonowania transportu zbiorowego oraz dostosowywanie przestrzeni i obiektów dla osób ze specjalnymi potrzebami;
- Drugi cel operacyjny związany jest z infrastrukturą i zakłada, iż wszyscy mieszkańcy będą mieć równy dostęp do wysokiej jakości infrastruktury technicznej dzięki rozbudowie sieci (np. wodociągowej) i modernizacji urządzeń (np. stacji uzdatniania wody). Ponadto cel ten skupia się również na bezpiecznej i łatwo dostępnej infrastrukturze drogowej, w tym modernizacji nawierzchni, zapewnieniu nowoczesnego oświetlenia, a tam gdzie jest to możliwe również ciągów pieszo-rowerowych;
- Trzeci cel operacyjny zawiera kierunki działań związane z ochroną środowiska, przeciwdziałaniem zmianom klimatycznym i uodpornieniem na nie dzięki odpowiedniemu gospodarowaniu wodą, produkowaną energią i prawidłowemu gospodarowaniu odpadami. Planowane działania obejmują zwiększenie produkcji energii z odnawialnych źródeł, co zwiększy samowystarczalność energetyczną Gminy oraz przeprowadzenie termomodernizacji budynków, co pozwoli na obniżenie kosztów ich ocieplania. Kierunki działań zakładają również dbałość o bioróżnorodność i zachowanie gatunków.

GOSPODARKA

GMINA GŁÓWNO ŁĄCZĄCA W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZY, ROLNICZĄ FUNKCJĘ ORAZ DZIEDZICTWO KULTUROWE

Drugi cel strategiczny (dotyczący obszaru gospodarki) realizowany będzie poprzez kierunki działań podzielone na 2 cele operacyjne:

- Pierwszy z nich skupia się na rozwoju przedsiębiorczości poprzez wspieranie przedsiębiorców, zachęcanie do tworzenia nowych firm i zapewnianie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy oraz zachowaniu funkcji rolniczej Gminy z wprowadzaniem nowoczesnych i ekologicznych rozwiązań, sprzyjających ochronie środowiska i rozwojowi funkcji turystycznej Gminy m.in. dzięki powstawaniu nowych gospodarstw agroturystycznych oraz promowaniu lokalnej żywności;
- Drugi cel operacyjny zawiera kierunki działań skupiające się wokół rozwoju turystyki i rekreacji m.in. dzięki zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej aktywność na świeżym powietrzu oraz zachowaniu i promocji dziedzictwa kulturowego, co wzmocni rozpoznawalność Gminy i przyczyni się do podniesienia świadomości mieszkańców w zakresie lokalnych tradycji i kultury.

SPOŁECZNOŚĆ

DBAJĄCA O MIESZKAŃCÓW GMINA GŁOWNO

Trzeci cel strategiczny skupia się na potrzebach lokalnej społeczności i realizowany będzie poprzez osiągnięcie 3 celów operacyjnych:

- Pierwszy cel operacyjny dotyczy szerokorozumianych usług, w tym związanych z pomocą społeczną, opieką nad osobami niesamodzielnymi, wsparciem rodzin, w tym dzieci i młodzieży, opieką medyczną, zapobieganiem wykluczeniu społecznemu i rozwojem wolontariatu;
- Drugi cel operacyjny dotyczy szkolnictwa – zakłada, iż szkoły na terenie Gminy będą nowoczesnymi placówkami zapewniającymi swoim uczniom edukację na najwyższym poziomie, dzięki posiadaniu odpowiedniego zaplecza wspierającego rozwój intelektualny i fizyczny, wprowadzaniu innowacyjnych metod nauczania i udzielaniu wsparcia dostosowanego do indywidualnych potrzeb dzieci i młodzieży;
- Trzeci cel operacyjny skupia się na spędzaniu czasu wolnego przez mieszkańców, a realizacja planowanych kierunków działań ma doprowadzić do utworzenia na terenie Gminy ciekawej i bogatej oferty zajęć i wydarzeń kulturalnych oraz sportowych, w których mieszkańcy będący w różnym wieku będą chętnie uczestniczyć. Wsparciem w realizacji tych działań będzie dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi i zachęcanie mieszkańców do realizacji inicjatyw oddolnych, które wspierane będą przez samorząd.

CEL STRATEGICZNY 1: Dostępna przestrzeń, bezpieczna infrastruktura i czyste środowisko w Gminie Głowno

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>1.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni i zwiększenie jej dostępności</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego • Wyznaczenie terenów zwartej zabudowy mieszkaniowej (szeregowej) z poszanowaniem rolniczych przestrzeni produkcyjnych • Wyznaczenie terenów pod OZE w miejscach nieuciążliwych dla mieszkańców i na słabych glebach • Wyznaczenie obszarów pod mały i średni przemysł • Dążenie do zwiększenia dostępności przestrzennej, w tym transportu zbiorowego • Poprawa walorów estetycznych przestrzeni publicznej i miejscowości • Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym unikania „betonowania” przestrzeni oraz wprowadzenie i egzekwowanie standardów ochrony zieleni w procesie inwestycyjnym • Przeprowadzanie remontów, modernizacji i tworzenie nowej zabudowy z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego dostosowanego do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami 	<p>Zagospodarowywanie przestrzeni w sposób tworzący harmonijną całość, uwzględniający w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.</p> <p>Napływ nowych mieszkańców i przedsiębiorców dzięki atrakcyjnym terenom inwestycyjnym.</p> <p>Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni i estetyki Gminy oraz gminnych obiektów.</p> <p>Przeciwdziałanie występowaniu zjawisk ekstremalnych i adaptacja do zmian klimatu m.in. dzięki ochronie terenów zieleni przed presją zabudowy i „betonowaniem”.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • udział powierzchni Gminy objęty dokumentami planistycznymi (%), • powierzchnia terenów wyznaczonych pod zabudowę mieszkaniową (ha), • powierzchnia terenów wyznaczonych pod zabudowę przemysłową (ha), • powierzchnia terenów wyznaczonych pod OZE (ha), • liczba gminnych obiektów i/lub budynków użyteczności publicznej dostosowanych do zasad projektowania uniwersalnego (szt.),

<p>1.2. Zapewnienie bezpiecznej i ogólnodostępnej infrastruktury technicznej i drogowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z zarządami dróg wszystkich kategorii w sprawach przebudowy i budowy dróg oraz bezpieczeństwa drogowego • Budowa i modernizacja gminnej infrastruktury drogowej, a w miejscach gdzie jest to możliwe rozbudowa ciągów pieszo-rowerowych • Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne oraz budowa oświetlenia na terenach rozwijającej się zabudowy • Budowa sieci wodociągowej na terenach rozwijającej się zabudowy • Dążenie do podłączenia wszystkich gminnych miejscowości do gminnej sieci wodociągowej • Modernizacja istniejącej infrastruktury wodociągowej, w tym budynków Stacji Uzdatniania Wody • Wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków 	<p>Poprawa bezpieczeństwa drogowego i komfortu przemieszczania się wewnątrz Gminy dzięki wysokiej jakości infrastrukturze drogowej i przydrogowej (chodniki, oświetlenie, odpowiednie oznakowanie).</p> <p>Zapewnienie dostępu do bezawaryjnej i wysokiej jakości sieci wodociągowej wszystkim mieszkańcom Gminy.</p> <p>Utrzymanie czystości wód i gleb dzięki wysokiej jakości infrastrukturze technicznej i prawidłowemu postępowaniu z nieczystościami ciekłymi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • długość wybudowanych/zmodernizowanych dróg (km), • długość wybudowanych chodników (km), • długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km), • liczba punktów oświetlenia nowych/wymienionych na ekologiczne (szt.), • długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej (km), • udział mieszkańców objętych dostępem do sieci wodociągowej (%),
<p>1.3. Poprawa jakości środowiska i wzmocnienie odporności Gminy na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zawiązanie porozumienia z innymi gminami w celu utworzenia Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych • Rozwijanie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie segregacji odpadów i obiegu zamkniętym • Promowanie nawyków proekologicznych wśród mieszkańców i zachęcanie do zdrowego i ekologicznego życia poprzez konkursy, tematycznie imprezy, upowszechnianie wiedzy 	<p>Utrzymanie racjonalnej gospodarki odpadami oraz wysokiego poziomu odzysku i segregacji odpadów oraz wprowadzanie elementów gospodarki o obiegu zamkniętym.</p> <p>Zmiana nawyków społecznych na bardziej proekologiczne.</p> <p>Poprawa jakości powietrza dzięki obniżeniu zużycia paliw</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych akcji z zakresu edukacji ekologicznej (szt.), • liczba wymienionych źródeł ciepła (szt.), • poziom zanieczyszczenia pyłami PM10 i PM2,5 (μm), • ilość energii wyprodukowanej przy wykorzystaniu

- Wspieranie wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji i montażu instalacji OZE przez mieszkańców i przedsiębiorców
- Wymiana źródeł ciepła, termomodernizacja i montaż instalacji OZE na gminnych obiektach
- Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, krajobrazu oraz różnorodności biologicznej
- Rozwój i zachowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury
- Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych w sposób minimalizujący utratę naturalnej retencji lub spowalniający odpływ odprowadzanych wód

konwencjonalnych oraz ograniczeniu emisji zanieczyszczeń powietrza.

Wysoka efektywność energetyczna i zwiększenie samowystarczalności energetycznej Gminy dzięki pozyskiwaniu energii z odnawialnych źródeł oraz zmniejszenie kosztów ogrzewania budynków i zużycia energii.

Powstrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej i krajobrazowej, odtworzenie i wzbogacenie zasobów przyrody.

Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej i zachowanie odpowiednich stosunków wodnych.

odnawialnych źródeł energii (J),

- liczba zainstalowanych urządzeń OZE w sektorze publicznym (szt.),
- liczba budynków poddanych termomodernizacji (szt.),
- powierzchnia objęta zieloną lub niebieską infrastrukturą (ha).

CEL STRATEGICZNY 2. Gmina Głowno łącząca w sposób zrównoważony rozwój przedsiębiorczy, rolniczą funkcję oraz dziedzictwo kulturowe

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>2.1. Rozwój przedsiębiorczości z zachowaniem funkcji rolniczej Gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych • Promocja i informowanie przedsiębiorców o możliwym zagospodarowaniu terenów inwestycyjnych • Rozbudowa infrastruktury drogowej i technicznej przy terenach inwestycyjnych, w tym uzbrojenie ich w drogi dojazdowe, sieć wodociągową, gazową, elektryczną • Rozbudowa lokalnego rynku pracy poprzez przyciągnięcie nowych przedsiębiorców i zwiększenie dostępnych miejsc pracy w celu zapobiegania bezrobociu mieszkańców • Tworzenie dobrych warunków dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw • Unowocześnienie gospodarstw rolnych i częściowa zmiana profilu produkcji oraz rozwój nowych funkcji rolniczych • Produkcja i sprzedaż wyrobów związanych z lokalnym rolnictwem (sery, wędliny, oleje, wina) • Wdrażanie instrumentów służących podnoszeniu kwalifikacji, nabywaniu kompetencji i zdobywaniu doświadczenia zawodowego mieszkańców, w szczególności osób młodych 	<p>Wzrost gospodarczy w wyniku zwiększającej się liczby przedsiębiorstw działających w różnych dziedzinach, zapewniających atrakcyjne zatrudnienie mieszkańcom Gminy.</p> <p>Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy i jej promocja, a w konsekwencji przyciągnięcie nowych przedsiębiorców i wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy.</p> <p>Trwały rozwój firm oraz wprowadzanie na rynek wysokiej jakości produktów, w tym produktów pochodzących z rolnictwa.</p> <p>Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej i zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska ze źródeł rolniczych dzięki nowoczesnemu rolnictwu i uprawom ekologicznym.</p> <p>Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i wsparcie przetwórstwa rolno-spożywczego oraz produktów lokalnych.</p> <p>Wzmacnianie pozycji konkurencyjnej rolnictwa Gminy Głowno w regionie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia wyznaczonych terenów inwestycyjnych (ha), • liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.), • stopień bezrobocia na terenie Gminy (%), • liczba przeprowadzonych akcji/szkoleń/warsztatów podnoszących kwalifikacje zawodowe mieszkańców (szt.),

2.2. Rozwój turystyki aktywnej i wzmocnienie dziedzictwa kulturowego Gminy

- Rozwój istniejącej infrastruktury sportowej w celu utworzenia akademii piłkarskiej i lekkoatletycznej
- Tworzenie i promocja ścieżek pieszo-rowerowych śladami zabytków, połączonych z gminnymi atrakcjami, historią i miejscami wypoczynku
- Wykorzystanie rzeki w celach rekreacyjno-turystycznych, np. do organizacji spływów kajakowych
- Dążenie do rozwoju bazy noclegowo-gastronomicznej, w tym również ekoturystyki i agroturystyki
- Promocja i wykorzystanie walorów przyrody i historii/tradycji Gminy
- Kultywowanie tradycji poprzez odtworzenie zespołu pieśni i tańca
- Kultywowanie smaków i produktów lokalnych poprzez działające organizacje pozarządowe
- Wspieranie mieszkańców i organizacji pozarządowych w reprezentowaniu Gminy na zewnątrz
- Aktywizacja społeczna oraz wzmocnianie postaw patriotyzmu lokalnego

Umożliwienie mieszkańcom Gminy uprawiania sportu na wysokim poziomie z wykorzystaniem nowoczesnej infrastruktury sportowej.

Zapewnienie oferty turystyczno-rekreacyjnej na terenie Gminy, w oparciu o nowoczesną infrastrukturę rekreacyjną, sportową i wypoczynkową, spełniającą oczekiwania odwiedzających Gminę i jej mieszkańców oraz sprzyjającej nawiązywaniu i pogłębianiu relacji i kontaktów społecznych.

Wzrost rozpoznawalności Gminy dzięki wykorzystywaniu jej zasobów, przyrodniczych, kulturowych i dziedzictwa lokalnego.

Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie lokalnych tradycji i historii Gminy.

Krzewienie lokalnego patriotyzmu i zachowanie tradycji związanych z folklorem łowickim.

- liczba odbywających się na terenie Gminy imprez sportowych (szt.),
- długość wytyczonych szlaków turystycznych (km),
- liczba zorganizowanych spływów kajakowych (szt.),
- liczba gospodarstw agroturystycznych/ekoturystycznych (szt.),
- liczba podjętych inicjatyw na rzecz promocji Gminy (szt.),
- liczba członków zespołu pieśni i tańca (os.),
- liczba osób angażujących się w krzewienie folkloru (os.),
- liczba organizacji pozarządowych współpracujących z samorządem (szt.).

CEL STRATEGICZNY 3. Dbająca o mieszkańców Gmina Głowno

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>3.1. Kompleksowe wsparcie mieszkańców Gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa infrastruktury rehabilitacyjnej i wprowadzenie opieki całodobowej przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Woli Zbrożkowej • Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych i niesamodzielnych, w tym m.in. transport do lekarza • Dążenie do zwiększenia dostępności opieki medycznej i nawiązanie współpracy z lekarzami specjalistami • Rozwój wolontariatu i samopomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców Gminy • Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej i ich promocja wśród mieszkańców • Zwiększenie dostępu do usług psychologicznych dla mieszkańców, w tym w szkołach na terenie Gminy • Organizacja świetlic socjoterapeutycznych z zajęciami pozalekcyjnymi dla dzieci • Udostępnienie lokalizacji w celu utworzenia żłobka na terenie Gminy na zasadzie partnerstwa publiczno-prywatnego • Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez rozwój usług cyfrowych i zwiększenie dostępu do nich, w tym nauka korzystania z Internetu i nowoczesnych technologii 	<p>Zapewnienie kompleksowej opieki i wsparcia osobom starszym i niesamodzielnym.</p> <p>Zwiększenie dostępu do usług medycznych, profilaktyki zdrowej i świadomości w zakresie dbania o zdrowie oraz zapewnienie równego dostępu do tych usług.</p> <p>Zwiększenie stopnia empatii i uważności na drugiego człowieka wśród mieszkańców Gminy.</p> <p>Zapobieganie wykluczeniu społecznemu ze względu na sytuację materialną, miejsce zamieszkania, wiek i stopień sprawności i samodzielności.</p> <p>Zapewnienie opieki żłobkowej na terenie Gminy Głowno.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób objętych opieką całodobową (os.), • liczba osób objęta wsparciem transportowym (os.), • liczba realizowanych programów profilaktycznych (szt.), • liczba osób korzystających z programów profilaktycznych (os.), • liczba dzieci uczęszczających do żłobka na terenie Gminy (os.) • liczba porozumień zawartych z lekarzami specjalistami (szt.), • liczba dofinansowanych czujników tlenku węgla (szt.),

	<ul style="list-style-type: none"> • Dofinansowanie dla mieszkańców zakupu czujników tlenku węgla • Usuwanie barier architektonicznych ograniczających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami • Wprowadzanie racjonalnych rozwiązań zgodnych z ustawą o zapewnianiu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami 	<p>Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców i przeciwdziałanie zatruciom tlenkiem węgla.</p> <p>Zwiększenie dostępu do usług elektronicznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba realizowanych e-usług (szt.), • liczba zlikwidowanych barier architektonicznych (szt.),
<p>3.2. Zapewnienie wysokiej jakości i innowacyjności nauczania</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie i rozwój infrastruktury oraz bazy dydaktycznej i sportowej w szkołach • Wprowadzanie innowacji w sposobie nauczania • Zapewnienie uczniom możliwości uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych wspierających rozwój i zaspokajających ich potrzeby w zakresie hobby • Wsparcie dla uczniów wymagających pomocy w wyrównaniu szans rozwojowych • Zwiększenie częstotliwości uczestnictwa gminnych szkół i ich uczniów w programach rządowych i europejskich oraz konkursach i wydarzeniach ponadgminnych • Zachęcanie dzieci do uprawiania sportu, w tym poprzez organizację systematycznych wyjazdów na basen połączonych z nauką pływania • Wspieranie gminnych szkół w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w tym unijnych 	<p>Podniesienie konkurencyjności gminnych szkół i napływ nowych uczniów.</p> <p>Wysoka jakość bazy oświatowej i sportowej, umożliwiająca edukację na wysokim poziomie oraz utrzymanie odpowiedniej kondycji fizycznej i zdrowia psychicznego wśród dzieci.</p> <p>Zapewnienie ciekawej i rozwijającej dodatkowe umiejętności oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży zgodnie z ich zainteresowaniami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych modernizacji/ doposażonych placówek oświatowych (szt.), • liczba nowych/ wyremontowanych obiektów sportowych (szt.), • liczba odbywających się zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży (szt.), • kwota pozyskanych środków zewnętrznych przez szkoły (zł),
<p>3.3. Zapewnienie ciekawej oferty spędzania czasu wolnego dla</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja osób starszych poprzez poszerzenie oferty edukacyjnej i rozrywkowej, w tym organizacja Uniwersytetu III Wieku i Klubu Seniora, zajęć i warsztatów tematycznych 	<p>Zwiększenie stopnia zaangażowania</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba seniorów biorących udział w organizowanych zajęciach (os.),

wszystkich
mieszkańców

- Organizacja wycieczek integracyjnych i krajoznawczych dla mieszkańców Gminy, w tym oferta wyjazdów wakacyjnych dla dzieci
- Wsparcie stowarzyszeń i lokalnych organizacji pozarządowych w realizacji ich celów statutowych
- Informatyzacja gminnych bibliotek (szkolnych i publicznych) i zwiększenie dostępu do systemu wypożyczeń
- Powołanie nowych sekcji sportowych i wspieranie istniejących celem rozwoju fizycznego mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży i osób dorosłych
- Organizacja wydarzeń o charakterze integracyjnym, kulturalnym i sportowym, np. rajd pieszy, bieg patriotyczny, kino plenerowe, imprezy rowerowe, festyny, pikniki
- Rozwój oferty i działalności istniejących świetlic wiejskich
- Rozwój, modernizacja i doposażanie gminnych instytucji kultury oraz wzbogacenie ich oferty

mieszkańców w życie i rozwój Gminy.

Zwiększenie integracji wśród mieszkańców z różnych grup wiekowych.

Zwiększenie dostępu do kultury, w tym wydarzeń kulturalnych i zasobów kulturowych.

Wzrost zainteresowania mieszkańców odbywającymi się na terenie Gminy wydarzeniami (kulturalnymi i sportowymi) i zajęciami (różnego typu) oraz zwiększenie liczby aktywnych członków grup i zespołów.

- liczba zorganizowanych wycieczek dla mieszkańców (szt.),
- liczba działających sekcji sportowych (szt.),
- liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych (szt.),
- liczba zorganizowanych wydarzeń sportowych (szt.),
- liczba doposażonych/zmodernizowanych obiektów kultury (szt.).

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Głowno oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Gmina wiejska Głowno położona jest w północnej części województwa łódzkiego i północno-wschodniej części powiatu zgierskiego. Charakter Gminy jest typowo rolniczy (intensywne rolnictwo), w związku z czym użytki rolne stanowią ponad 80% jej powierzchni. Pozostała część to lasy, zlokalizowane głównie w środkowej części Gminy. Zabudowa jest rozłożona wzdłuż dróg i stanowią ją gospodarstwa oraz domy mieszalne – charakteryzuje się ona niewielkim zagęszczeniem, co przekłada się również na bardzo niską gęstość zaludnienia.

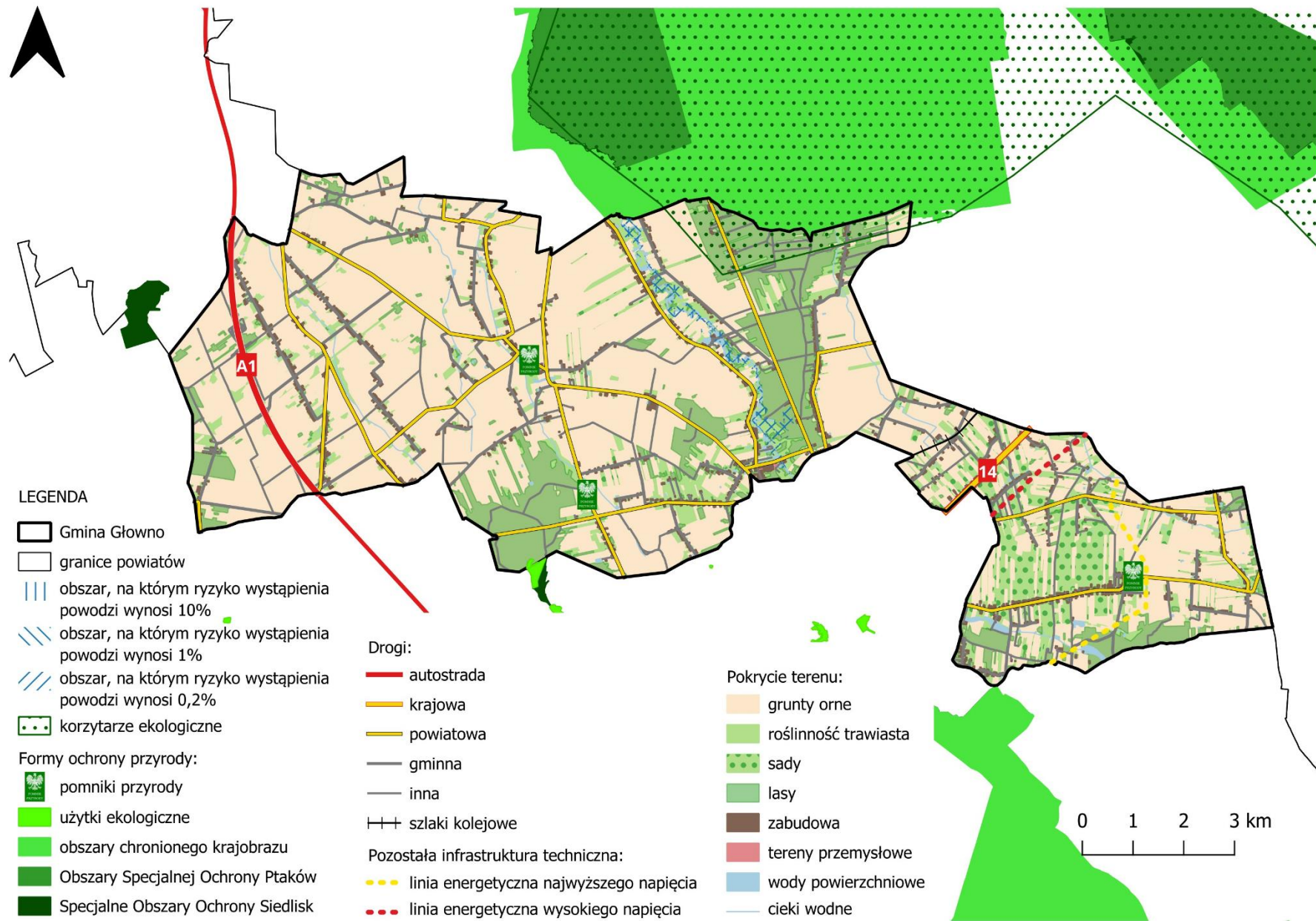
Obwarzankowy charakter Gminy sprawia, iż jednostka jest dość podzielona. Szczególnie dotyczy to wschodniej części Gminy, która jest oddzielona od pozostałej części przez położone tam miasto Głowno. Tam też wyróżnia się największe w Gminie skupisko sadów, przez tę część Gminy przebiegają linie wysokiego i najwyższego napięcia oraz droga krajowa nr 14. Z kolei w zachodniej części Gminy barierę przestrzenną stanowi autostrada A2, biegnąca na osi północ-południe.

Gmina Głowno położona jest w obrębie dobrze rozwiniętej sieci drogowej, która zapewnia jej ponadregionalne powiązania. Przez teren Gminy będą drogi gminne, powiatowe, krajowa i autostrada. Ponadto w pobliżu Gminy zlokalizowane są 4 węzły autostradowe (autostrad A1 i A2), a w niewielkiej odległości będą także drogi wojewódzkie (DW nr 704 na wschód od granicy Gminy, DW nr 708 na zachód, a DW nr 703 na północ).

Linia kolejowa, podobnie jak droga krajowa nr 14, będzie przez niedługi odcinek w Gminie Głowno – od Strykowa, przez miasto Głowno i dalej w kierunku północno-wschodnim. Mimo to w miejscowości Kamień znajduje się stacja kolejowa, co podnosi dostępność komunikacyjną Gminy.

Formy ochrony przyrody w niewielkim stopniu pokrywają teren Gminy – wyróżnia się użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody. Gmina graniczy jednak z kilkoma obszarami chronionymi. Przy północnej granicy zlokalizowane są obszary Natura 2000 oraz obszar chronionego krajobrazu (tutaj również występuje korytarz ekologiczny), a przy południowej granicy wyróżnia się rezerwat przyrody. W związku z tak niedużą powierzchnią form ochrony przyrody na terenie Gminy Głowno nie stanowią one barier ani nie ograniczają rozwoju zabudowy czy infrastruktury.

W obrębie Gminy występują też wody powierzchniowe – stanowią je rzeki i zbiorniki wodne (głównie stawy). Przez środkową część Gminy na osi południe-północ płynie rzeka Mroga, przy której występuje ryzyko powodzi (w stopniu niskim, średnim i wysokim - raz na 500 lat lub prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego, raz na 100 lat i raz na 10 lat).

Ryc. 7. Pokrycie terenu oraz uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne Gminy Głowno

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych.

Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w Gminie powinno odbywać się w oparciu o szczegółowe wytyczne dokumentów planistycznych nie tylko na poziomie Gminy (m.in. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego), ale także wyższych szczebli.

Podstawowe i najważniejsze ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Głowno dotyczą:

- tworzenia warunków zmierzających do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy;
- zachowanie racjonalizmu zagospodarowania terenów poprzez ograniczenie rozpraszania zabudowy i uzupełnianie istniejącej zabudowy;
- harmonijnego i skoordynowanego rozwoju struktur osadniczych przy uwzględnieniu cech i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz tradycji regionu, w tym zagwarantowaniu terenów dla rozwoju rekreacji, wypoczynku, sportu;
- stałego dążenia do kształtowania i poprawy ładu przestrzennego stanowiącego wartość ogólnospołeczną, w tym dostępność przestrzennej;
- ochrony tradycji i kultury regionu, w szczególności zachowanie kultury folkloru łowickiego i kultywowanie pamięci o niej wewnątrz i na zewnątrz Gminy;
- ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, przy założeniu racjonalnego ich wykorzystania dla potrzeb lokalnych i ponadlokalnych skorelowanego z procesem rozwoju społeczno-gospodarczego i realizacji funkcji kulturalnej i turystycznej;
- wytwarzanie stref zieleni oddzielających poszczególne elementy zabudowy mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej;
- bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi, ochrony mienia;
- rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej Gminy oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu, w tym transportu zbiorowego.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań ujęte w niniejszym dokumencie odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców Gminy Głowno. Jednocześnie są one spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej:

- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR),
- Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

Komplementarność celów wyznaczonych w Strategii Rozwoju Gminy Głowno z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Cel główny KSRR zakłada *efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym*. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

W Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 wyznaczono następujące cele strategiczne:

- Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka,
- Obywatelskie społeczeństwo równych szans,
- Atrakcyjna i dostępna przestrzeń
- Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo (cel horyzontalny).

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

Cele	
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030
<p>Cel I: Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka</p> <p>I.1. Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego</p> <p>I.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego</p> <p>I.3. Wsparcie rozwoju MŚP</p> <p>I.4. Rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności</p>	<p>2. Gmina Głowno łącząca w sposób zrównoważony rozwój przedsiębiorczy, rolniczą funkcję oraz dziedzictwo kulturowe</p> <p>2.1. Rozwój przedsiębiorczości z zachowaniem funkcji rolniczej Gminy</p> <p>3. Dbająca o mieszkańców Gmina Głowno</p> <p>3.2. Zapewnienie wysokiej jakości i innowacyjności nauczania</p>
<p>Cel II: Obywatelskie społeczeństwo równych szans</p> <p>II.1. Rozwój kapitału społecznego</p> <p>II.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców</p> <p>II.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego</p>	<p>3. Dbająca o mieszkańców Gmina Głowno</p> <p>3.1. Kompleksowe wsparcie mieszkańców Gminy Głowno</p> <p>3.2. Zapewnienie wysokiej jakości i innowacyjności nauczania</p> <p>3.3. Zapewnienie ciekawej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich mieszkańców</p>
<p>Cel III: Atrakcyjna i dostępna przestrzeń</p> <p>III.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska</p> <p>III.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu</p> <p>III.3. Zwiększenie dostępności transportowej</p> <p>III.4. Nowoczesna energetyka w województwie</p> <p>III.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami</p> <p>III.6. Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych</p>	<p>1. Dostępna przestrzeń, bezpieczna infrastruktura i czyste środowisko w Gminie Głowno</p> <p>1.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni i zwiększenie jej dostępności</p> <p>1.2. Zapewnienie bezpiecznej i ogólnodostępnej infrastruktury technicznej i drogowej</p> <p>1.3. Poprawa jakości środowiska, wzmocnienie odporności Gminy na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne</p>
<p>Cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo</p>	<p>1. Dostępna przestrzeń, bezpieczna infrastruktura i czyste środowisko w Gminie Głowno</p> <p>1.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni i zwiększenie jej dostępności</p> <p>3. Dbająca o mieszkańców Gmina Głowno</p> <p>3.1. Kompleksowe wsparcie mieszkańców Gminy Głowno</p>

W Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 Gmina Głowno zaklasyfikowana została do Obszaru Zielonej Gospodarki. Jest to obszar obejmujący gminy położone na terenie województwa łódzkiego, lecz nie wchodzące w Miejskie Obszary Funkcjonalne. Na obszarach tych dominuje funkcja rolnicza i przyrodnicza. Ponadto ze względu na potencjał endogeniczny środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego są obszarami predysponowanymi do rozwoju funkcji turystycznej. Na obszarze tym ważne jest podjęcie działań związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, zwiększaniem opłacalności produkcji rolnej oraz

wspieraniem przetwórstwa rolno-spożywczego (produkcja żywności wysokiej jakości, w tym rozwój produkcji ekologicznej). Równocześnie wskazane jest podejmowanie działań wspierających rozwój turystyki, w tym m.in. turystyki aktywnej, rozwój bazy turystycznej (również ekoturystyki i agroturystyki), rozbudowę szlaków turystycznych i infrastruktury rowerowej, itp. Realizacja wspomnianych wyżej działań musi iść w parze z ochroną i poprawą jakości środowiska oraz wzmocnieniem odporności na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne.

Ryc. 8. Obszar Zielonej Gospodarki

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

Zaplanowane w Strategii Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030 działania są spójne z wytycznymi ujętymi w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 dla Obszaru Zielonej Gospodarki.

Gmina Głowno nie została zaklasyfikowana do innych Obszarów Strategicznej Interwencji wyznaczonych dla województwa łódzkiego. Obrazuje to poniższa rycina przedstawiająca zasięg Obszarów Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim.

Ryc. 9. Obszary Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg realizacji **Strategii Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030** będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2024-2030. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu Gminy Głowno oraz gminnych jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Głowno, Rada Gminy Głowno oraz pracownicy Urzędu Gminy Głowno, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

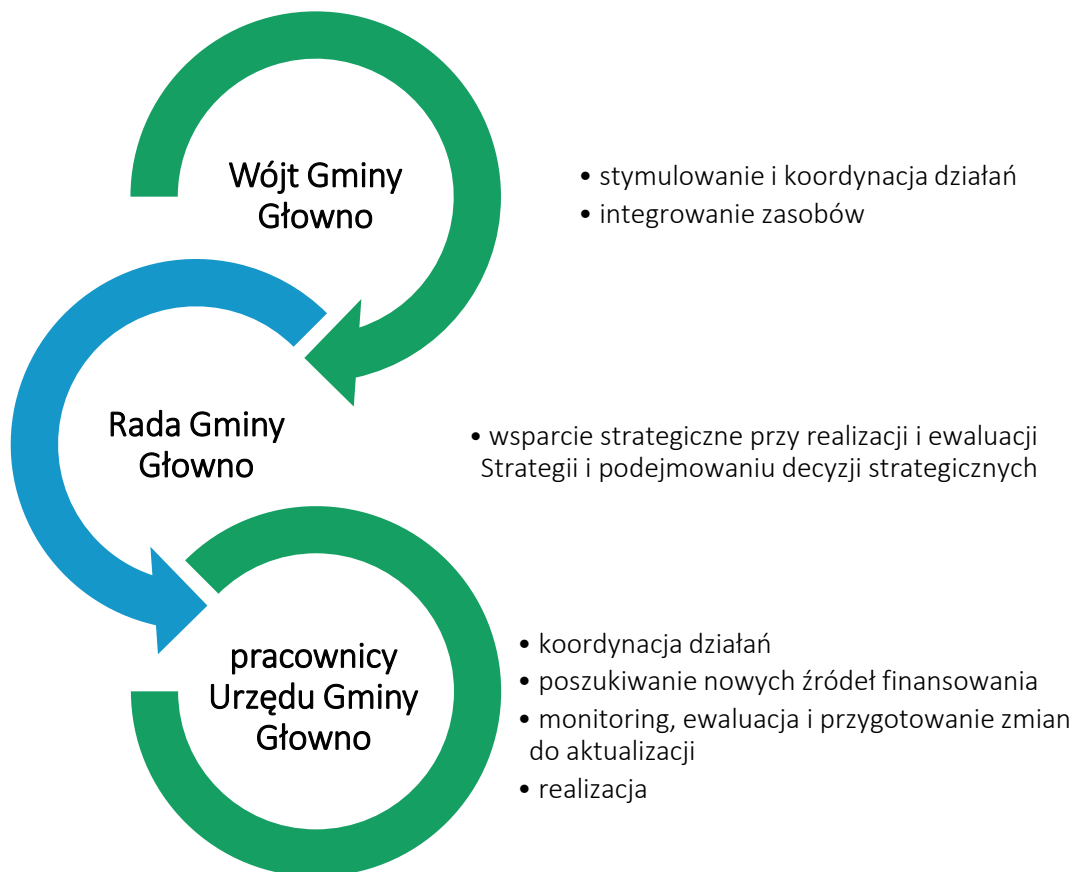
Strategia Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych dla Gminy na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych corocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółwić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, Gmina Głowno będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu zgierskiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy Głowno, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie Gminy Głowno, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie Strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Tabela będzie zawierała przykładowe wskaźniki stopnia realizacji poszczególnych zadań. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2023 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Głowno). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Wójt zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Głowno będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym.

7. Ramy finansowe i źródła finansowania

Władze Gminy Głowno na bieżąco analizują możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, których realizacji będzie stanowiła również wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 dla perspektywy finansowej wdrażanej do roku 2023 oraz programu na przyszłą perspektywę finansową, tj. **Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027**;
- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (**PS WPR 2023-2027**);
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Łódzkiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie łódzkim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, 7
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy Głowno wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą

dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w Strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności Urzędu Gminy Głowno oraz jednostek organizacyjnych Gminy.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem zgierskim oraz województwem łódzkim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określone będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Tabela na kolejnej stronie (Tabela 2) przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2024-2030 na podstawie uchwały nr LXVI/358/23 Rady Gminy Głowno z dnia 27 września 2023 r. zmieniającej uchwałę w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Głowno. W analizowanych latach łączne dochody wyniosą ponad 181 mln zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych nieco ponad 24 mln zł i podatku od nieruchomości 9 mln zł. Łączne wydatki wyniosą natomiast ponad 180 mln zł.

Tabela 2. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii (zł)

	Dochody ogółem	w tym:		Wydatki ogółem	Rozchody
		PIT	podatek od nieruchomości		
2024	27 861 602,22 zł	2 623 236,14 zł	1 226 384,00 zł	27 681 602,22 zł	180 000,00 zł
2025	22 919 694,99 zł	3 209 713,28 zł	1 235 372,02 zł	22 739 694,99 zł	180 000,00 zł
2026	24 389 974,32 zł	3 424 001,96 zł	1 272 839,29 zł	24 209 974,32 zł	180 000,00 zł
2027	25 110 571,80 zł	3 526 664,02 zł	1 291 542,98 zł	24 930 571,80 zł	180 000,00 zł
2028	26 138 898,71 zł	3 653 043,93 zł	1 301 523,89 zł	25 958 898,71 zł	180 000,00 zł
2029	27 005 422,37 zł	3 763 264,37 zł	1 352 824,17 zł	26 825 442,37 zł	180 000,00 zł
2030	28 002 581,97 zł	3 807 452,09 zł	1 365 487,37 zł	27 822 581,97 zł	180 000,00 zł
ogółem	181 428 746,38 zł	24 007 375,79 zł	9 045 973,72 zł	180 168 766,38 zł	1 260 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr LXVI/358/23 Rady Gminy Głowno z dnia 27 września 2023 r. zmieniającej uchwałę w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Głowno.

Natomiast potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2024-2030 wyniesie 15 mln zł.

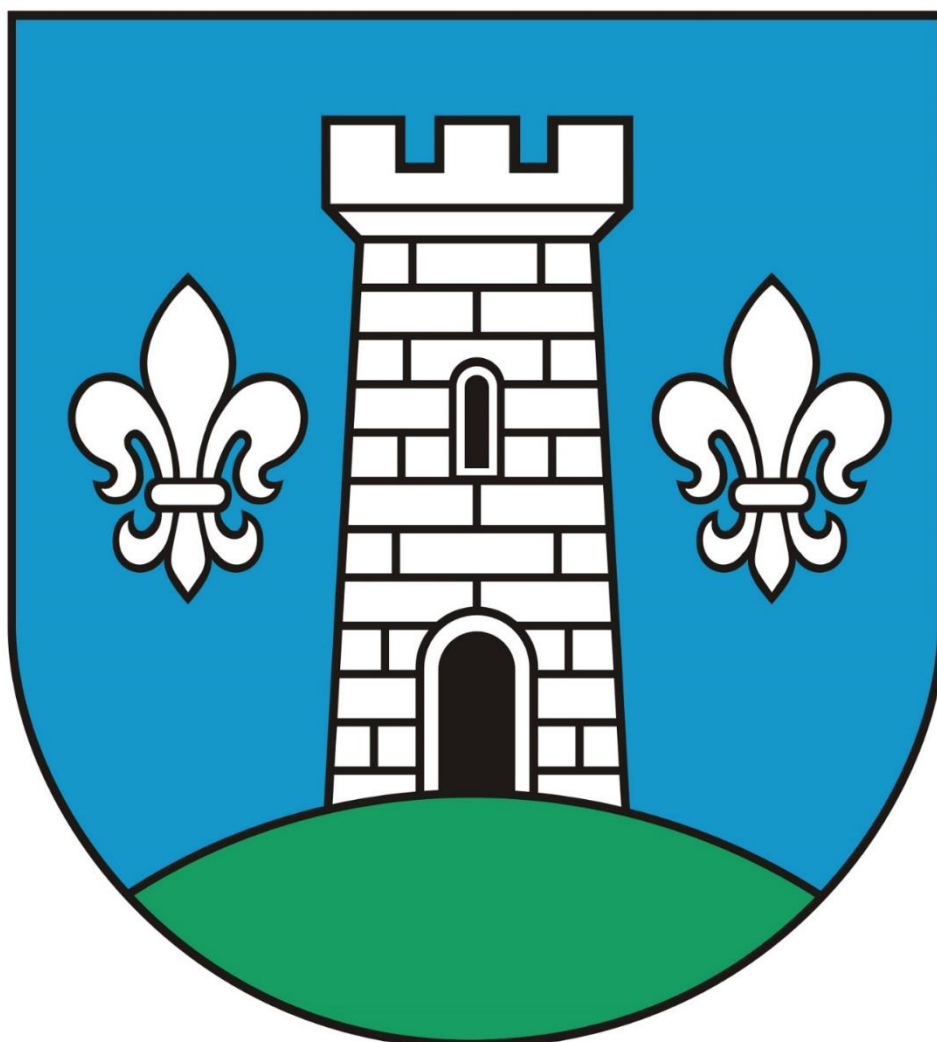
ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Głowno

Diagnoza sytuacji przestrzennej,
gospodarczej i społecznej
Gminy Głowno

SPIS TREŚCI

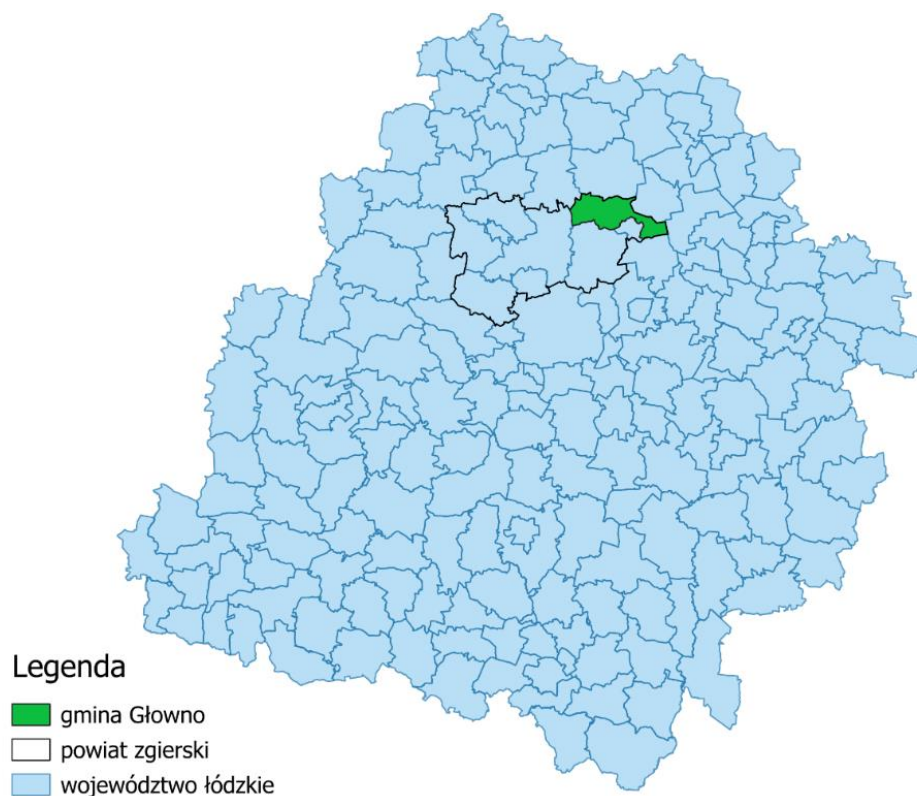
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	53
1.1. Informacje ogólne	53
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	55
1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe	56
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	60
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy.....	60
2.2. Infrastruktura i środowisko	64
<i>Infrastruktura drogowa.....</i>	<i>64</i>
<i>Urządzenia sieciowe.....</i>	<i>65</i>
<i>Gospodarka odpadami.....</i>	<i>67</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska .....</i>	<i>69</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	70
<i>Wykonanie budżetu.....</i>	<i>70</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków.....</i>	<i>72</i>
<i>Potencjał inwestycyjny .....</i>	<i>78</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	79
3.1. Demografia	79
3.2. Kapitał społeczny	83
<i>Przedszkola i żłobki.....</i>	<i>83</i>
<i>Edukacja.....</i>	<i>85</i>
<i>Kultura i sport.....</i>	<i>90</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne.....</i>	<i>91</i>
<i>Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy .....</i>	<i>92</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	94

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Gmina Głowno jest Gminą wiejską położoną w północnej części województwa łódzkiego. Jest jedną z 9 gmin wchodzących w skład powiatu zgierskiego (4. co do wielkości). Siedziba Gminy znajduje się w mieście Głowno, które graniczy z Gminą w jej południowo-wschodniej części. W 2022 roku Gminę zamieszkiwało 4 668 osób, co stanowiło zaledwie 3% wszystkich mieszkańców powiatu zgierskiego. Gęstość zaludnienia w tym samym roku wyniosła ok. 44,6 os./km². W skład Gminy wchodzi 31 sołectw: Albinów, Antoniew, Boczek Domaradzkie, Boczek Zarzeczne, Bronisławów, Chlebowice, Domaradzyn, Dąbrowa, Feliksów, Gawronki, Helenów, Jasionna, Kadzielin, Kamień, Karasica, Karnków, Konarzew, Lubianków, Mięsośnia, Mąkolice, Ostrołęka, Piaski Rudnickie, Popów Głowieński, Popówek Włociański, Rudniczek, Wola Lubiankowska, Wola Mąkolska, Wola Zbrożkowa, Władysławów Bielawski, Władysławów Popowski, Ziewanice. Większa część powierzchni terenu to użytki rolne, co przekłada się na małe zagęszczenie budynków mieszkalnych na terenie całej Gminy. Największymi ośrodkami rozwojowymi Gminy (tj. miejscowościami/obszarami Gminy, w których obserwuje się największy ruch budowlany) są: Wola Mąkolska, Mąkolice, Domaradzyn, Piaski Rudnickie, Wola Zbrożkowa, Wola Lubiankowska, Lubianków, Kamień, Bronisławów oraz Ziewanice.

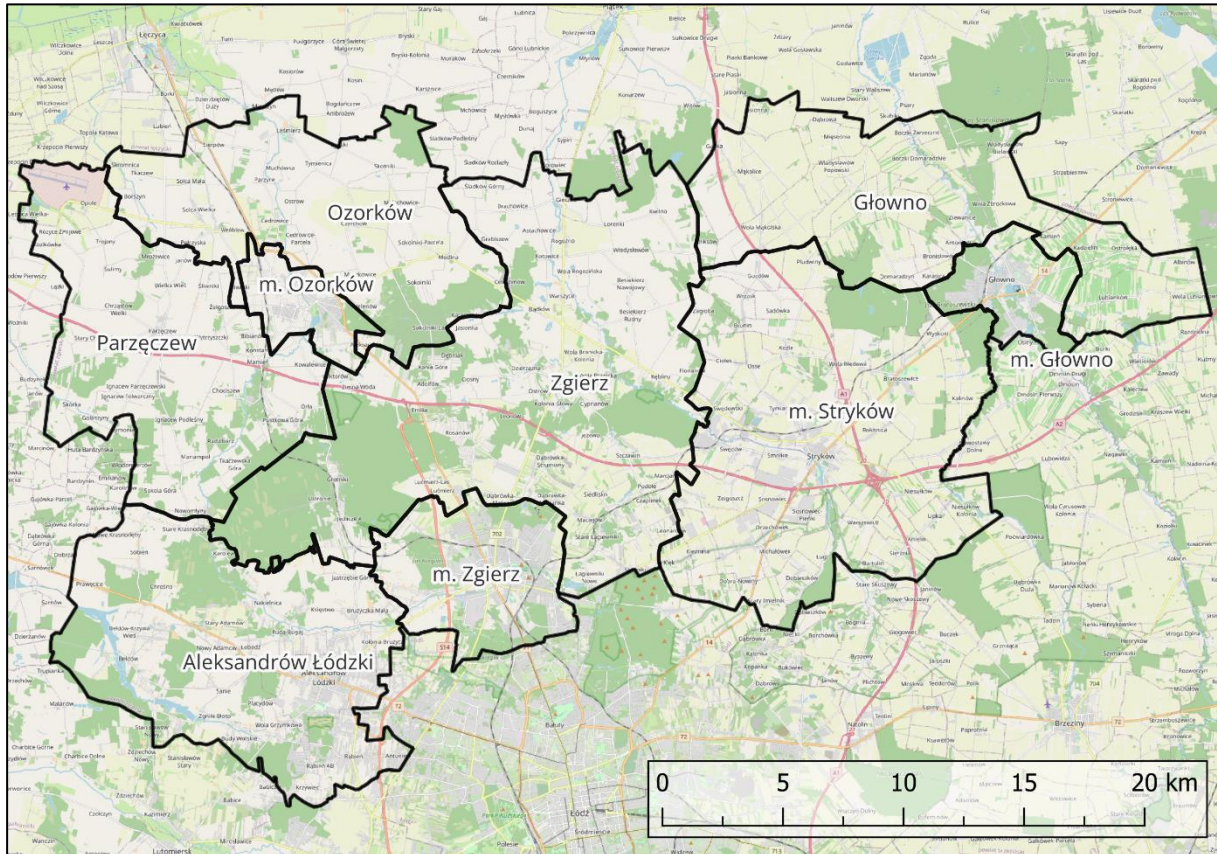

Ryc. 1. Położenie administracyjne Gminy Głowno na tle powiatu zgierskiego i województwa łódzkiego
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Głowno graniczy z 8 gminami:

- Głowno (miejska) – powiat zgierski,
- Stryków (miejska) – powiat zgierski,
- Zgierz (miejska) – powiat zgierski,

- Piątek (miejsko-wiejska) – powiat łęczycki,
- Bielawy (wiejska) – powiat łowicki,
- Domaniewice (wiejska) – powiat łowicki,
- Łyszkowice (wiejska) – powiat łowicki,
- Dmosin (wiejska) – powiat brzeziński.

Ryc. 2. Gminy powiatu zgierskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Mierząc w linii prostej, Gmina Głowna leży w bliskiej odległości od łowicza (23,52 km), do którego mieszkańcy mogą dostać się bezpośrednią linią krajową nr 14 (DK14). Gminę od stolicy powiatu (Zgierza) w linii prostej dzieli 25 km, natomiast od stolicy województwa (Łodzi) 30 km. Nieco dalej położone są Skierniewice (ok. 30 km) oraz Płock, który w linii prostej oddalony jest o 64 km. Kolejnym dużym ośrodkiem miejskim leżącym stosunkowo blisko Gminy jest Warszawa, która leży w odległości 93 km. Do wszystkich wymienionych miejscowości samochodem dojedzie się w przedziale czasowym od pół godziny do godziny. Tak szybki dojazd ułatwia sieć drogową na terenie powiatu zgierskiego, w której skład wchodzi m.in. autostrady A1 (część trasy E75) i A2 (część trasy E30) oraz droga krajowa nr 14 (DK14). Bezpośrednio przez teren Gminy przebiega autostrada A1 oraz droga krajowa nr 14. W pobliżu Głowna znajdują się ponadto następujące węzły autostradowe:

- Węzeł „Piątek” – A1;
- Węzeł „Stryków” – A2;
- Węzeł „Łódź Północ” – skrzyżowanie autostrad A1 i A2;
- Węzeł „Łowicz” – A2.

Biorąc pod uwagę opisane położenie transportowe Gminy, stwierdzić należy, iż charakteryzuje się ona bardzo dobrą dostępnością komunikacyjną.

Całkowita powierzchnia Gminy Głowno wynosi 104,76 km², co stanowi 12% całkowitej powierzchni powiatu i 0,6% powierzchni województwa. Główną funkcją Gminy jest intensywne rolnictwo, użytki rolne zajmują prawie 84% powierzchni Gminy, natomiast lesistość jest na niskim poziomie i wynosi ok. 12%.

Przez Gminę przebiega jedna linia kolejowa, chociaż w jej granicach nie ma dworca (najbliższe dworce znajdują się w mieście Głowno oraz wsi Krępa przy Domaniewicach). Z kolei stacja kolejowa znajduje się w miejscowości Kamień na terenie Gminy. Wskazana linia zapewnia połączenia krajowe na linii Łódź-Warszawa. Z dworca w Głownie dojechać można w kierunku Łodzi (Łódź Widzew) oraz Łowicza (Łowicz Centrum), natomiast Krępa obsługuje linię Bednary-Łódź Kaliska. Obie stacje obsługiwane są przez Łódzką Kolej Aglomeracyjną.

Pozostałe formy transportu zbiorowego występują na terenie powiatu zgierskiego, jednak nie obejmują one swoim zasięgiem samej Gminy Głowno.

1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz Planie zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego Łodzi przyjętych uchwałą nr LV/679/18 Sejmiku Województwa łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. gminy wiejskie (w tym Gmina Głowno) ujęte zostały w następujących kwestiach:

1. Wzrost zasięgu oddziaływania przestrzennego miast o znaczeniu lokalnym m.in. poprzez rozwój terenów rekreacyjnych i sportowych, z uwzględnieniem potrzeb różnych grup wiekowych ludności;
2. Rozwój funkcji środowiskowej obszarów wiejskich.

Gmina Głowno ujęta jest w granicy Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego.

Ponadto Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego zakłada stworzenie Obszaru Zielonej Gospodarki, który obejmuje 94 gminy spoza Miejskich Obszarów Funkcjonalnych, z dominującą funkcją rolniczą. Gmina Głowno również została wpisana w ten obszar (jako jedyna Gmina powiatu zgierskiego). Dla gmin wpisanych do Obszaru Zielonej Gospodarki ważnymi elementami rozwoju będą kwestie związane z rolnictwem, środowiskiem przyrodniczym i turystyką.

Najważniejszym dokumentem planistycznym w Gminie, którego obowiązek posiadania nakłada Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Studium dla Gminy Głowno przyjęte Uchwałą Rady Gminy Głowno Nr XXX/131/12 z dnia 28 grudnia 2012 r. zmienione zostało uchwałą Nr XXXVIII/224/21 Rady Gminy Głowno z dnia 27 października 2021 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Głowno. Według Oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Głowno przyjętej Uchwałą Nr XII/53/15 Rady Gminy Głowno z dnia 19 listopada 2015 r., obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania spełniają wymogi przepisów prawa i nie wymagają zmiany w tym zakresie. Stwierdzona została jednak potrzeba kontynuacji prac nad aktualizacją miejscowych planów z uwzględnieniem ustaleń zawartych w

obowiązującym Studium w zakresie obszarów, dla których Gmina zamierza sporządzić miejscowe plany oraz potrzeb przestrzennego rozwoju Gminy.

Gmina Głowno pokryta jest w 100% miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, których w sumie jest 38. Z tego względu na terenie Gminy nie wydawane są decyzje o warunkach zabudowy, co ułatwia planowanie przestrzenne w Gminie.

Ponadto Rada Gminy Głowno 29 sierpnia 2023 roku uchwaliła 5 kolejnych planów miejscowych. Jeden plan miejscowy jest w trakcie aktualizacji, natomiast 2 są wciąż w trakcie przygotowania – łącznie te 3 dokumenty pokrywają szacunkowo mniej niż 1% powierzchni Gminy. Najwcześniej przyjęte plany miejscowe zostały uchwalone w 2004 roku, tj. już po wejściu w życie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Kluczowymi obszarami rozwojowymi, które wyznaczone zostały w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego są:

- Tereny pod farmy wiatrowe zlokalizowane w Mąkolicach i Woli Mąkolskiej (wg uchwały Nr XII/54/15) – konieczność aktualizacji ze względu na zmianę przepisów;
- Kompleks sportowy w Popowie Głowieńskim (wg uchwały Nr XLI/24/21).

Gmina Głowno jest tzw. „Gminą Obwarzankową”, czyli jej siedziba znajduje się w Mieście Głowno, które tworzy odrębną jednostkę administracyjną. Taki typ gmin charakteryzuje się wysokimi kosztami utrzymania podwójnej administracji oraz dużą konkurencją pomiędzy dwoma jednostkami. Miasto Głowno jest w tym wypadku głównym ośrodkiem konkurencyjnym dla Gminy.

Barierami przestrzennymi na terenie Gminy są przede wszystkim autostrada A1, droga krajowa nr 14 oraz linia kolejowa Łódź-Łowicz.

1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe

Walory przyrodnicze

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną J. Kondrackiego Gmina Głowno położona jest w granicach prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, w podprowincji Nizin Środkowopolskich, w obrębie makroregionu Niziny Środkowomazowieckiej, w mezoregionie Równiny Łowicko-Błońskiej. Równina morenowa, którą stanowi obszar Gminy Głowno, tworzy jeden z najbardziej płaskich terenów w tej części kraju – nieliczne wzniesienia osiągają maksymalnie od 80 do 100 m. Krajobraz Gminy przecinają dopływy rzeki Bzury (Mroga, Mrożyca, Malina, Domaradzka Struga). Cały region charakteryzuje się intensywną funkcją rolniczą ze względu na dobrej jakości gleby pyłowe oraz czarne ziemie.

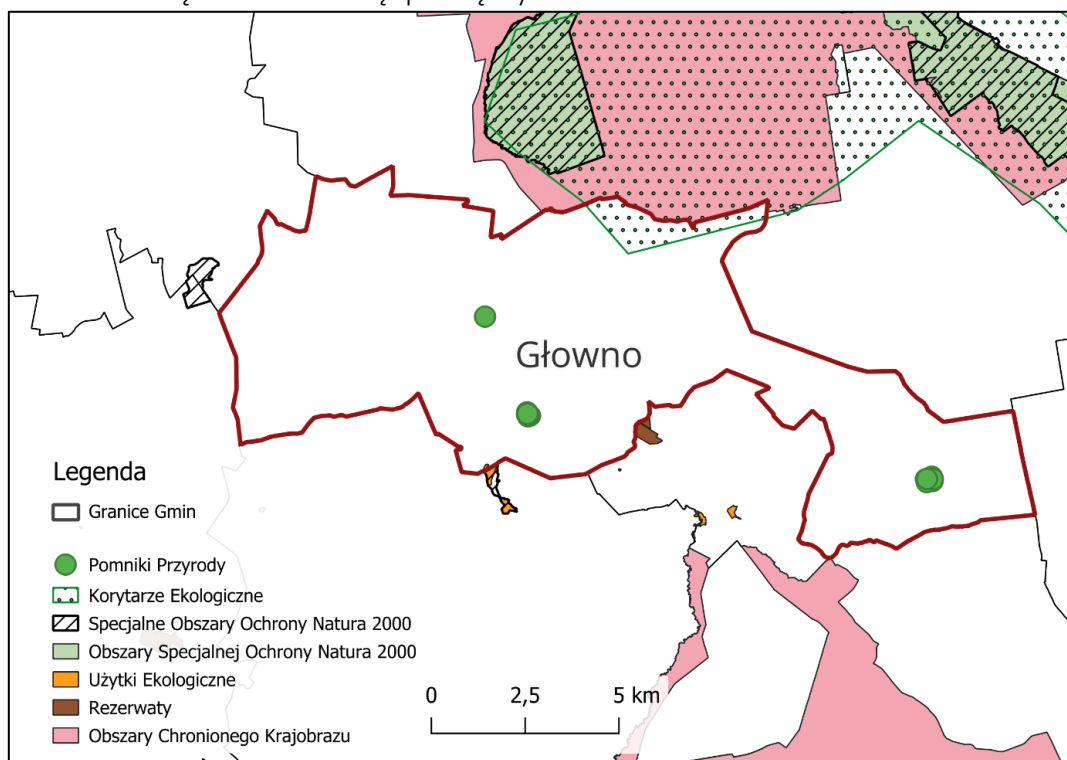
Ochrona przyrody na terenie gminy realizowana jest w oparciu o ustawę o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. W rozumieniu ustawy ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a odbywa się to poprzez wprowadzanie różnych form ochrony przyrody.

Gmina Głowno nie charakteryzuje się dużą liczbą form ochrony przyrody – na jej terenie występuje w sumie **19 pomników przyrody** (większość znajduje się w południowo-wschodniej części Gminy) oraz **fragment użytku ekologicznego** (zlokalizowany w południowej części Gminy, graniczący z Gminą Stryków, obejmujący dolinę rzeki Mrożyca). Poza tymi formami ochrony

przyrody, z Gminą graniczą: Obszary Chronionego Krajobrazu (Gminy Bielawy, Domaniewice) oraz **Rezerwat Zabrzeźnia** (miasto Głowno). W bliskiej odległości ustanowione zostały również Obszary Specjalnej Ochrony Natura 2000 (Bielawy, Domaniewice – **Pradolina Warszawsko-Berlińska** PLB100001) i Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000 (Bielawy, Domaniewice – **Pradolina Bzury-Neru** PLH100006, Piątek, Zgierz – **Silne Błota** PLH100032).

Ponadto na poniższej mapie przedstawiono fragment korytarza ekologicznego (północna część Gminy – **Dolina Nidy**) ze względu na duże znaczenie przyrodnicze – umożliwienie przemieszczania się roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami.

Ryc. 3. Formy ochrony przyrody występujące na terenie i w pobliżu Gminy Głowno

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Przez teren Gminy przechodzą dwa Łódzkie Szlaki Konne:

- Pętla zewnętrzna odcinek 41. Bratoszewice-Stanisławów, przechodzący przez miejscowości należące do Gminy Głowno: Karasica, Bronisławów, Antoniew, Ziewanice, Wola Zbrożkowa;
- Pętla zewnętrzna odcinek 40. Wola Rogozińska-Walewice, przechodzący przez miejscowość należącą do Gminy Głowno: Feliksów.

Walory kulturowe

Notuje się, iż obecny obszar Gminy Głowno zamieszany był już w czasach paleolitu. Dalej wyszczególnione zostały lata, w których odnotowano pierwsze wzmianki o poszczególnych miejscowościach z obszaru Gminy. Pozostałe, istniejące dzisiaj miejscowości (takie jak Władysławów Popowski, Toporów, czy Antoniew), zaczęły powstawać od końca XVIII wieku.

Pierwsze wzmianki o wsiach:

- 1375 r. – Mąkolice, Boczki Domaradzkie;

- 1385 r. – Mięsośnia;
- 1386 r. - Jezionna, Ziewanice;
- 1387 r. – Domaradzyn;
- 1417 r. – Popów Nowy (obecnie Popówek);
- 1427 r. – Ziewanice Borszyny;
- 1434 r. – Wola Zbożkowa;
- 1444 r. – utworzenie parafii w Mąkolicach ze wsi Piątek;
- 1466 r. – Ruchna;
- 1448 r. – Wola Ziewańska, Glinnik;
- 1450 r. – podział Domaradzyna na Duży i Nowy;
- 1455 r. – Ostrołęka;
- 1470 r. – Wola Lubiankowska,
- 1511 r. – Wola Mąkolska, Popów Mniejszy, Lubianków, Kadzielin, Kamień;
- 1576 r. – Popów Stary.

Zauważyć można, że duża część miejscowości wchodzących w skład Gminy Głowno powstała już w czasach średniowiecznych. Większość tych obszarów była w posiadaniu szlachty zamieszkujących te tereny (do Kościoła należały Mąkolice, Wola Mąkolska, część wsi Boczki Domaradzkie – arcybiskupi gnieźnieńscy oraz część wsi Mięsośnia – kościół w Waliszewie). Obiekty z obszaru Gminy Głowno, wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków to:

- Dwór z oficyną w Domaradzynie – XX w.;
- Park w Domaradzynie – XX w.;
- Dom w Boczkach Domaradzkich – lata 20. XX w.;
- Młyn w Boczkach Domaradzkich – początek XX w.;
- Stodoła w Boczkach Zarzecznych – ok. 1930 r.;
- Dwór w zespole dworskim w Glinniku – 2. Połowa XIX w.;
- Oficyna w zespole dworskim w Glinniku – ok. 1925 r.;
- Park w zespole dworskim w Glinniku – XVII-XVIII w.;
- Stajnia, dawny spichlerz w Glinniku – 2. Połowa XIX w. (przebudowa na początku XX w.);
- Zespół dworsko-pałacowo-folwarczny w Glinniku – XVII-XX w.;
- Figura przydrożna w Karnkowie – XX w.;
- Park wiejski w Lubiankowie – połowa XIX w.;
- Dom w Mąkolicach – 1920-1930 r.;
- Dzwonnica w zespole kościoła parafialnego w Mąkolicach – XV w.;
- Kościół parafialny w Mąkolicach – XV w.;
- Cmentarz rzymsko-katolicki w Mąkolicach – XVII w.;
- Nagrobek na cmentarzu parafialnym w Mąkolicach – 1918 r.;
- Nagrobek na cmentarzu parafialnym w Mąkolicach – 1926 r.;
- Młyn w Patykach (Mąkolice) – lata 20. XX w.;
- Dom w Popowie Głowieńskim – ok. 1920 r.;
- Brama wjazdowa na teren zespołu folwarcznego w Różanach (Lubianków) – początek XX w.;
- Dwór w Różanach (Lubianków) – XVII w.;
- Park w zespole dworsko-parkowym w Różanach (Lubianków) – XVII w.;
- Czworak w zespole folwarcznych w Różanach (Lubianków) – lata 20. XX w.;

- Kapliczka w zespole dworsko-parkowym w Różanach (Lubianków) – początek XX w.;
- Kuźnia w zespole folwarcznym w Różanach (Lubianków) – początek XX w.;
- Magazyn na paliwo w zespole dworsko-parkowym w Różanach (Lubianków) – początek XX w.;
- Zespół dworsko-parkowo-folwarczny w Różanach (Lubianków) – początek XX w.;
- Dom w Woli Mąkolskiej – ok. 1920-1930 r.;
- Dom w Woli Mąkolskiej – 1. Połowa XIX w.;
- Dom w Woli Zbrożkowej – początek XX w.;
- Dom w Woli Zbrożkowej – początek XX w.;
- Młyn w Ziewanicach – lata 20. XX w.;
- Spichlerz dworski w Ziewanicach – 1846 r.

Poza tymi obiektami, w Gminnej Ewidencji zabytków odnotowano aż 268 stanowisk archeologicznych.

Ponadto na terenie Gminy znajduje się jeden z bardziej znanych ośrodków folkloru łowickiego – Mąkolice i Wola Mąkolska. Gmina usytuowana jest na obszarze oddziaływania folkloru łowickiego – tzw. kultury „książackiej”. Przez obszar Gminy przebiegają dwa nieoznakowane odcinki etnograficznych szlaków turystycznych tzw. „szlaki książackie”.

Ważną postacią w historii Gminy Głowno okazuje się Tadeusz Mikke, pośmiertnie mianowany pułkownikiem. Mikke był dowódcą 15. Pułku Ułanów Poznańskich podczas Kampanii Wrześniowej w 1939 roku. Poległ 12 września 1939 roku w Bitwie Pod Bzurą w miejscowości Ziewanice koło Głowna, Dla upamiętnienia zasług pułkownika corocznie odbywa się przemarsz konny Reprezentacyjnego Oddziału Konnego Towarzystwa Byłych Żołnierzy i Przyjaciół 15. Pułku Ułanów Poznańskich z Poznania do Ziewanic.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

O poziomie przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze powiatu zgierskiego w latach 2018-2022. Jednostki o największym udziale podmiotów w rejestrze REGON to odpowiednio – miasto Zgierz (34%-33%), Gmina Aleksandrów Łódzki (24%-25%) oraz Gmina Zgierz (10%-11%). Na tych obszarach nastąpiły również największe zmiany w liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Najmniejsze zmiany odnotowano natomiast w mieście Głowno (17 nowo zarejestrowanych podmiotów) oraz Gminie Głowno (65 zarejestrowanych podmiotów).

Gmina Głowno charakteryzuje się najmniejszą liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ze wszystkich gmin powiatu zgierskiego (udział w podmiotach gospodarczych powiatu to jedynie 2%).

Tabela 1. Zmiana liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w Gminie Głowno oraz w powiecie zgierskim w latach 2018-2022

JST	2018		2022		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w okresie 2018-2022
	podmioty zarejestrowane w REGON	odsetek w powiecie	podmioty zarejestrowane w REGON	odsetek w powiecie	
powiat zgierski	16 777	100%	19 168	100%	2 391
gm. Głowno	263	2%	328	2%	65
m. Głowno	1 384	8%	1 401	7%	17
gm. Zgierz	1 672	10%	2 151	11%	479
m. Zgierz	5 788	34%	6 334	33%	546
gm. Ozorków	534	3%	704	4%	170
m. Ozorków	1 440	9%	1 576	8%	136
Stryków	1 260	8%	1 435	7%	175
Parzęczew	408	2%	515	3%	107
Aleksandrów Łódzki	4 028	24%	4 724	25%	696

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wśród podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie Gminy Głowno największy odsetek przypada Sekcji G, tj. handlowi hurtowemu i detalicznemu oraz naprawie pojazdów samochodowych (włączając motocykle). W 2018 roku odnotowano 76 podmiotów wspomnianej sekcji, co stanowiło 29% wszystkich podmiotów Gminy, natomiast w 2022 roku liczba ta wzrosła do 90 (34% udziału w Gminie). Drugą najbardziej liczną grupą działalności gospodarczej są Sekcje C (przetwórstwo przemysłowe) i F (budownictwo), z czego Sekcja F dopiero w 2022 roku dogoniła swoją liczebnością Sekcję C.

Poza tymi przodującymi rodzajami działalności, w Gminie wzrasta również znaczenie sekcji M, tj. działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (zmiana z 11 na 20 jednostek), sekcji Q,

tj. opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (zmiana z 1 na 8 jednostek) oraz Sekcji S i T (pozostała działalność usługowa, zmiana z 25 na 34 jednostki).

Tabela 2. Podmioty działające na terenie gminy Głowno w 2018 i 2022 roku

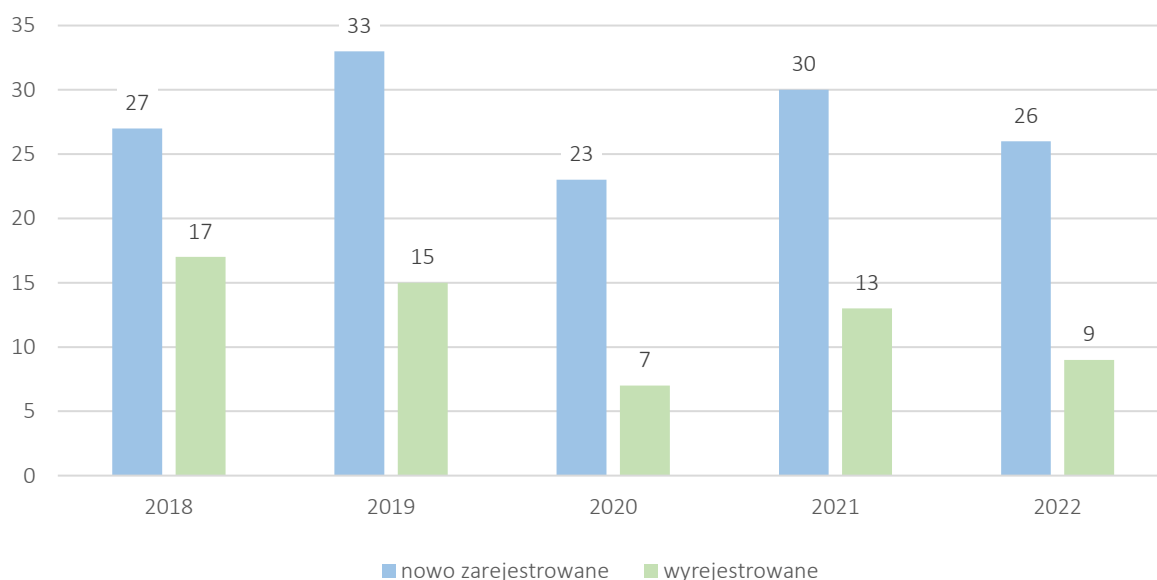
Sekcje PKD 2007	2018	udział	2022	udział
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12	5%	13	5%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	0	0%	0	0%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	40	15%	40	15%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i	2	1%	1	0%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0%	0	0%
Sekcja F Budownictwo	23	9%	40	15%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	76	29%	90	34%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	27	10%	29	11%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	6	2%	7	3%
Sekcja J Informacja i komunikacja	3	1%	6	2%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2	1%	2	1%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3	1%	5	2%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	11	4%	20	8%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6	2%	4	2%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	7	3%	7	3%
Sekcja P Edukacja	10	4%	13	5%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1	0%	8	3%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8	3%	9	3%
Sekcje S i T Pozostała działalność usługowa	25	10%	34	13%
Sekcja U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Największymi podmiotami gospodarczymi działającymi na terenie Gminy Głowno jest zakład „ROLFOODS”, zajmujący się przetwarzaniem i konserwacją żywności oraz Dino Polska S. A. Na obszarze Gminy wyszczególnione zostały dwa tereny inwestycyjne w miejscowościach:

- Ziewanice, Antoniew – teren przeznaczony pod usługi komercyjne, uzbrojony w sieć wodociągową, energetyczną, drogową, komunikacyjną, planowany światłowód;
- Wola Lubiankowska – teren przeznaczony pod usługi komercyjne, uzbrojony w sieć wodociągową, energetyczną, gazową w odległości 300 m, drogową, komunikacyjną, planowany światłowód.

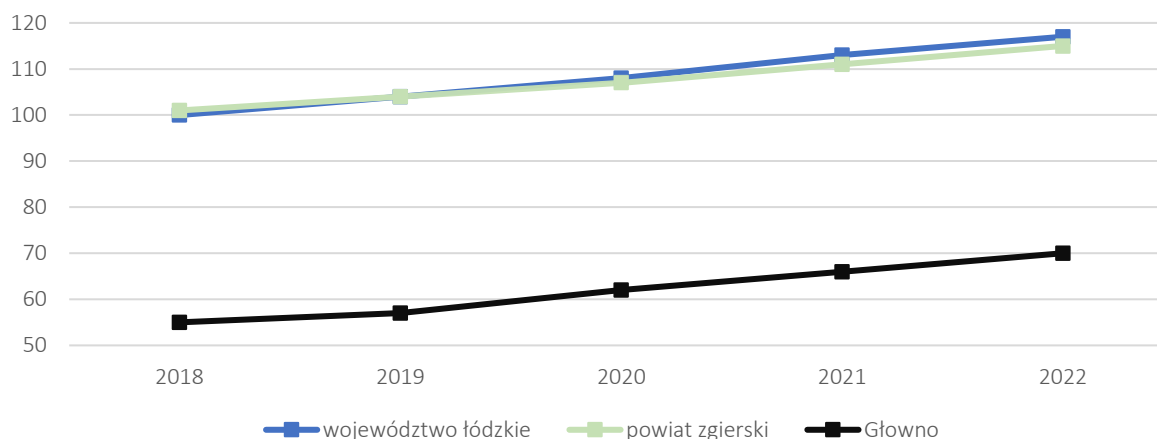
Na poniższym wykresie przedstawiono porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie Gminy Głowno. Analiza dotyczy zmian na przestrzeni lat 2018-2022. Corocznie liczba nowo zarejestrowanych podmiotów przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. Jest to pozytywne zjawisko, ponieważ świadczyć może o sprzyjających warunkach do prowadzenia działalności gospodarczej w Gminie. Alarmujący może być jednak spadek nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2019-2020 oraz 2021-2022. W tym drugim przypadku może być to jednak spowodowane pandemią COVID-19 i skutkami, jakie przyniosła dla polskiej gospodarki.

Ryc. 4. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2018-2022 działających na terenie gminy Głowno

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

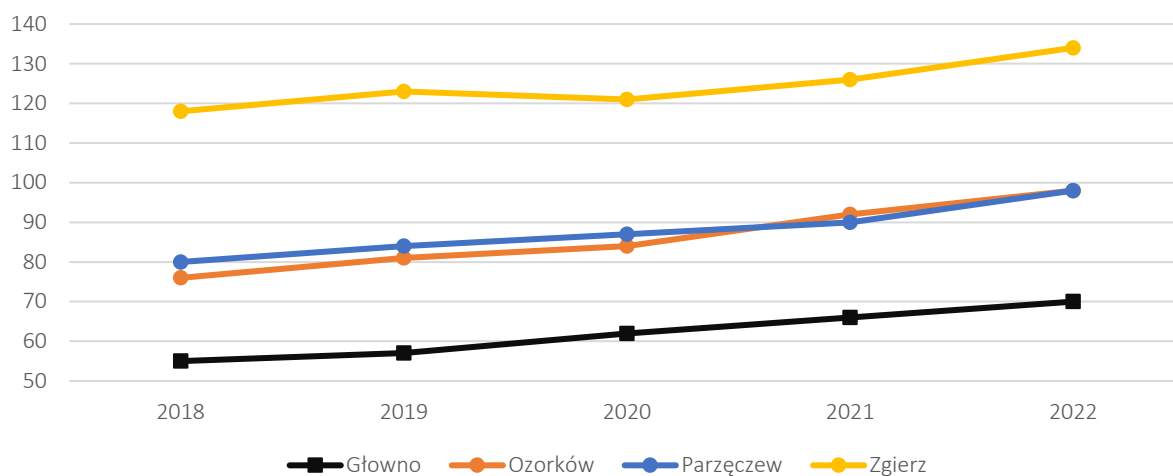
Na poniższej rycinie przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Głowno na tle powiatu i województwa. Można zauważyć, że Gmina Głowno charakteryzuje się niższym wynikiem niż średnia dla jednostek wyższego szczebla. Dla wszystkich jednostek obserwuje się systematyczny wzrost wartości wskaźnika na przestrzeni lat 2018-2022.

Ryc. 5. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Głowno na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

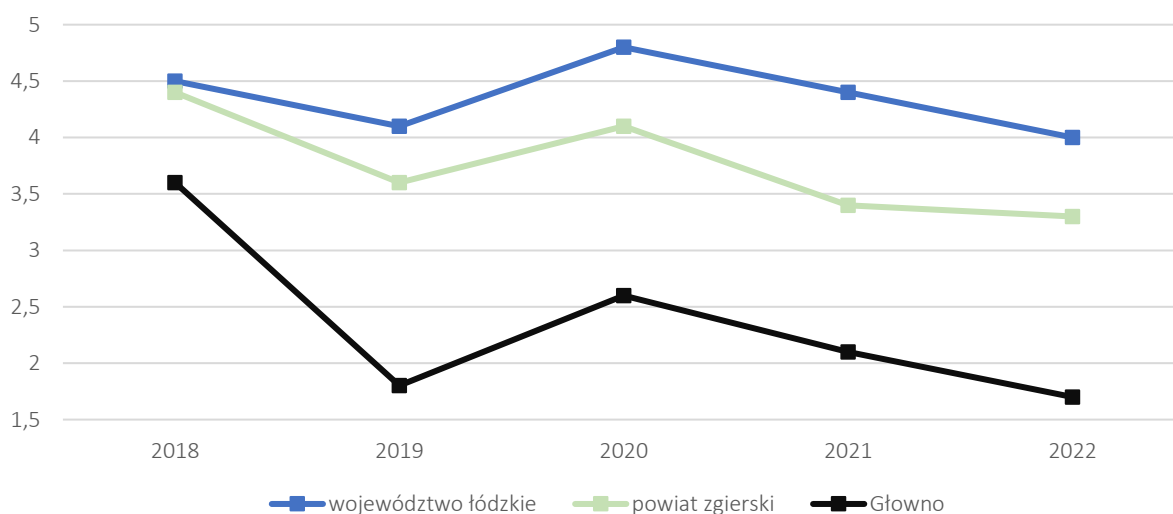
Z kolei zestawiając ten wskaźnik dla Gminy Głowno z pozostałymi gminami wiejskimi powiatu zgierskiego, zauważyć można, iż analizowana Gmina plasuje się na najniższym poziomie przedsiębiorczości.

Ryc. 6. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wśród gmin wiejskich powiatu zgierskiego w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Sytuacja gospodarcza Gminy oraz poziom przedsiębiorczości i działające podmioty gospodarcze kształtują również poziom bezrobocia. Na poniższej rycinie przedstawiono liczbę zarejestrowanych osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym zamieszkujących Gminę Głowno. Dane te zostały zestawione ze średnimi wartościami dla powiatu i województwa w latach 2018-2022. Również w tym przypadku, Gmina Głowno znajduje się poniżej średniej zarówno dla powiatu, jak i województwa. Tym razem jednak jest to sytuacja pozytywna i świadczy o niskim poziomie bezrobocia na terenie Gminy. Obserwuje się też trend malejący liczby osób bezrobotnych we wszystkich analizowanych jednostkach (wyłączając rok 2020, kiedy taki stan rzeczy związany był ze spowolnieniem gospodarczym w związku z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2).

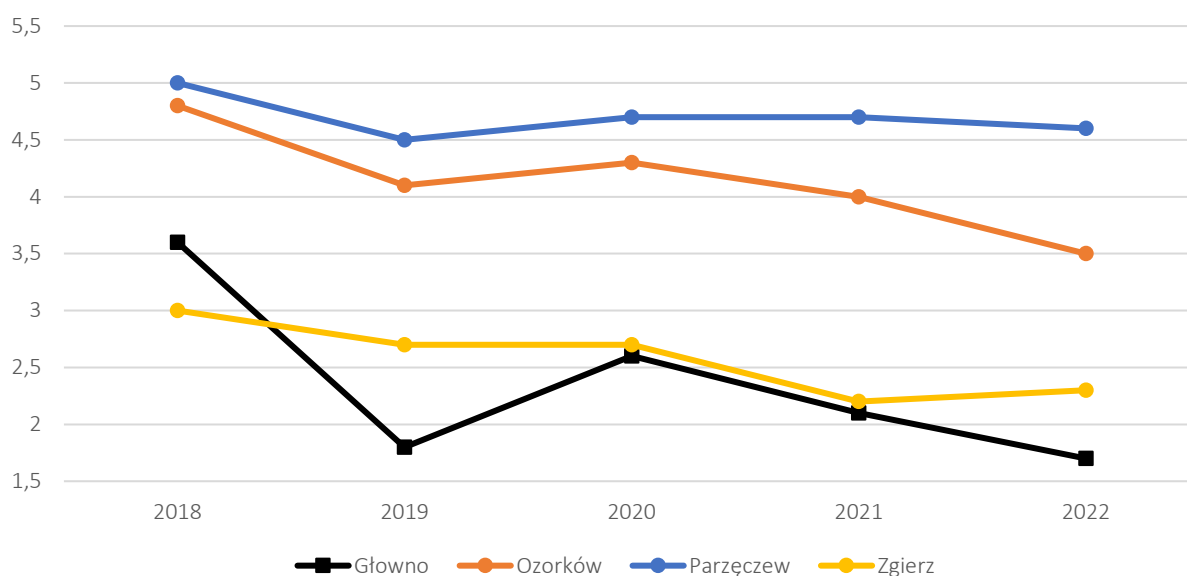

Ryc. 7. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Głowno na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W zestawieniu z pozostałymi gminami wiejskimi powiatu zgierskiego, sytuacja w Gminie Głowno również kształtuje się pozytywnie. Jedynie w roku 2018 nie odnotowano najniższego poziomu bezrobocia (najniższy wynik przypadł Gminie Zgierz).

Ryc. 8. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wśród gmin wiejskich powiatu zgierskiego w latach 2018-2022 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa

Sieć dróg w obrębie Gminy Głowno tworzą drogi:

- 1) **Autostrady** – o łącznej długości 5,82 km;
  - Autostrada A1 – część międzynarodowej trasy E75, łączy bezpośrednio Trójmiasto, Toruń, Łódź i Górnośląski Okręg Przemysłowy;
- 2) **Krajowe** – o łącznej długości 2,3 km – odcinek biegnący z Łowicza do Pabianic;
  - DK14 – przebiegająca od Łowicza do Pabianic, przechodząca przez całe województwo łódzkie; łączy aglomerację łódzką z drogami w kierunku Warszawy (A2), Poznania (A2), Gdańska (A1) i Wrocławia (S8);
- 3) **Powiatowe** – 17 dróg powiatowych o łącznej długości 68,74 km;
- 4) **Gminne** – o łącznej długości 96,11 km.

Na terenie Gminy występuje łącznie aż 102,43 km dróg o powierzchni nieutwardzonej. Wśród dróg dojazdowych znajduje się ok. 80 km dróg dojazdowych do pól uprawnych. Numeracja dróg gminnych nie obejmuje wszystkich odcinków dróg z terenu Gminy Głowno.

Przeгляд stanu dróg przeprowadzany jest w Gminie na bieżąco. Według „Raportu o stanie gminy za rok 2022” stan dróg gruntowych prowadzących do gruntów rolnych nie jest dobry – drogi wymagają remontów. Drogi asfaltowe położone na terenie Gminy Głowno są w stanie dobrym, ponadto corocznie samorząd przeznacza duże środki finansowe na remonty nakładek dróg asfaltowych. W roku 2022 wykonano bieżące prace w pasach drogowych dróg, zarówno na jezdniach, poboczach i rowach przydrożnych. Usunięto zanieczyszczenia i ubytki nawierzchni

zarówno w drogach asfaltowych, jak i nieutwardzonych. Zainstalowano również znaki drogowe oraz wykonano drobne naprawy infrastruktury drogowej.

Na drogach posiadających status drogi gminnej znajduje się 7 obiektów mostowych (rzeka Mroga i Brzuśnia), w tym trzy żelbetowe i cztery drewniane.

Na drogach nie odnotowuje się dużego natężenia ruchu. Emisja hałasu DK14 oraz A1 praktycznie nie sięga swoim zasięgiem terenów zabudowanych – według Strategicznych map hałasu dla dróg krajowych opracowanych przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, emisja jest przekroczona w zakresie od 1 do 5 dB (według wskaźników L_{DWN} i L_N) i sięga jedynie dwóch budynków chronionych.

Przez teren Gminy Głowno przebiega odcinek linii kolejowej Łódź-Głowno-Łowicz-Warszawa o długości 2 km. Linia przebiega przez grunty miejscowości Kamień, gdzie również znajduje się stacja. Wskazana linia zapewnia połączenia krajowe.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie Gminy istnieje zaledwie 0,6 km dróg rowerowych.

Urządzenia sieciowe

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie (pobór, uzdatnianie, dystrybucję) mieszkańców w wodę jest Gmina Głowno. W skład infrastruktury wodociągowej Gminy wchodzi:

- **Stacja uzdatniania wody w Boczkach Domaradzkich** – zaopatruje miejscowości: Antoniew, Boczki Domaradzkie, Boczki Zarzeczne, Bronisławów, Chlebowice, Domaradzyn, Gawronki, Helenów, Karasica, Władysławów Bielawski, Wola Zbrożkowa, Ziewanice oraz Skubiki w Gminie Bielawy;
- **Stacja uzdatniania wody w Karnkowie** – zaopatruje miejscowości: Dąbrowa, Glinnik, Jasionna, Karnków, Mięsośnia, Popów Głowieński, Popówek Włociański, Władysławów Popowski;
- **Stacja uzdatniania wody w Lubiankowie** – zaopatruje miejscowości: Albinów, Lubianków, Piaski Rudnickie, Rudniczek, Różany, Wola Lubiankowska, Ostrołęka;
- **Stacja uzdatniania wody w Mąkolicach** – zaopatruje miejscowości: Jasionna (część miejscowości), Mąkolice, Popów Głowieński (część miejscowości), Wola Mąkolska.

Niektóre miejscowości w Gminie Głowno pobierają wodę z gmin ościennych. W takiej sytuacji są:

- Feliksów – ujęcie zlokalizowane w Gminie Zgierz;
- Kadzielin, Kamień – ujęcie zlokalizowane w mieście Głowno;
- Konarzew – ujęcie zlokalizowane w Gminie Domaniewice;
- Część Woli Mąkolskiej – ujęcie zlokalizowane w Gminie Stryków.

Planuje się jednak podłączenie wskazanych miejscowości do gminnej sieci, co m.in. pozwoli na obniżenie kosztów zaopatrywania w wodę mieszkańców wskazanych miejscowości.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2021 roku z wodociągów korzystało 89%. Przez teren Gminy przebiega łącznie ok. 116 133 m zbiorczej sieci wodociągowej, do której przyłączonych jest 1 677 odbiorców wody. Dostrzega się częściową potrzebę modernizacji sieci wodociągowej (część sieci wymaga oczyszczenia, część rur azbestowych wymaga wymiany).

Na terenie Gminy brak jest sieci kanalizacyjnej, a ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych lub oczyszczane w przydomowych oczyszczalniach ścieków. Podmiotami odpowiedzialnymi za odprowadzanie ścieków na terenie Gminy są podmioty prywatne, które uzyskały wpis do ewidencji podmiotów posiadających zezwolenie na odbieranie i transport nieczystości ciekłych z terenu Gminy Głowno. Są to następujące firmy:

- RS II Sp. z o.o., ul. Barlickiego 3a, 95–100 Zgierz;
- TOITOI Polska Sp. z o. o., ul. Płochocińska 29, 03-044 Warszawa;
- Sławomir Mielczarek, Wola Cyrusowa 57, 95-061 Dmosin;
- „NOREK” Usługi Asenizacyjne i Transportowe Wywóz Nieczystości Płynnych Arkadiusz Perek, Dmosin Drugi 89C, 95-061 Dmosin;
- S.P. TRANS Sebastian Opalski, Poćwiardówka 22, 95-060 Brzeziny;
- mToilet Sp. z o. o., ul. Odlewnicza 5, 03-231 Warszawa;
- WC SERWIS Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, ul. Szybowa 20E, 41-808 Zabrze;
- Alfa Partner Sp. z o.o., ul. Żbikowska 8A, 05-800 Pruszków;
- „MASTPOŻ” Błażej Stasiak, Bielawska Wieś 2, 99-423 Bielawy;
- Roman Michalak „KOMPLEX”, Osiny 122C, 95-061 Dmosin.

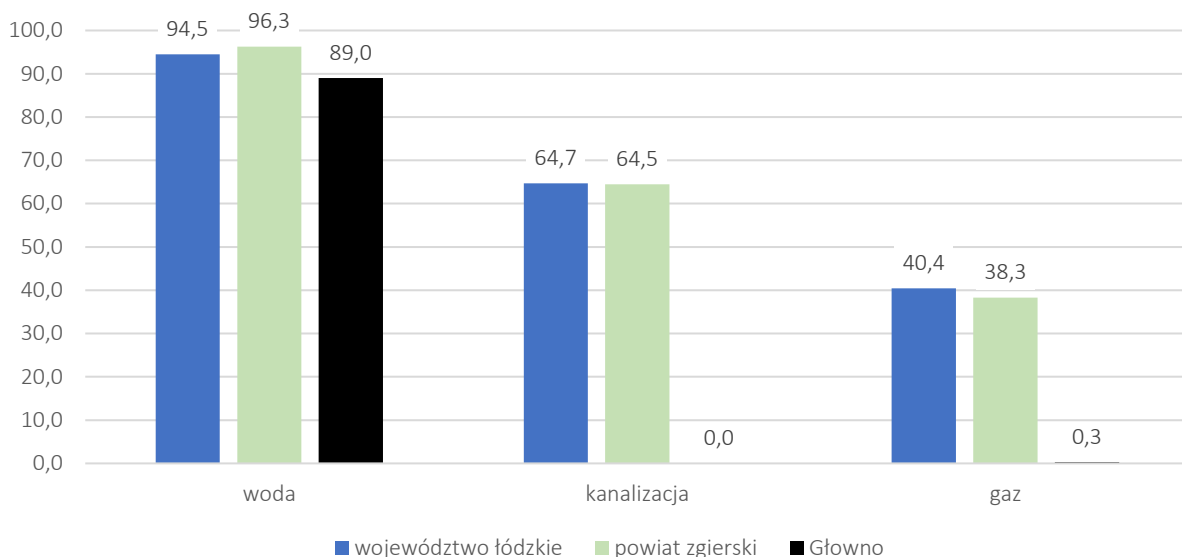
Gmina prowadzi inwentaryzację szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków. Ostatnia inwentaryzacja odbyła się w roku 2012, jednak Gmina planuje w najbliższym czasie przeprowadzić ją ponownie oraz skontrolować sposób pozbywania się nieczystości ciekłych przez mieszkańców. Planowana jest realizacja programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na posesjach mieszkańców Gminy. Ze względu na znacznie rozproszenie jednostki nie jest planowana budowa sieci kanalizacyjnej.

Z sieci gazowej na terenie Gminy korzystało w roku 2021 zaledwie 0,3% mieszkańców Gminy. Podmiotem odpowiedzialnym za rozbudowę sieci gazowej jest firma Sime Polska Sp. z o. o. Miejscowości, w których mieszkańcy wykorzystują sieć gazową to: Albinów, Wola Lubiankowska, Lubianków oraz Rudniczek.

Głównymi operatorami Internetu w Gminie Głowno są TOYA Sp. z o. o., Orange S. A. oraz pozostali operatorzy komórkowi. Gmina ma dobrą dostępność cyfrową, wszystkie miejscowości mają dostęp do Internetu – wykluczone są jedynie pojedyncze posesje oddalone od dróg publicznych.

Na wykresie poniżej przedstawiono kształtowanie się dostępu do urządzeń sieciowych w Gminie Głowno w 2021 roku. W porównaniu do średniej dla powiatu i województwa według danych Głównego Urzędu Statystycznego. W zakresie sieci wodociągowej wszystkie analizowane jednostki osiągnęły bardzo zbliżone i stosunkowo wysokie wyniki, jednak sama Gmina ma najniższą dostępność do urządzeń sieciowych w porównaniu do średniej dla jednostek wyższego szczebla. W przypadku kanalizacji i gazociągu, mieszkańcy Gminy Głowno mają do niej bardzo niewielki dostęp, bądź tego dostępu w ogóle nie mają.

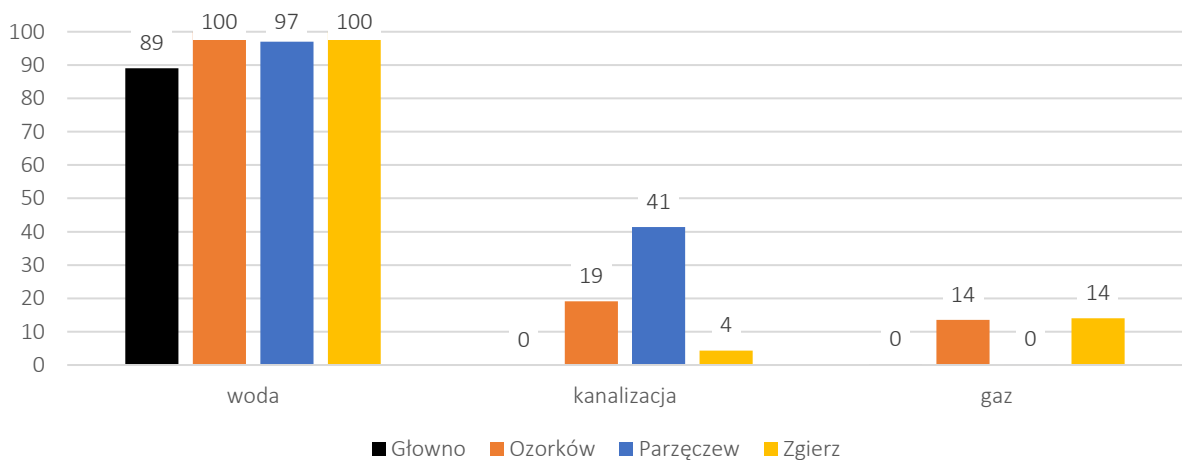

Ryc. 9. Udział korzystających z instalacji sieciowych w gminie Głowno w 2021 roku na tle powiatu i województwa (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Analizy porównawczej dokonano również zestawiając Gminę Głowno z pozostałymi gminami wiejskimi powiatu zgierskiego. W 2021 roku udział mieszkańców z dostępem do sieci wodociągowej był dość niski w porównaniu z innymi gminami z grupy, lecz obecnie ta sytuacja już się wyrównała. W zakresie sieci kanalizacyjnej oraz gazociągowej Gmina wypadła bardzo niekorzystnie.

Ryc. 10. Udział korzystających z instalacji sieciowych wśród gmin wiejskich powiatu zgierskiego w 2021 roku (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

W Gminie Głowno podmiotem odpowiedzialnym za odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych jest firma FBService s. a., centrala: ul. Siedmiogrodzka 9, 01-204 Warszawa, filia: ul. Smutna 28, 91-729 Łódź.

Odbiór odpadów odbywa się w podziale na 5 frakcji: plastik, makulatura, szkło, bioodpady i odpady niesegregowane (zmieszane). Każdy mieszkaniec zobowiązany jest do zbiórki odpadów w sposób selektywny – w przeciwnym razie naliczana jest opłata 50,00 zł miesięcznie od każdego mieszkańca zamieszkującego nieruchomość. Ponadto mieszkańcom zamieszkującym nieruchomość, w której odpady zbierane są w sposób selektywny oraz utrzymują zadeklarowany kompostownik przydomowy, naliczana jest niższa stawka za odbiór odpadów – tj. 22,00 zł (stawka podstawowa – 25,00 zł).

Częstotliwość wywozów odpadów:

- Zmieszane – raz w miesiącu;
- Segregowane – raz w miesiącu;
- Bioodpady:
  - Od listopada do marca – raz w miesiącu;
  - Od kwietnia do października – dwa razy w miesiącu;
- Odpady wielkogabarytowe – dwa razy w roku.

W przypadku prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z wyżej wspomnianą ustawą, każdy podmiot prowadzący działalność gospodarczą zobowiązany jest podpisać indywidualną umowę na korzystanie z usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych, z przedsiębiorcą wpisanym do rejestru działalności regulowanej na terenie Gminy Głowno:

- MPO, ul. Tokarzewskiego 2, 91-842 Łódź;
- PreZero Service Centrum Sp. z o. o., ul. Łąkoszyńska 127, 99-300 Kutno;
- RSII Sp. z o. o., ul. 3 Maja 10, 95-100 Zgierz;
- FBService S. A., ul. Smutna 28, 91-729 Łódź;
- Remondis Sp. z o. o., ul. Zawodzie 18, 02-981 Warszawa, Oddział Łódź, ul. Zbąszyńska 6, 91-332 Łódź.

Na terenie Gminy Głowno nie funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, lecz dostrzega się potrzebę jego utworzenia. Najbliższe punkty zlokalizowane są w mieście Głowno oraz mieście Zgierz. W wymienionych punktach nieodpłatnie przyjmowane są odpady wyłącznie od mieszkańców miast, w których są położone.

W poniższej tabeli przedstawiono stan gospodarki odpadami w Gminie Głowno w latach 2018-2022. Na przestrzeni analizowanych lat masa odpadów odbieranych z terenu Gminy zmalała, głównie w grupie odpadów zbieranych selektywnie. Jest to sytuacja zdecydowanie negatywna, której przyczyną może być brak świadomości mieszkańców w temacie ochrony środowiska i konsekwencji, jakie przynosi ze sobą brak selektywności w zbieraniu odpadów. Zauważyć można jednak, że największy spadek ilości odpadów zebranych selektywnie nastąpił w 2019 roku, a następnie zaczął wzrastać, co może rokować wyższymi wynikami w przyszłych latach.

Analizie poddano poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Gmina

Główno nie osiągnęła wymaganych wyników w kwestii poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. Pozytywnym zjawiskiem jest natomiast osiągnięcie odpowiednich wyników w pozostałych wskaźnikach poddanych analizie (z wyjątkiem przygotowania do ponownego użycia i odzysku, innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych w roku 2019). Od 2021 roku nastąpiła zmiana sposobu obliczania wskaźnika poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Zauważyć można wzrost poziomu tego wskaźnika w okresie lat 2021-2022.

Tabela 3. Stan gospodarki odpadami w Gminie Głowno według stanu na w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022	
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)	4 234,00	4 262,00	4 336,00	4 283,00	4 409,00	
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:	1 118,13	1 383,80	1 135,28	1 020,50	985,74	
<i>zmieszane</i>	506,97	827,55	737,28	498,80	514,30	
<i>segregowane</i>	303,12	162,83	255,18	259,42	233,89	
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów	27%	12%	22%	25%	24%	
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca	0,26	0,32	0,26	0,24	0,22	
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	Gmina	32,65	36,14	36,81	0,00	0,00
	wymagany	30,00	40,00	50,00	x	X
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	Gmina	100,00	52,56	74,50	0,00	0,00
	wymagany	50,00	60,00	70,00	70,00	x
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	Gmina	1,98	25,02	3,7	20,76	12,34
	wymagany	<40,00	<40,00	<35,00	<35,00	x
poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	Gmina	x	x	x	33,08	38,57
	wymagany	x	x	x	>20,00	>25,00

Źródło: dane Urzędu Gminy Głowno.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Postępujące zanieczyszczenie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego komponentów. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

Jednym z zadań realizowanych przez Gminę związanych z ochroną środowiska jest corocznie prowadzona akcja bezpłatnego (dla mieszkańców) usuwania wyrobów zawierających azbest. W 2022 roku w przeprowadzonym na początku roku naborze wpłynęło 38 wniosków od właścicieli nieruchomości położonych na terenie Gminy zainteresowanych demontażem pokryć dachowych zawierających azbest oraz utylizacją zdemontowanych i składowanych azbestowych pokryć dachowych. Na podstawie złożonych wniosków Gmina sporządziła i złożyła wniosek do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi o dofinansowanie zadania pn. „Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Głowno w 2022 roku”. Wniosek został rozpatrzony pozytywnie, w związku z czym Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi przyznał w dniu 30 czerwca 2022 roku, dotację na wykonanie zadania. Realizatorem zadania została firma REVOL Sp. z o. o. Sp. k. z siedzibą w Łodzi.

Od 2020 roku Gmina udziela dotacji celowej dla mieszkańców na dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu wymiany źródła ciepła. Założeniem projektu jest wymiana przestarzałych

źródeł ciepła na nowsze, niskoemisyjne przez mieszkańców Gminy mających w posiadaniu nieruchomość, w której nie jest prowadzona i zarejestrowana działalność gospodarcza. W 2022 roku dotacja wynosiła maksymalnie 50% kosztów kwalifikowanych, nie więcej niż 3 000,00 zł dla kotłowni węglowej (ekogroszek) oraz 4 500,00 zł dla kotłowni na biomasę (pellet), gazowej, olejowej, elektrycznej i pomp ciepła. W terminie składania wniosków do urzędu zostało złożonych 17 wniosków, jednak ostatecznie kotły zostały wymienione na 12 posesjach. Zamontowano 5 pomp ciepła, 5 kotłów na pellet, 1 kocioł elektryczny i 1 kocioł na ekogroszek.

W 2022 roku zakończyła się realizacja projektu dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego z w ramach RPO województwa łódzkiego na lata 2014-2020. Zadanie obejmowało montaż łącznie 123 instalacji odnawialnych źródeł energii na ponad 100 posesjach mieszkańców Gminy Głowno:

- 62 sztuki instalacji fotowoltaicznych;
- 36 sztuk instalacji kolektorów słonecznych;
- 25 kotłów na biomasę (pellet).

Głównymi celami projektu było m.in.: zwiększenie produkcji energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii, przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu oraz zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców Gminy. Cele te były więc skupione przede wszystkim na społeczeństwie, jednak celami uzupełniającymi projektu było zmniejszenie ilości substancji szkodliwych emitowanych do atmosfery (w szczególności pyłów). Realizacja projektu przyczyniła się więc jednocześnie do podniesienia poziomu życia mieszkańców oraz poprawy stanu środowiska naturalnego w wyniku ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Ponadto w Gminie zostały wyznaczone tereny dla rozwoju odnawialnych źródeł energii – farmy wiatrowe w okolicach Mąkolic, Woli Mąkolskiej, Jasionnej oraz Mięsośni. Planowany jest również rozwój OZE poprzez zbudowanie farm fotowoltaicznych na terenach przy autostradzie A1, Gawronkach oraz Boczkach Zarzecznych.

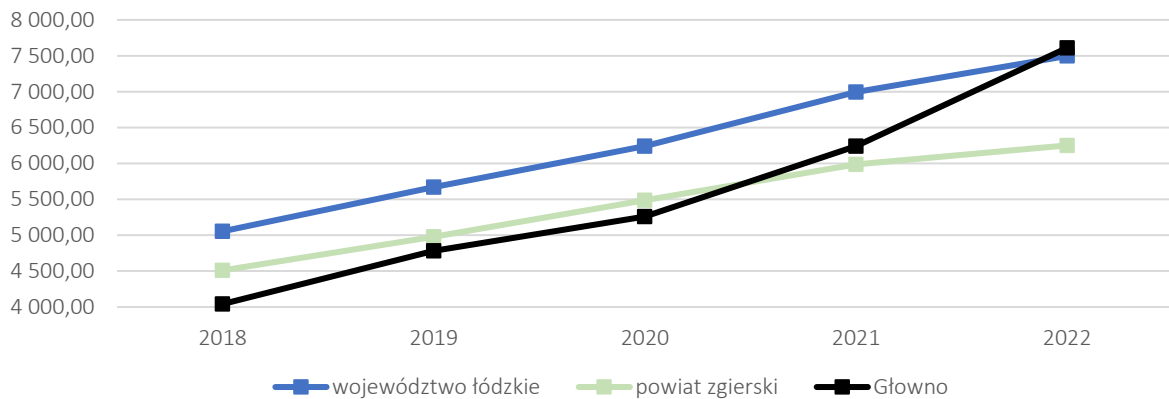
Gmina Głowno we wrześniu 2023 roku zakończyła rejestr źródeł ciepła do systemu ZONE prowadzonego przez Główny Urząd Nadzoru Budowlanego.

2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Dochody budżetu Gminy Głowno na przestrzeni lat 2017-2022 uległy znacznej tendencji wzrostowej – z 18,8 mln zł w 2017 roku do ponad 35,5 mln w 2022 roku. Wzrosły więc w analizowanych latach niemal dwukrotnie.

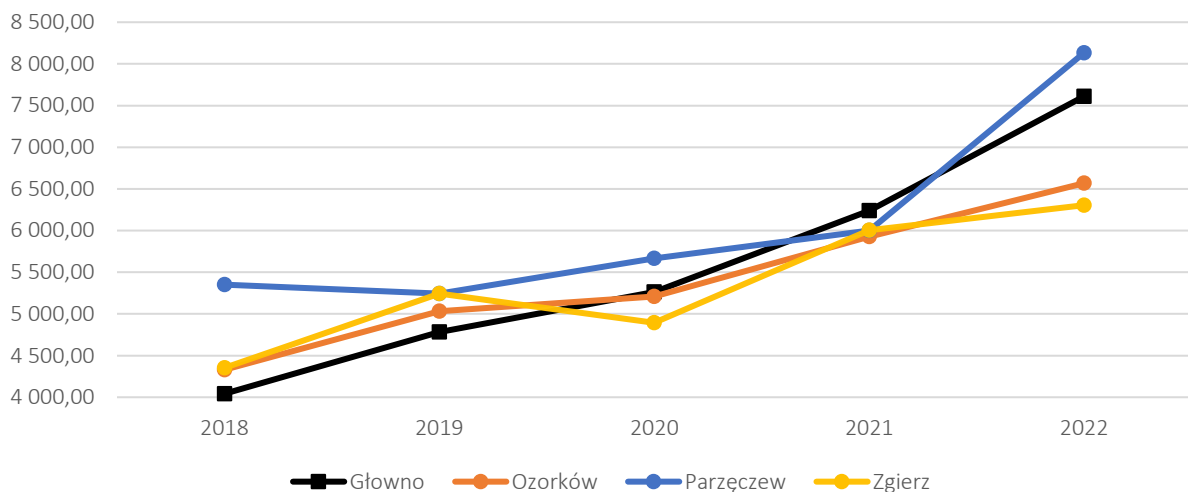
Poniższy wykres przedstawia dochody ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca w Gminie Głowno na tle średniej dla powiatu zgierskiego oraz województwa łódzkiego w latach 2018-2022. Na przestrzeni badanego okresu wskaźnik dochodów na jednego mieszkańca corocznie wzrastał, zarówno w Gminie, jak i w powiecie i województwie. Jednak to Gmina charakteryzowała się największym wzrostem wskaźnika, aby z sytuacji, w której w 2018 roku osiągała najniższe wyniki, umiejscowić się w 2022 roku na pozycji najwyższej.

Ryc. 11. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Głowno na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Biorąc pod uwagę gminy wiejskie powiatu zgierskiego, Gmina Głowno nie wyróżniała się znacząco na ich tle. Jedynym momentem, w którym zauważyć można nagłą zmianę jest rok 2021, w którym gwałtownie wzrosła wartość wskaźnika, jednak podobną sytuację można zauważyć w Gminie Parzęczew, która w 2022 roku plasuje się na pierwszym miejscu.

Ryc. 12. Dochody ogółem na 1 mieszkańca wśród gmin wiejskich powiatu zgierskiego w latach 2018-2022

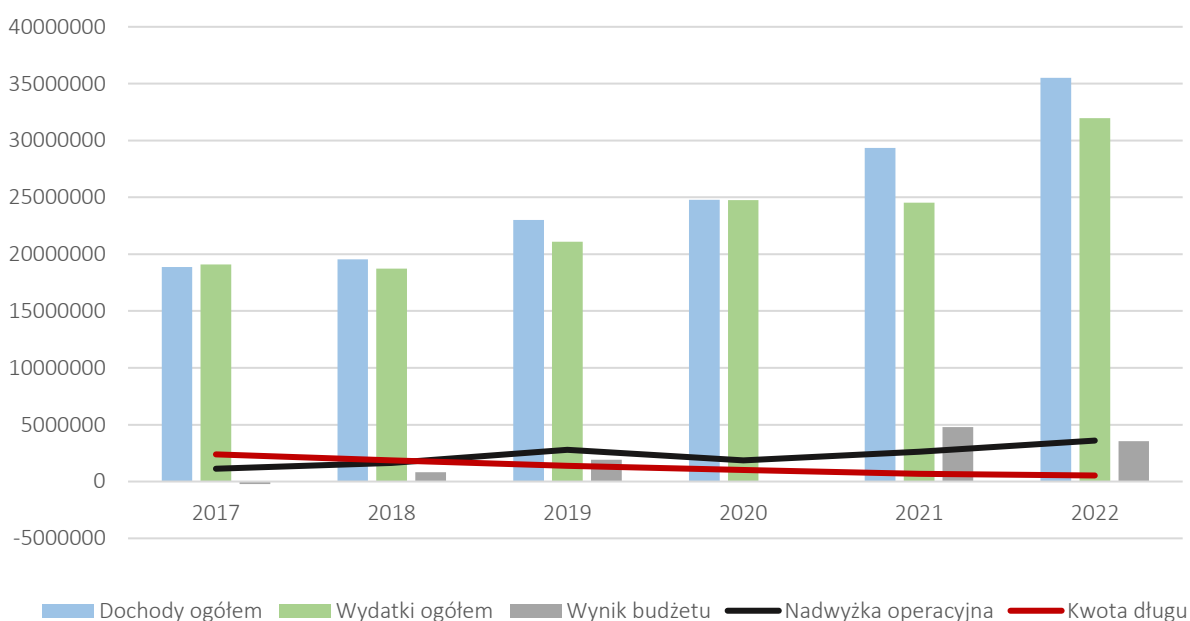
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące, chociaż w analizowanych latach ich udział spada (z 95% w 2017 roku do 86% w 2022 roku). Na taki stan rzeczy wpływa niewątpliwie zwiększenie się dochodów majątkowych z dotacji i środków przeznaczonych na inwestycje, które w latach 2019-2020 wzrosły dwukrotnie (z 496 885,00 zł

w 2019 roku do 1 004 362,25 zł w 2020 roku) oraz czterokrotnie w latach 2020-2021 (z 1 004 362,25 zł w 2020 roku do 4 578 718,03 zł w 2021 roku).

Corocznie wzrastają również wydatki Gminy. W 2017 roku ogółem było to 19,08 mln zł, natomiast w 2022 roku wzrosły one do 31,97 mln zł. Tak samo jako w przypadku dochodów, większą część wydatków stanowią wydatki bieżące (średnio 90%). Tendencja wzrostowa wydatków bieżących jest zjawiskiem naturalnym, jednak ważne jest, aby ich wzrost był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących. W przypadku Gminy Głowno schemat ten jest zachowany. W analizowanych latach nadwyżka operacyjna (różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi) utrzymywała się średnio na poziomie 9% dochodów ogółem, a od 2020 roku utrzymuje tendencję wzrostową, co świadczy o stabilności budżetu.

Na poniższym wykresie przedstawiono wykonanie budżetu Gminy Głowno w latach 2017-2022. Analizując dane przedstawione na wykresie można zauważyć nie tylko stopniowy wzrost dochodów Gminy, ale także jej wydatków. Jedynie w roku 2017 ogólne wydatki Gminy przewyższyły w nieznacznym stopniu jej dochody, tym samym kształtując wynik budżetu na poziomie ujemnym (-211,80 tys. zł). Pozytywną sytuacją jest również zmniejszająca się kwota długu – na przestrzeni analizowanych lat spadła z 2,38 mln zł do 530,11 tys. zł.

Ryc. 13. Wykonanie budżetu Gminy Głowno w latach 2017-2022
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

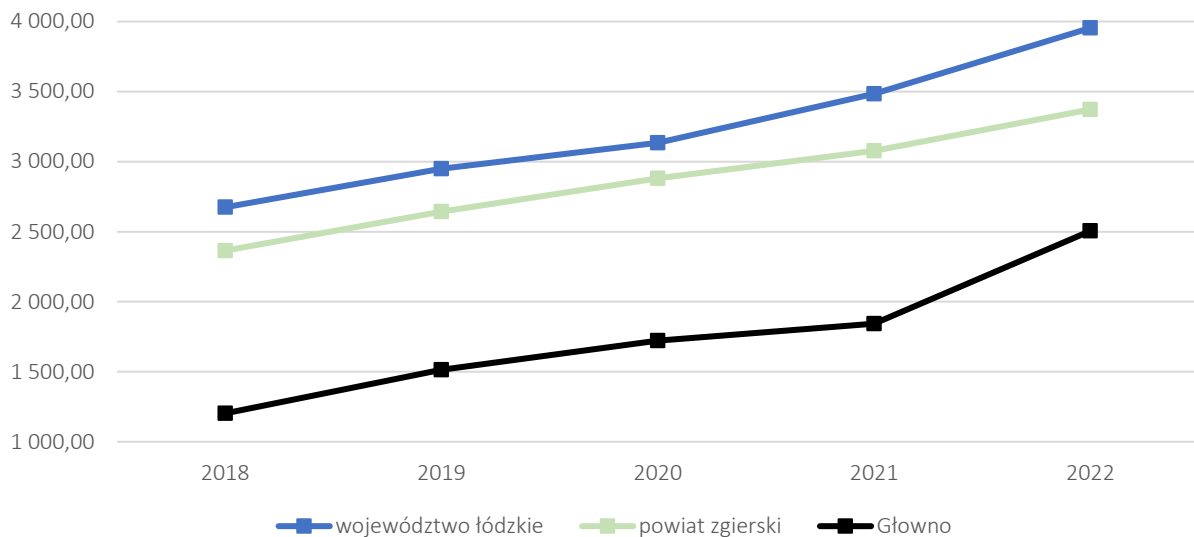
Struktura dochodów i wydatków

Na dochody budżetowe jednostek samorządu terytorialnego składają się: dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Najważniejszą składową budżetu gminy są dochody własne, obejmujące przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych. Dochody własne są kluczowe dla gminy, bowiem gmina może wpływać na ich wysokość, m.in. poprzez określenie stawek podatkowych, wprowadzanie ulg i zwolnień czy umarzenie

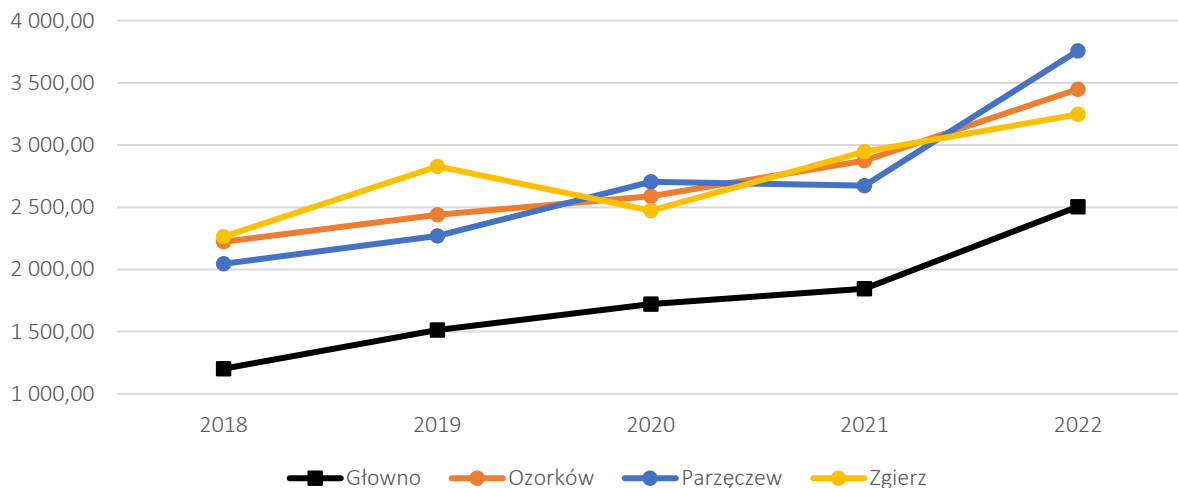
należności. Dzięki temu jednostka samorządowa może oddziaływać na lokalne podmioty gospodarcze, a tym samym kreować miejscową gospodarkę.

Poniższy wykres przedstawia dochody własne w Gminie Głowno w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2018-2022. Przed wszystkie badane lata Gmina osiągała niższy wynik niż średnia dla jednostek wyższego rzędu.

Ryc. 14. Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Głowno na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

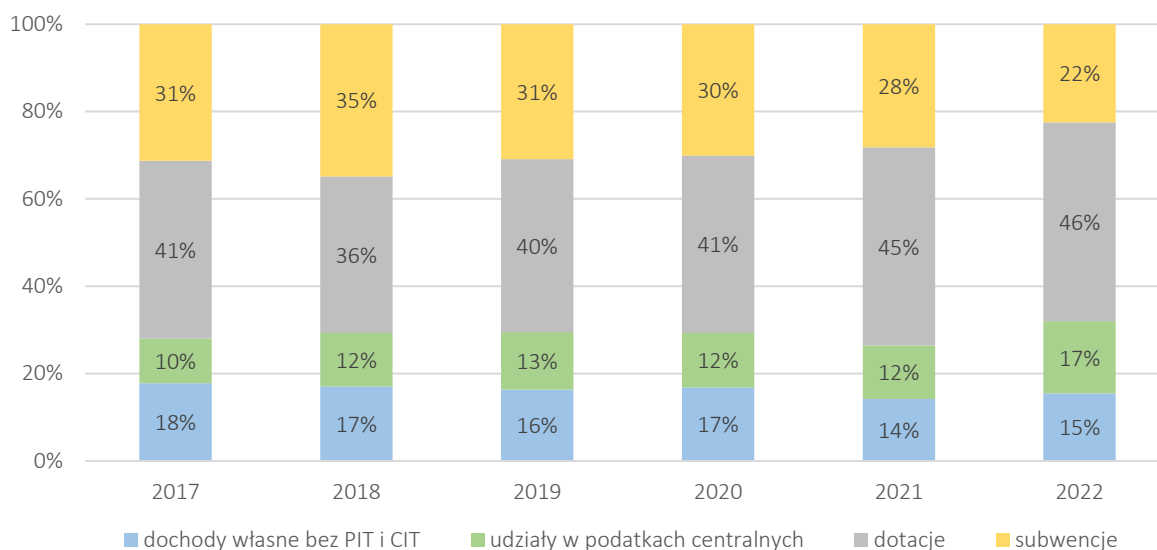
Na tle gmin wiejskich powiatu zgierskiego, Gmina Głowno również osiąga najniższy wynik wskaźnika dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Ryc. 15. Dochody własne na 1 mieszkańca wśród gmin wiejskich powiatu zgierskiego w latach 2018-2022
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Poniższy wykres przedstawia strukturę dochodów budżetu Gminy Głowno w latach 2017-2022. W analizowanym okresie największy udział w strukturze dochodów nieprzerwanie od 2017 roku posiadają dotacje (średnio 41% dochodów). Drugą co do wielkości udziałów w budżecie Gminy w tym okresie były wpływy z subwencji (średnio 29%), a trzecią dochody własne bez podatków PIT i CIT (jedynie w roku 2022 udziały w podatkach centralnych przewyższyły swoim udziałem

dochody własne bez podatków dochodowych). Dochody własne Gminy wraz z udziałem w podatkach centralnych stanowiły więc średnio 30%.

Ryc. 16. Struktura dochodów Gminy Głowno w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Pogłębiając analizę dochodów budżetu Gminy Głowno, największy wpływ na wynik budżetu miał podatek od osób fizycznych (PIT), którego kwota z 1,9 mln zł w 2017 roku wzrosła do 5,9 mln zł w 2022 roku. Drugie miejsce zajął podatek od nieruchomości (921,52 tys. zł w 2017 roku, 1,11 mln w 2022 roku). Wzrost obu przodujących podatków był dość dynamiczny i przez niemal cały okres analizowanych lat niezmiennie wzrastał (odnotowano spadek w latach 2018-2019 podatku od nieruchomości). Wśród pozostałych dochodów warto wyróżnić także wpływy z podatku rolnego, które corocznie kształtują się na poziomie około 700 tys. zł.

Tabela 4. Dochody podatkowe Gminy Głowno w latach 2017-2022 (zł)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
PIT	1 935 497,00	2 387 822,00	3 029 627,00	3 085 166,00	3 578 988,00	5 886 631,57
CIT	3 299,63	2 763,30	5 108,23	1 836,64	4 043,82	4 301,00
podatek rolny	705 918,40	726 257,92	707 700,31	713 023,64	719 353,58	709 080,09
podatek od nieruchomości	921 528,30	957 313,33	919 835,35	1 016 947,20	1 092 530,78	1 113 986,91
podatek leśny	41 556,81	44 176,50	41 844,89	43 754,50	44 616,30	48 634,45
podatek od środków transportowych	150 985,00	120 565,70	167 809,38	187 784,95	167 314,42	190 415,18
podatek od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	-241,00	0,00	70,00	55,00	0,00	1 490,19
podatek od czynności cywilnoprawnych	103 676,00	152 866,68	151 643,11	202 531,18	189 363,36	198 111,14
wpływy z opłaty skarbowej	8 835,00	9 008,00	10 126,00	10 019,00	9 246,00	8 705,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Warto mieć jednak na uwadze, że potencjał finansowy Gminy Głowno w zakresie podatku rolnego, podatku od nieruchomości oraz podatku od środków transportowych jest wyższy niż osiągnięty. Wynika to z faktu, iż Gmina stosuje niższe niż maksymalne stawki podatkowe oraz udziela ulg i zwolnień podatkowych. W efekcie w latach 2017-2022 łączna wartość zmniejszenia wpływów z tytułu podatku rolnego wynosiła ponad 323,7 tys. zł, z tytułu podatku od nieruchomości ponad 2,4 mln zł, a z tytułu podatku od środków transportowych około 916,5 tys. zł.

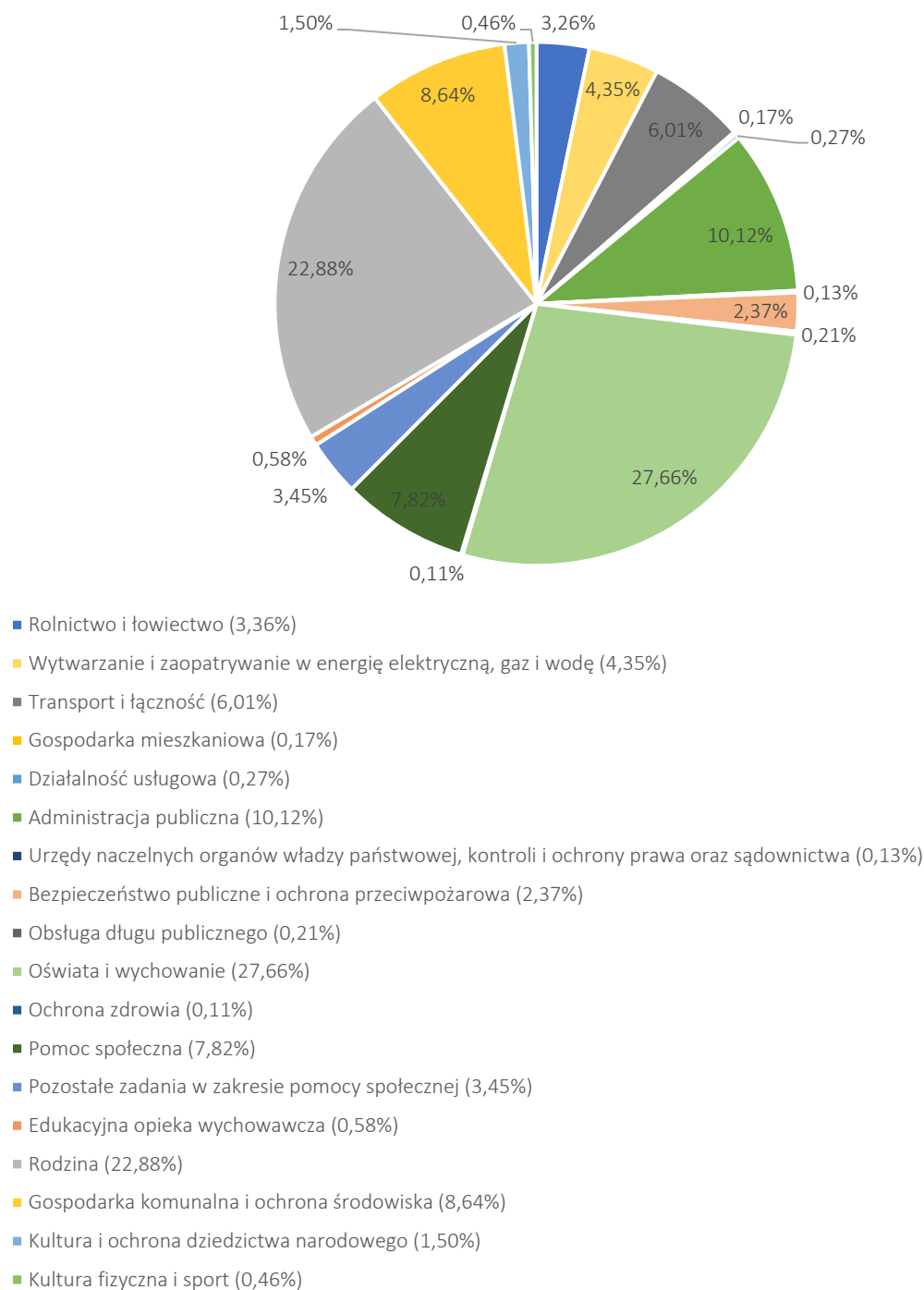
Tabela 5. Kwoty stawek podatkowych oraz ulg i zwolnień podatkowych w Gminie Głowno w latach 2017-2022 (zł)

		2017	2018	2019	2020	2021	2022
podatek rolny	skutki obniżenia górnych stawek podatków	0,00	0,00	26 872,12	85 541,64	86 627,99	124 707,99
podatek od nieruchomości	skutki obniżenia górnych stawek podatków	296 801,99	333 275,31	355 796,22	378 269,99	424 687,84	475 159,41
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	16 316,88	17 789,49	17 974,11	17 974,11	17 974,11	18 177,43
podatek od środków transportowych	skutki obniżenia górnych stawek podatków	91 765,45	103 891,26	128 968,57	180 115,39	202 543,58	209 214,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Biorąc pod uwagę wydatki w latach 2017-2022, największy udział przypadają w działach: oświata i wychowanie (27,66%) i rodzina (22,88%), a więc generują one największe wydatki w strukturze średnich wydatków w Gminie. Następnie wyróżniają się działy: administracja publiczna (10,12%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (8,64%) oraz transport i łączność (6,01%). Wydatki w pozostałych działach stanowiły poniżej 5% całkowitych wydatków.

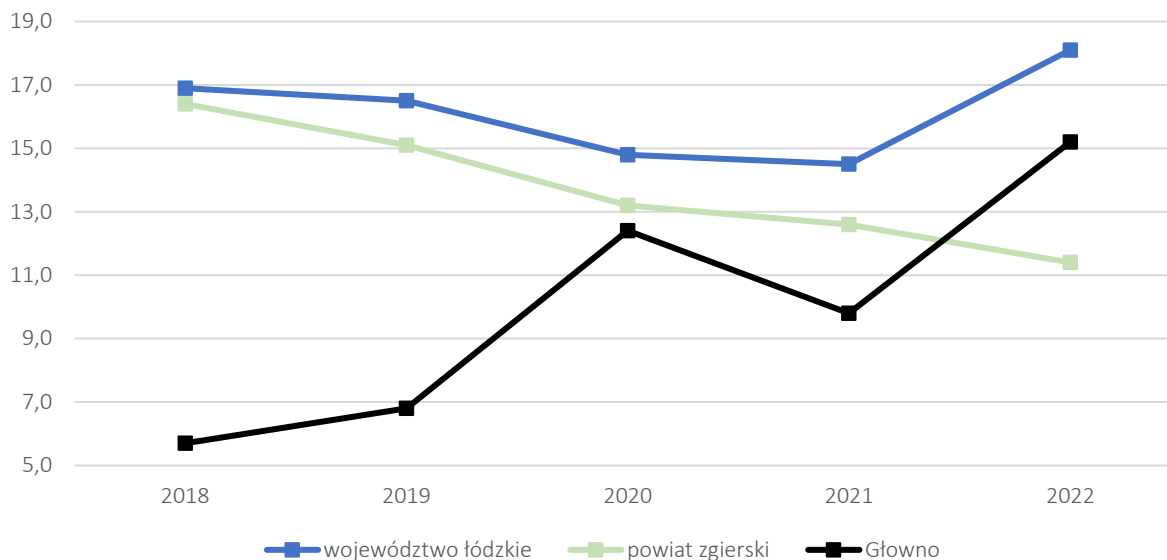

Ryc. 17. Struktura średnich wydatków Gminy Głowno w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

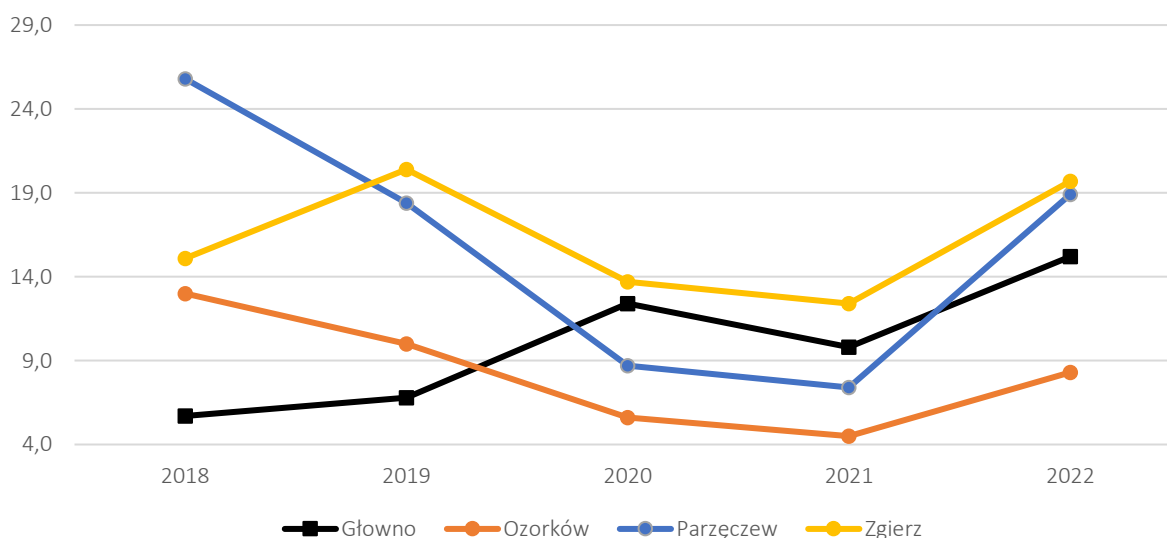
Poniżej przedstawiono udział wydatków inwestycyjnych w całkowitych wydatkach Gminy Głowno na tle powiatu zgierskiego i województwa łódzkiego w latach 2018-2022. Z analizy wynika, że największy udział nakładów inwestycyjnych Gmina poniosła w 2022 roku – wydatki inwestycyjne stanowiły wtedy 15% wydatków ogółem. Inwestycje w 2022 roku obejmowały m.in. remonty dróg i inne inwestycje drogowe, inwestycje wodociągowe, inwestycje w jednostkach OSP, inwestycje w szkołach, fundusz sołecki. Dzięki tym inwestycjom Gmina Głowno wyprzedziła swoimi wydatkami średnią wartość dla gmin powiatu zgierskiego (która jednocześnie od 208 roku posiada tendencję spadkową w tym zakresie). Wciąż jednak Gmina Głowno wypada mniej korzystnie na tle średniej dla gmin województwa łódzkiego.

Ryc. 18. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Głowno na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na tle gmin wiejskich powiatu zgierskiego, Gmina Głowno plasuje się na średnim poziomie. Udało jej się zwiększyć udział wydatków inwestycyjnych w roku 2020 w stosunku do gmin Ozorków oraz Parzęczew. Patrząc jednak na rok 2022, Gmina Głowno plasuje się na miejscu trzecim pod względem udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem.

Ryc. 19. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wśród gmin wiejskich powiatu zgierskiego w latach 2018-2022

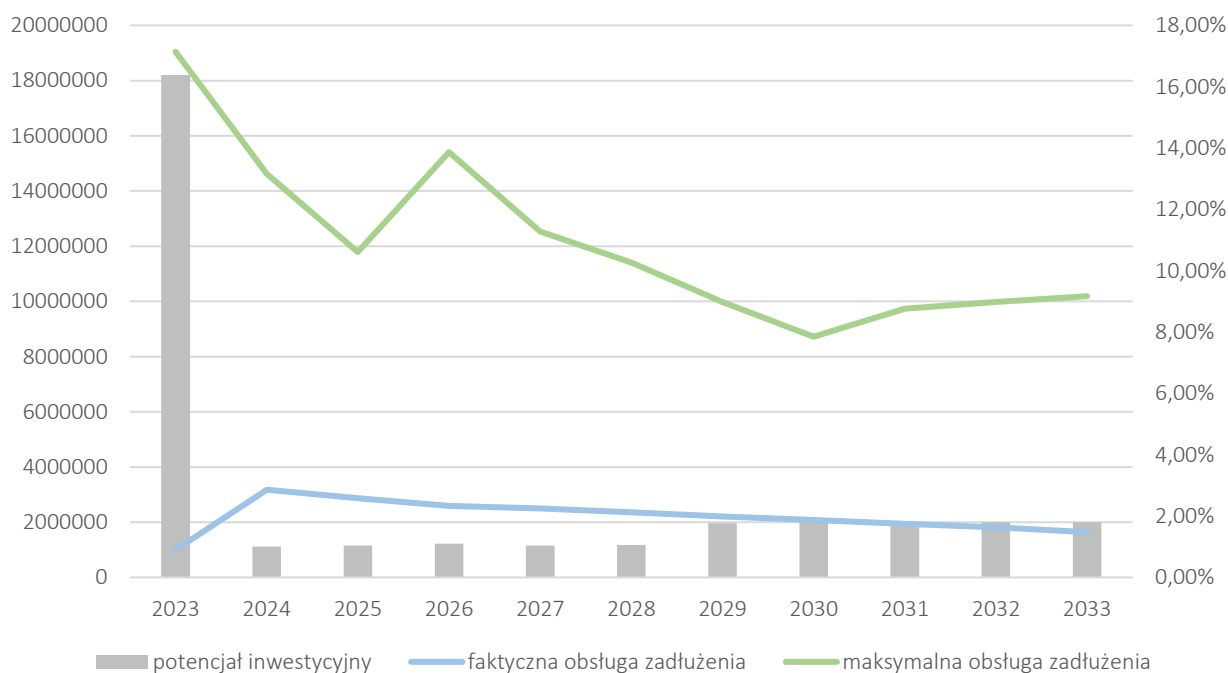
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Głowno na lata 2023-2033 na podstawie Uchwały Nr LVIII/328/23 Rady Gminy Głowno z dnia 10 lutego 2023 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Głowno. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Głowno pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Wykres przedstawia także potencjał inwestycyjny, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2023-2033. Wynika z tego, że w okresie przedstawionym na rycinie zsumowany potencjał inwestycyjny Gminy wyniesie 34 mln zł. Należy jednak mieć na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczona jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia jedynie szacunkowe wartości.

Ryc. 20. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Głowno na lata 2023-2033

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr LVIII/328/23 Rady Gminy Głowno z dnia 10 lutego 2023 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Głowno

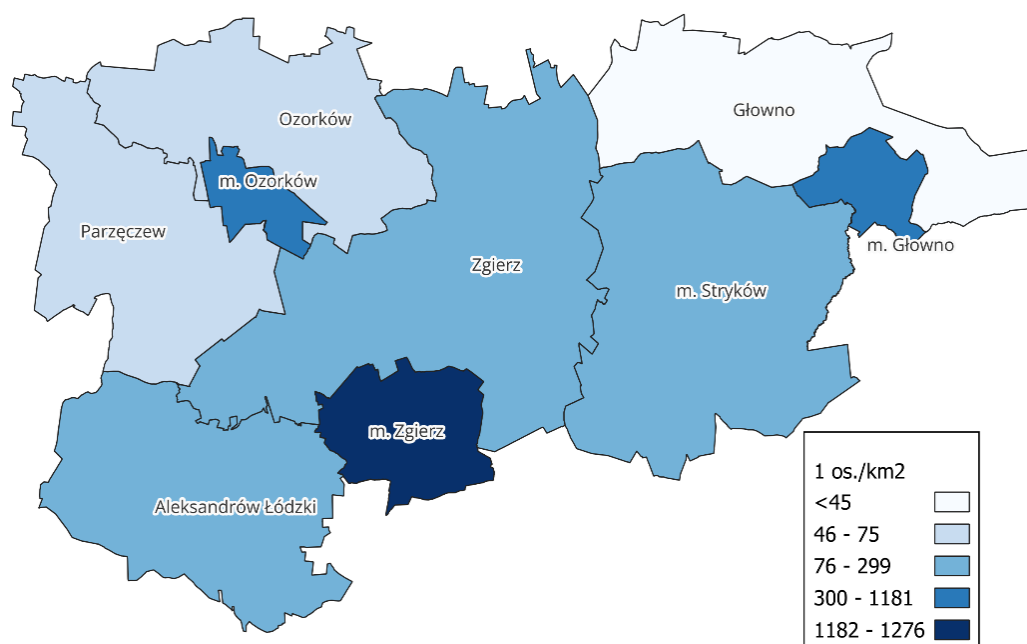

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Analiza demograficzna została przeprowadzona na podstawie danych uzyskanych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>), które różnić się mogą od danych gminnej ewidencji ludności ze względu na stosowanie innej metodyki obliczeń. W GUS bilanse liczby i struktury ludności w Gminach opracowane są w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urodzeniami i zgonami), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego, dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a źródłem danych o zameldowaniu na pobyt stały w gminie jest rejestr PESEL (od 2006 r.). Mimo niewielkich rozbieżności pomiędzy gminną ewidencją a danymi GUS, analiza danych pozwala na zbadanie trendów i prognozowanie zmian w strukturze demograficznej.

Według danych GUS Gmina Głowno w 2022 roku liczyła 4 668 mieszkańców, co w przeliczeniu na powierzchnię dało gęstość zaludnienia 44,6 os./km². Na rycinie poniżej przedstawiono kształtowanie się gęstości zaludnienia w poszczególnych Gminach powiatu zgierskiego. Gmina Głowno charakteryzuje się najmniejszym wynikiem tego wskaźnika.

Ryc. 21. Gęstość zaludnienia w powiecie zgierskim w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii oraz danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W poniższej tabeli umieszczone zostały dane dotyczące zmiany liczby ludności w gminach powiatu zgierskiego w latach 2018-2022 wraz ze średnią dynamiką zmian oraz udziałem mieszkańców gmin w stosunku do całkowitej liczby ludności powiatu. Na przestrzeni

analizowanych lat liczba ludności w powiecie utrzymywała się na podobnym poziomie (średnia dynamika zmian kształtowała się na poziomie 100,1%, co oznacza wzrost liczby ludności). Analizując zmiany liczby mieszkańców w poszczególnych gminach w powiecie zaobserwować można, iż sytuacja jest zróżnicowana. W części z jednostek obserwuje się wzrost liczby mieszkańców – dotyczy to gmin Ozorków, Parzęczew, Aleksandrów Łódzki, Zgierz oraz Stryków. Z kolei w gminach Głowno i Zgierz oraz miastach Głowno i Ozorków liczba mieszkańców zmniejsza się.

Warto zauważyć, że Gmina Głowno jest jedyną gminą wiejską w powiecie, w której zaobserwowano tendencję spadkową. Średnia dynamika zmiany liczby ludności wyniosła 99,2%. Jest to jednak wynik najkorzystniejszy w stosunku do pozostałych jednostek ze spadkiem liczby mieszkańców.

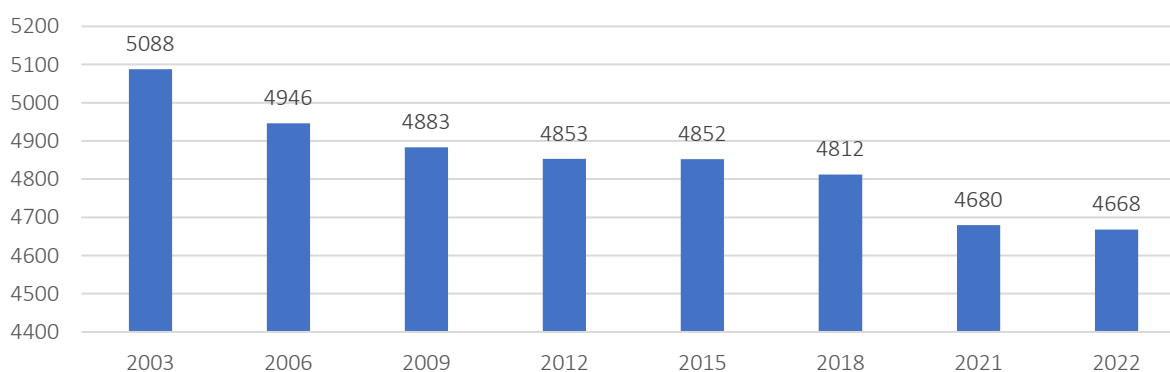
Mieszkańcy Gminy Głowno stanowią zaledwie 3% mieszkańców powiatu zgierskiego, jest to więc najniższy wynik w gminach całego powiatu – taki sam wynik osiąga Gmina Parzęczew.

Tabela 6. Zmiany liczby ludności w Gminach powiatu zgierskiego w latach 2018-2022

JST	2018	2019	2020	2021	2022	udział w 2022 r.	średnia dynamika
powiat zgierski	165 916	166 113	167 737	167 019	166 537	100%	100,1%
gm. Głowno	4 812	4 808	4 717	4 680	4 668	3%	99,2%
m. Głowno	14 291	14 119	13 573	13 342	13 216	8%	98,1%
gm. Zgierz	14 147	14 538	15 828	15 999	16 112	10%	103,4%
m. Zgierz	56 529	56 190	55 251	54 550	54 012	32%	98,9%
gm. Ozorków	7 009	7 021	7 265	7 209	7 198	4%	100,7%
m. Ozorków	19 456	19 311	18 766	18 488	18 259	11%	98,4%
Stryków	12 626	12 711	12 989	12 985	12 994	8%	100,7%
Parzęczew	5 077	5 112	5 222	5 239	5 258	3%	100,9%
Aleksandrów Łódzki	31 969	32 303	34 126	34 527	34 820	21%	102,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Również w szerszej, dwudziestoletniej perspektywie czasowej, w Gminie widoczny jest spadek liczby mieszkańców. Już od 2003 roku obserwuje się powolny, systematyczny spadek liczby ludności. W latach 2007-2014 liczba ludności plasowała się na bardzo podobnym poziomie. Najbardziej dynamiczny spadek liczby ludności obserwuje się od roku 2018 do 2022. Obserwując trend można założyć, że w najbliższych latach, będzie on postępował.

Ryc. 22. Liczba ludności w Gminie Głowno w latach 2003-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zachodzące w gminach procesy demograficzne uzależnione są w dużej mierze od przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Jak wynika w tabeli zamieszczonej poniżej, wskaźnik przyrostu naturalnego w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców w województwie łódzkim w 2022 roku kształtował się na poziomie ujemnym. Taki sam proces zarejestrowano dla wszystkich gmin powiatu zgierskiego. Ujemny przyrost naturalny oscylował w przedziale od -8,76 (Gmina Ozorków) do -2,30 (Gmina Zgierz). Gmina Głowno, ze wskaźnikiem przyrostu naturalnego na poziomie -3,43 wypadła korzystnie w stosunku do średniej dla powiatu. Ujemny przyrost naturalny oznacza, iż liczba urodzeń jest niższa niż liczba zgonów wśród mieszkańców danej jednostki.

Kolejnym wskaźnikiem przedstawionym w poniższej tabeli jest wskaźnik salda migracji, czyli różnica między odpływem a przyływem mieszkańców. Wartości tego wskaźnika były dość zróżnicowane w badanych jednostkach. W powiecie zgierskim średnie saldo migracji było dodatnie, co oznacza, że więcej osób wprowadziło się na teren powiatu niż z niego wyprowadziło. Najwyższe wskaźniki salda migracji w gminach powiatu zgierskiego obserwuje się w Gminie Aleksandrów Łódzki oraz Gminie Zgierz. W Gminie Głowno wskaźnik był dodatni, choć niższy w porównaniu do średniej dla powiatu

Tabela 7. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w gminach powiatu zgierskiego w latach 2018-2022 na tle średniej dla powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.
województwo łódzkie	-6,37	-0,73	-0,66	0,02
powiat zgierski	-5,88	-0,68	3,39	-0,32
Głowno	-3,43	0,28	1,71	0,53
m. Głowno	-6,70	-0,34	-2,41	0,29
gm. Zgierz	-2,30	0,01	10,89	-0,89
m. Zgierz	-7,76	-1,14	-1,66	-0,46
gm. Ozorków	-8,76	-1,76	5,42	-0,83
m. Ozorków	-8,06	-0,60	-3,97	0,25
Stryków	-4,77	-0,32	4,92	-0,75
Parzęczew	-4,75	-0,54	10,07	0,78
Aleksandrów Łódzki	-3,45	-0,61	12,14	-1,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Analizując dalsze wskaźniki demograficzne dla Gminy Głowno oraz pozostałych gmin powiatu zgierskiego, można zauważyć stopniowe starzenie się społeczeństwa, czyli wzrost udziału liczby osób starszych (seniorów) w stosunku do osób w wieku produkcyjnym. W Gminie Głowno dynamika tej zmiany wynosi 109%. Jest to wynik najniższy w całym powiecie, co oznacza, że starzenie się społeczeństwa postępuje tam najwolniej. Zwiększająca się liczba osób starszych prowadzić może do różnego rodzaju wyzwań związanych np. z obciążeniem systemu finansów publicznych poprzez wzrost kosztów opieki zdrowotnej i usług opiekuńczych wraz ze zwiększającym się zapotrzebowaniem na nie. Przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym na terenie Gminy zmieni się może również zapotrzebowanie na inne

usługi – coraz mniej pożądane będą te skierowane do dzieci i młodzieży (takie jak opieka żłobkowa, przedszkola), a zwiększy się popyt na usługi dla osób starszych.

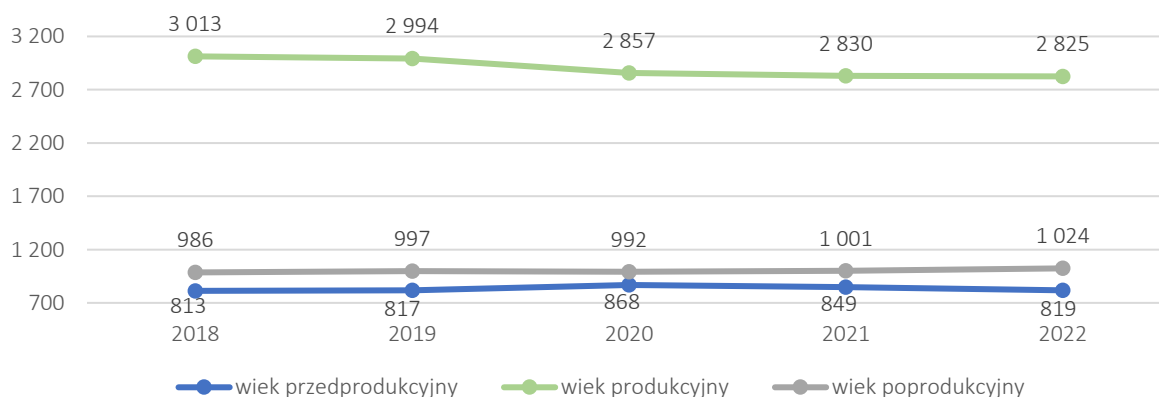
Przedstawioną prognozę wskazuje także inny wskaźnik – liczba mieszkańców w wieku 25-34 lata, czyli osób stanowiących główną siłę rozwoju gospodarczego. Osoby w tym wieku najczęściej zakładają rodziny, podejmują zatrudnienie, otwierają własną działalność gospodarczą itd. W Gminie Głowno odpływ ludności w tym wieku postępuje w takim samym tempie, co w przypadku średniej dla powiatu zgierskiego.

Tabela 8. Wskaźniki demograficzne w gminach powiatu zgierskiego w 2018 i 2022 roku na tle średniej dla powiatu i województwa

JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2018	2022	dynamika	2018	2022	dynamika
województwo łódzkie	14,53	13,13	90%	29,50	34,10	116%
powiat zgierski	14,63	12,39	85%	28,60	32,80	115%
Głowno	15,98	13,60	85%	25,90	28,20	109%
m. Głowno	13,57	11,71	86%	31,60	39,20	124%
gm. Zgierz	12,72	10,46	82%	26,10	29,00	111%
m. Zgierz	15,69	13,50	86%	32,10	37,30	116%
gm. Ozorków	14,88	11,50	77%	26,80	30,40	113%
m. Ozorków	14,90	12,80	86%	28,80	34,60	120%
Stryków	13,52	11,14	82%	26,60	30,20	114%
Parzęczew	13,61	11,08	81%	22,00	26,90	122%
Aleksandrów Łódzki	15,88	13,19	83%	25,10	27,50	110%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Potwierdzeniem powyżej sformułowanych wniosków jest przedstawiona na poniższym wykresie struktura ludności w Gminie Głowno w latach 2018-2022 w postaci danych bezwzględnych. Warto zauważyć, iż przy zmniejszającej się liczbie osób w wieku produkcyjnym liczba seniorów nadal będzie wzrastać. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni analizowanych lat utrzymywała się na względnie podobnym poziomie – nastąpił wzrost w roku 2020, jednak w kolejnych latach liczba znów zaczęła spadać. Warto zauważyć, że na przestrzeni analizowanych lat liczba seniorów cały czas przewyższała swoją liczbą osoby w wieku przedprodukcyjnym.

Ryc. 23. Struktura ludności w Gminie Głowno w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Z uwagi na widoczne stopniowe starzenie się społeczeństwa i zmniejszającą się liczbę osób młodych i dzieci, sytuację demograficzną w Gminie można ocenić jako niekorzystną. Alarmujący jest również systematyczny spadek ludności w wieku produkcyjnym, z jednoczesnym stopniowym zwiększaniem się udziału osób w wieku emerytalnym. Warto mieć na uwadze, że konsekwencją przedstawionych wyżej tendencji będzie w przyszłości brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy oraz spodziewany spadek dochodów Gminy z tytułu udziału w PIT, jak również zwiększone zapotrzebowanie na usługi społeczne skierowane do seniorów czy konieczność przeprowadzenia przez Gminę działań mających na celu zwiększenie napływu do Gminy ludzi młodych w celu zahamowania procesu starzenia się społeczeństwa.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

Na terenie Gminy Głowno nie funkcjonuje żadna instytucja zapewniająca opiekę nad dziećmi do lat 3. Najbliższe żłobki znajdują się w mieście Głowno, są to następujące instytucje:

- Miejski Żłobek w Głownie, ul. Tadeusza Kościuszki 11/13; otwarty w godzinach 6:30-17:00 od poniedziałku do piątku, z liczbą miejsc dla podopiecznych 32;
- Żłobek Niepubliczny „Księżycowy Żłobek” Aleksandra Gałamon, ul. Swobodna 20, 95-015 Głowno; otwarty w godzinach 7:00-17:00, z liczbą miejsc dla podopiecznych 38.

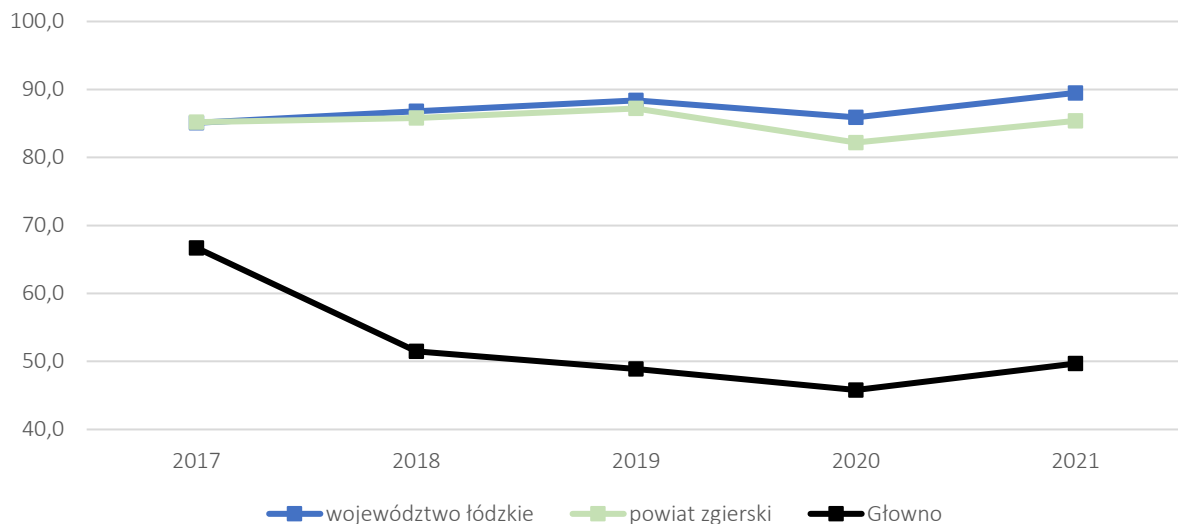
Opiekę przedszkolną na terenie Gminy zapewniają trzy przedszkola zlokalizowane przy Zespołach Szkolno-Przedszkolnych w: Lubiankowie, Mąkolicach oraz Popowie Głowieńskim. Największą placówką jest przedszkole w Mąkolicach, do którego uczęszcza 46 podopiecznych w podziale na 2 grupy. Wszystkie przedszkola są otwarte w takich samych godzinach.

Tabela 9. Przedszkola na terenie Gminy Głowno

Lp.	Nazwa przedszkola/oddziału/punktu przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
Przedszkola publiczne					
1.	Przedszkole w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lubiankowie	32	2	16	8:00-16:00
2.	Przedszkole w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Mąkolicach	46	2	23	8:00-16:00
3.	Przedszkole w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Popowie Głowieńskim	25	2	12	8:00-16:00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Głowno.

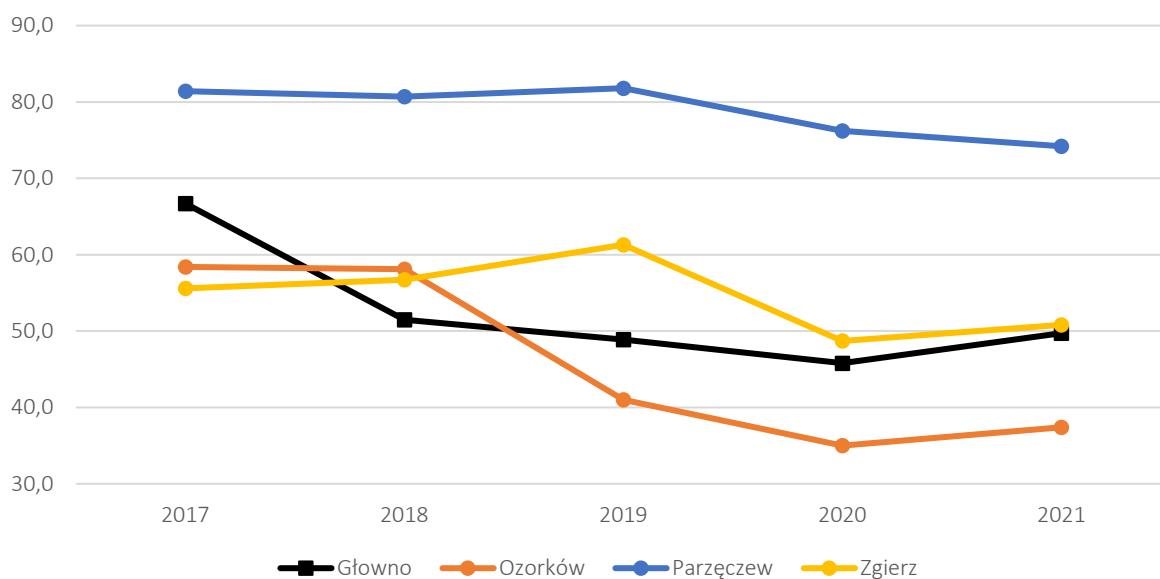
Według danych GUS upowszechnienie opieki przedszkolnej na terenie Gminy Głowno w 2021 roku wynosiło zaledwie 50%. Oznacza to, że taki udział dzieci w wieku 3-5 lat zamieszkujących na terenie Gminy uczęszcza do przedszkoli. Jest to niski wynik porównując go ze średnią dla powiatu, która w 2021 roku osiągnęła prawie 90%.

Ryc. 24. Udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Głowno na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Gmina Głowno prezentuje się nieco lepiej na tle pozostałych gmin wiejskich powiatu zgierskiego. W tym przypadku plasuje się na przedostatnim miejscu (w przypadku 2021 roku), zaraz przed Ozorkowem. Pozytywnym zjawiskiem jest jednak wzrost analizowanego wskaźnika w stosunku do 2020 roku.

Ryc. 25. Udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w grupie porównawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na przestrzeni analizowanych lat liczba dzieci z terenu Gminy Głowno uczęszczających do przedszkoli na terenie innych gmin zwiększyła się ponad dwukrotnie. W 2022 roku było to 52 dzieci. Znacznemu zwiększeniu uległ również miesięczny koszt utrzymania dziecka w przedszkolu gminnym (prawie dwukrotnie).

Tabela 10. Opieka przedszkolna w Gminie Głowno w latach 2018-2022 (zł)

	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin (os.)	20	25	24	52	52
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy (os.)	5	5	6	6	6
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	389,42	602,56	615,50	633,09	667,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Głowno.

Edukacja

Na terenie Gminy Głowno funkcjonują trzy szkoły podstawowe zlokalizowane w Lubiankowie, Mąkolicach oraz Popowie Głowieńskim. Największą z placówek jest Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lubiankowie, do której w 2022 roku uczęszczało 120 uczniów, podzielonych na 8 oddziałów o średniej wielkości wynoszącej 15 uczniów. Pozostałe dwie szkoły charakteryzują się zbliżoną liczbą uczniów, oddziałów i wielkością klas. W żadnej z gminnych szkół nie ma potrzeby organizacji zmianowego systemu pracy.

Tabela 11. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Głowno

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli
1.	Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lubiankowie	120	8	15	21,12
2.	Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Mąkolicach	91	8	11	18,83
3.	Szkoła Podstawowa im. Józefa Chełmońskiego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Popowie Głowieńskim	83	8	10	19,30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Głowno.

Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Głowno jest bardzo podobny we wszystkich szkołach. Jedynymi, większymi różnicami jest liczba komputerów do użytków oraz projektorów multimedialnych. Największą liczbą komputerów pochwalić się może szkoła w Lubiankowie (36 szt.), szkoła w Popowie Głowieńskim posiada ich nieco mniej (29 szt.), natomiast szkoła w Mąkolicach posiada ich jedynie 16. Podobnie ma się liczba projektorów multimedialnych, których w Lubiankowie jest 8, w Popowie Głowieńskim 5, a w Mąkolicach zaledwie 3. Wszystkie szkoły posiadają 11 bądź 12 sal lekcyjnych, więc wszystkie oddziały uczniów mogą mieć zajęcia w tym samym momencie. Szkoły posiadają dobre zaplecze sportowe oraz pracownię językową. Na terenie szkół umieszczony został monitoring, który zapewnia bezpieczeństwo uczniów i pracowników. Szkoły posiadają również świetlice, zapewniające opiekę nad dziećmi dowożonymi. Szkoły zapewniają parking dla kadry bądź rodziców dzieci. Martwiący jest jedynie brak gabinetu pielęgniarki (i gabinetu stomatologicznego) w każdej z placówek.

W ramach akcji „Radosna szkoła” przy każdym zespole szkolno-przedszkolnym utworzony został bezpieczny plac zabaw.

Tabela 12. Stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Głowno w roku szkolnym 2021/2022

Nazwa szkoły:	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lubiankowie	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Mąkolicach	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Popowie Głowieńskim
Liczba sal lekcyjnych	11	12	11
Rodzaj i stan obiektów sportowych	dobra	dobra	dobra
Pracownie językowe	tak	tak	tak
Klasy dwujęzyczne/sportowe/integracyjne	nie	nie	nie
Komputery do użytku uczniów	36	16	29
Projektory multimedialne	8	3	5
Monitoring szkolny	tak	tak	tak
Szafki dla uczniów	nie	nie	nie
Świetlice	tak	tak	tak
Parkingi	tak	tak	tak
Gabinet pielęgniarstwa/stomatologiczny	nie	nie	nie
Liczba stypendystów	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Głowno.

Na terenie Gminy Głowno prowadzony jest transport zbiorowy w zakresie dowozów i odwozów dzieci do szkół zlokalizowanych na terenie Gminy, obsługiwany przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Skierniewicach Sp. z o. o. Usługi przewozowe świadczone są do i z następujących placówek:

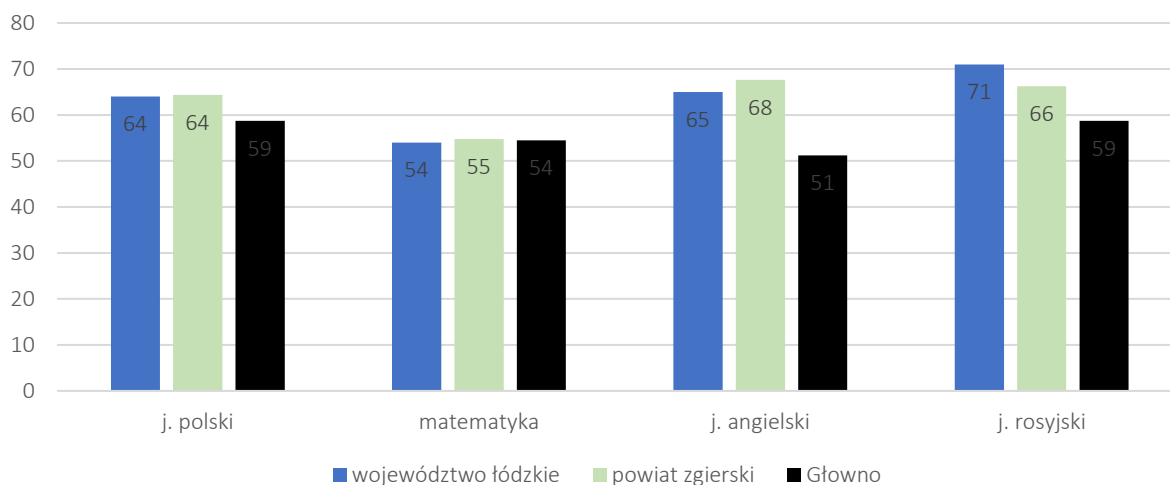
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lubiankowie;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Mąkolicach;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Popowie Głowieńskim;
- Zespół Szkół Specjalnych Nr 5 w Głownie.

W 2022 roku we wszystkich placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Głowno zajęcia lekcyjne odbywały się stacjonarnie.

Na terenie Gminy zrealizowany został program Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej, w ramach którego każda placówka dostała dostęp do bezpłatnego Internetu o przepustowości 100 Mb/s.

W celu określenia jakości nauczania na poziomie podstawowym w Gminie Głowno przeanalizowano wyniki egzaminu ósmoklasisty jakie osiągnęli uczniowie gminnych szkół. Na poniższym wykresie zestawiono wyniki z poszczególnych przedmiotów w 2023 roku i porównano je ze średnią w powiecie oraz województwie. Zauważyć można, iż wyniki z języka polskiego oraz matematyki są dość do siebie zbliżone w każdej z analizowanych jednostek. Świadczy to o wyrównanym poziomie nauczania w Gminie Głowno w stosunku do innych szkół w powiecie zgierskim, jak i województwie łódzkim. Większą dysproporcję widać w wynikach z języka angielskiego oraz rosyjskiego. Najbardziej martwić może średni wynik uczniów Gminy

Główno z języka angielskiego, który odstaje o 14-17% od średnich wyników dla powiatu i województwa.

Ryc. 26. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Głowno w 2023 roku na tle średniej dla powiatu i województwa

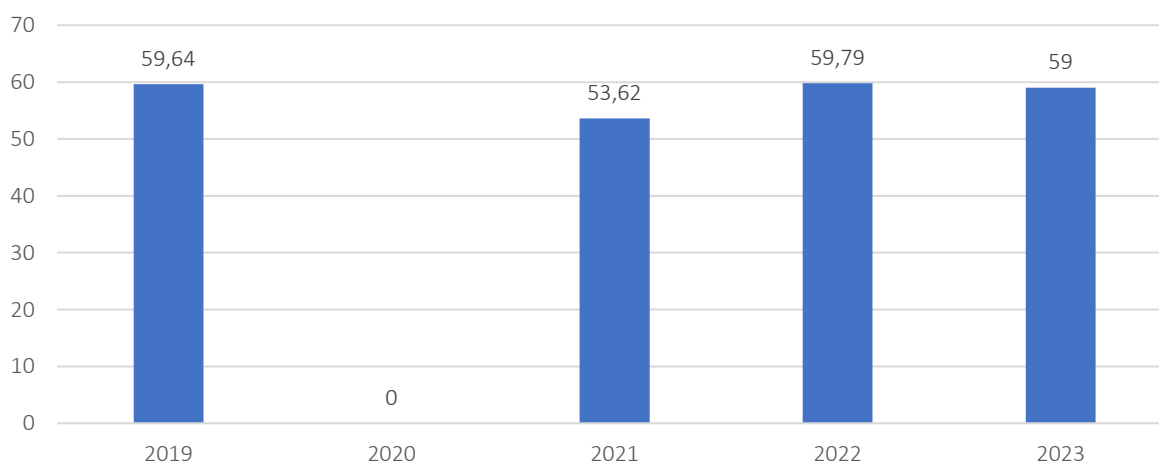
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

Następnie przeanalizowano wyniki poszczególnych egzaminów w ujęciu 5-letnim. W roku 2020 do wszystkich trzech analizowanych egzaminów nie podeszło na tyle dużo uczniów, aby Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi mogła opublikować średni wynik z tych przedmiotów. Z poszczególnych przedmiotów były to jedynie pojedyncze osoby:

- Język polski – łącznie 22 osoby w trzech szkołach;
- Matematyka – łącznie 22 osoby w trzech szkołach;
- Język angielski – łącznie 13 osób w dwóch szkołach.

Nie stanowiło to na tyle reprezentatywnej grupy badawczej, aby móc na jej podstawie wyciągać wnioski.

W przypadku języka polskiego zauważyć można, że przez cały analizowany okres wyniki plasowały się na poziomie od 50% do 60%. Najwyższy wynik odnotowano w roku 2022.

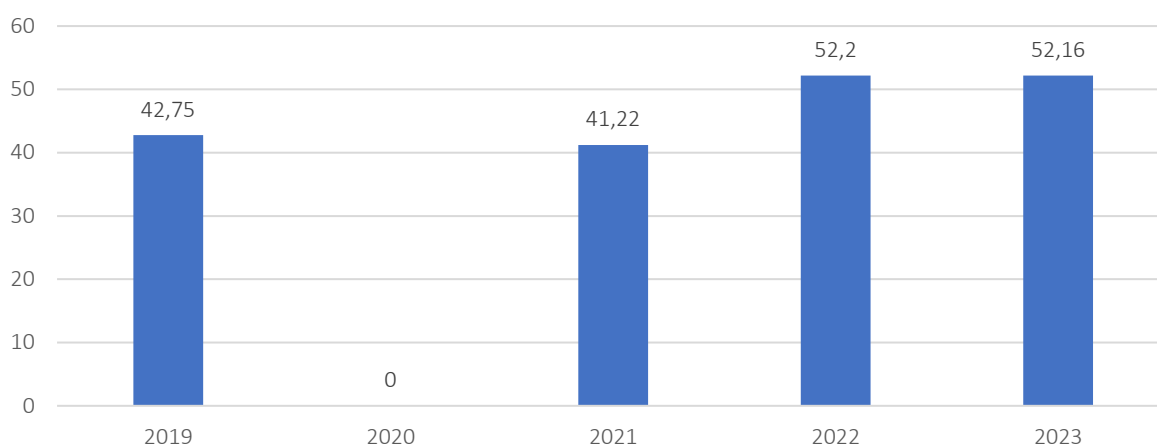

Ryc. 27. Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w Gminie Głowno w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

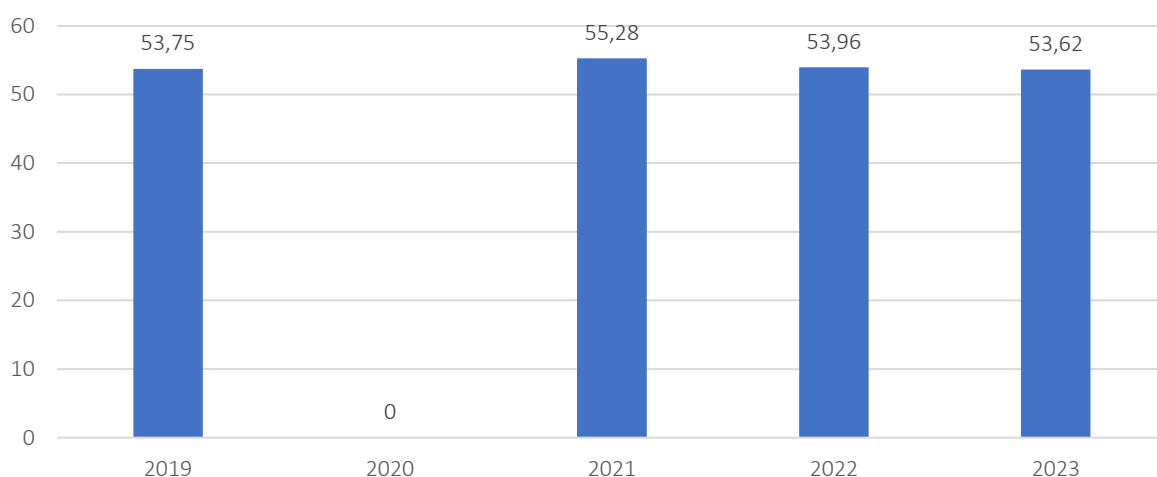
Matematyka wypadła gorzej niż język polski, jest to jednak trend obserwowany w całym kraju. Warto zauważyć jednak spory wzrost wyników w 2022 roku. W 2023 roku wynik ten utrzymał się na niemal tym samym poziomie.

Ryc. 28. Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w Gminie Głowno w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

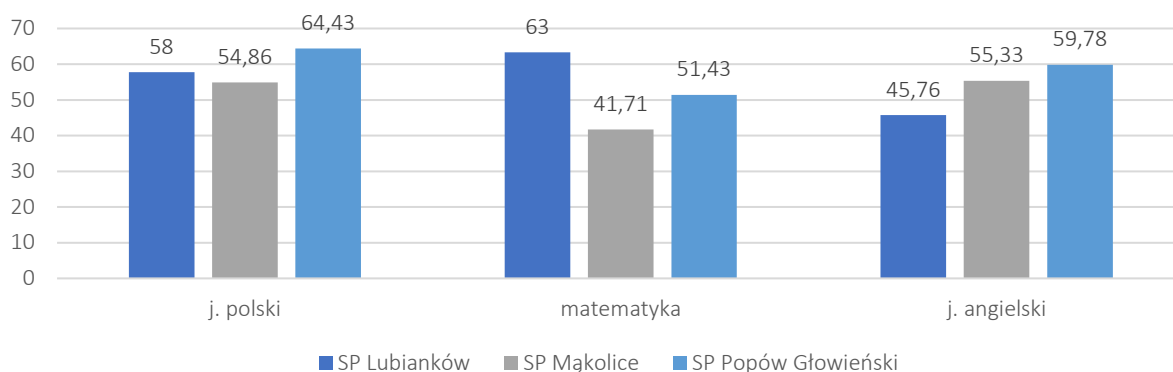
W przypadku języka angielskiego zauważyć można delikatny spadek wyników od 2021 roku (w którym odnotowano najwyższy wynik).

Ryc. 29. Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w Gminie Głowno w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

Na koniec zestawiono wyniki z egzaminu z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego dla poszczególnych szkół w gminie Głowno w 2023 roku. Wyniki poszczególnych przedmiotów są dość zróżnicowane. W języku polskim przodowała Szkoła Podstawowa w Popowie Głowieńskim, natomiast w matematyce szkoła w Lubiankowej. Najniższy wynik ogółem osiągnęła szkoła w Mąkolicach z matematyki (41,71%).

Ryc. 30. Porównanie wyników egzaminów ósmoklasisty w szkołach na terenie Gminy Głowno w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

Na terenie Gminy Głowno nie występują szkoły ponadpodstawowe. Głównymi kierunkami dojazdów uczniów do szkół ponadpodstawowych są: Bratoszewice, miasto Głowno, Łowicz, Zgierz oraz Łódź.

W poniższej tabeli przedstawiono porównanie liczby uczniów w szkołach na terenie Gminy Głowno oraz poza jej terenem. W obu przypadkach zauważyć można ogólny spadek w liczbie uczniów na przestrzeni ostatnich pięciu lat.

Tabela 13. Porównanie liczby uczniów w szkołach na terenie Gminy i poza Gminą na przestrzeni lat 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami "0" (os.)	358	340	299	309	294
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (os.)	80	60	60	85	51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Głowno.

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2017-2022. Można z niej wnioskować, że wydatki bieżące na oświatę corocznie wzrastały, łącznie o ponad 2 mln zł. Najwyższy udział stanowiły wydatki bieżące przeznaczone na wynagrodzenia i pochodne. Gmina w badanym okresie największe środki na inwestycje w dziale oświaty i wychowania przeznaczyła w 2019 roku i było to ponad 133 tys. zł. Warto zauważyć, że stopień pokrycia wydatków subwencją oświatową utrzymuje się na dość stałym poziomie (ok. 50%).

Tabela 14. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Głowno w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
WYDATKI OGÓŁEM	5 236 759,21	5 647 221,31	6 484 166,40	6 464 318,87	6 944 098,88	7 997 477,09
Wydatki bieżące, w tym:	5 236 759,21	5 527 050,31	6 350 977,29	6 464 318,87	6 944 098,88	7 900 727,64
Wynagrodzenia i pochodne	3 742 060,68	3 950 279,61	4 302 704,92	4 497 273,90	4 976 138,02	5 629 028,34
Pozostałe wydatki bieżące	1 494 698,53	1 576 770,70	2 048 272,37	1 967 044,97	1 967 960,86	2 271 699,30
Wydatki majątkowe	0,00	120 171,00	133 189,11	0,00	0,00	96 749,45
SUBWENCJA OŚWIATOWA	2 895 075,00	2 953 963,00	3 187 292,00	3 397 124,00	3 682 126,00	4 048 115,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	2 341 684,21	2 693 258,31	3 296 874,40	3 067 194,87	3 261 972,88	3 949 362,09
Stopień pokrycia	55%	52%	49%	53%	53%	51%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Głowno.

Kultura i sport

Podmiotem realizującym zadania z zakresu upowszechniania kultury i czytelnictwa jest Ośrodek Upowszechniania Kultury i Biblioteka w Bronisławowie. Podstawowymi działaniami instytucji są:

- rozpoznanie i rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców Gminy ze zwróceniem szczególnej uwagi na zróżnicowanie tych potrzeb u osób w różnym wieku;
- rozwijanie zainteresowań młodych mieszkańców Gminy poprzez umożliwienie im uczestnictwa w warsztatach o charakterze edukacyjno-artystycznym, spotkaniach z animatorem oraz kółek zainteresowań, zarówno w roku szkolnym, jak i w czasie przerwy od zajęć lekcyjnych, czyli podczas ferii i wakacji;
- organizacja spotkań kulturalnych, artystycznych i społecznych, a także współpraca z innymi podmiotami w zakresie kultury tradycyjnej oraz promowanie lokalnego folkloru, a także ludowego rękodzieła;
- współpraca z instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami, prowadzącymi działalność oświatową, kulturalną, społeczną i charytatywną.

W tabeli poniżej zestawione zostały obiekty pełniące funkcje kulturalne i sportowe w Gminie Głowno.

Tabela 15. Stan infrastruktury kulturalnej i sportowej na terenie Gminy Głowno

Obiekt	Charakterystyka obiektu	Zajęcia organizowane dla mieszkańców
Ośrodek Upowszechniania Kultury i Biblioteka w Bronisławowie	Po remoncie	Zajęcia artystyczne, folklorystyczne, edukacyjne dla dorosłych i dzieci. Organizacja wydarzeń kulturalnych, patriotycznych, artystycznych oraz koncertów, wyjazdów dla mieszkańców, zajęć dla dzieci podczas wakacji i ferii zimowych.
Świetlica Wiejska w Mięsośni	Po remoncie	Zajęcia służące lokalnej integracji mieszkańców, organizowane przez Sołectwo Mięsośnia.
Dom Ludowy w Kadzielinie	Po remoncie	Zajęcia służące lokalnej integracji mieszkańców, organizowane przez Sołectwo Kadzielin.
Świetlica Wiejska w Woli Lubiankowskiej,	Po remoncie	Zajęcia służące lokalnej integracji mieszkańców, organizowane przez Sołectwo Wola Lubiankowska.
Świetlica w Piaskach Rudnickich	Po remoncie	Zajęcia służące lokalnej integracji mieszkańców, organizowane przez Sołectwo Piaski Rudnickie.
Mini boisko piłkarskie - Piaski Rudnickie	Nowe	Z obiektu mogą korzystać mieszkańcy gminy.
Stadion Sportowy w Popowie Głowieńskim	Obiekt w trakcie budowy. Stadion sportowy wyposażony w pełnowymiarowe boisko do gry w piłkę nożną o nawierzchni z trawy naturalnej z systemem nawadniania oraz oświetleniem, bieżnię tartanową do biegów krótko i długodystansowych, skocznię do skoku w dal i trójskoku oraz wżwyz, rzutnię kulą. Obiekt zostanie wyposażony w nowoczesny budynek stanowiący zaplecze techniczne i socjalne, trybuny, ogrodzenie, a także w utwardzony parking i nasadzenia zieleni.	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Głowno.

Poza wymienionymi w tabeli obiektami – OSP Mąkolice, Popów, Wola Zbrożkowa, Lubianków, Ostrołęka oraz Ziewanice posiadają pomieszczenia gospodarcze zaadaptowane na potrzeby siłowni, z których mogą korzystać mieszkańcy Gminy.

Na terenie Gminy w poszczególnych miejscowościach znajdują się również place zabaw oraz siłownie zewnętrzne.

Najważniejsze cykliczne wydarzenia kulturalne i sportowe odbywające się na terenie Gminy to: Święto Gminy Głowno, Dzień Kobiet, Wakacje z Piłką Nożną, Uroczystości upamiętniające rocznicę śmierci dowódcy 15. Pułku Ułanów Polskich – ppłk Tadeusza Mikke.

Ponadto, w 2021 roku Urząd Gminy Głowno rozpoczął kampanię promocyjną „Gmina Głowno – zamieszkał”. W ramach programu Gmina urządza liczne konkursy i wydarzenia dla mieszkańców. Do tej pory odbyło się:

- Losowanie rowerów dla pełnoletnich mieszkańców Gminy;
- Konkurs plastyczno-literacki „Piękno krajobrazu Gminy Głowno” dla dzieci i młodzieży;
- Zajęcia sportowe „Wakacje z piłką nożną” dla dzieci w wieku 9-14 lat;
- Rozdanie wyprawki dla uczniów szkół podstawowych oraz wychowanków przedszkoli, w której skład wchodziła butelka filtrująca wodę oraz kalendarz z publikacją prac konkursowych „Piękno krajobrazu Gminy Głowno”;
- Zamontowanie oraz wymiana tablic powitalnych na drogach wjazdowych do Gminy.

Gmina Głowno znajduje się w rejonie oddziaływania folkloru łowickiego. W tradycyjnych obrzędach i występach regionalnych zespołów artystycznych wciąż trwają ludowe śpiewy, muzyka oraz taniec. Inne przejawy tej kultury to: ręcznie tkany pasiak łowicki, wycinanki i pająki łowickie, rzeźby i ceramika. Tradycja kultywowana jest poprzez np. ubiór własnych strojów ludowych podczas procesji na Boże Ciało. Przy Zespole Szkół Publicznych w Mąkolicach działa Zespół Folklorystyczny pieśni i tańca.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Głowno odpowiadają funkcjonariusze Komisariatu Policji w Głownie, znajdującego się na ul. Ludwika Norblina 3, 95-015 Głowno.

Na terenie Gminy nie jest prowadzony monitoring wizyjny.

Za ochronę przeciwpożarową odpowiada osiem jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, z czego jedynie dwie z nich nie są ujęte w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (OSP w Domaradzynie i w Ziewanicach). Jednostki oprócz standardowej działalności angażują się również w zabezpieczenie gminnych wydarzeń oraz organizację zawodów strażackich i Dnia Strażaka.

Tabela 16. Jednostki OSP na terenie Gminy Głowno

Nazwa jednostki	Wydarzenia gminne współorganizowane przez jednostkę
OSP w Boczkach Domaradzkich	Zbiórki rzeczowe dla uchodźców z Ukrainy
OSP w Domaradzynie	-
OSP w Lubiankowie	Punkty Szczepień przeciwko COVID-19; Zbiórki rzeczowe dla uchodźców z Ukrainy
OSP Mąkolice	Prelekcje dot. pierwszej pomocy oraz ruchu pożarnictwa dla dzieci w ramach zajęć wakacyjnych w OUK; Zbiórki rzeczowe dla uchodźców z Ukrainy
OSP w Ostrołęce	Prelekcje dot. pierwszej pomocy oraz ruchu pożarnictwa dla dzieci w ramach zajęć wakacyjnych w OUK; Zbiórki rzeczowe dla uchodźców z Ukrainy
OSP w Popowie	Punkty Szczepień przeciwko COVID-19; Zbiórki rzeczowe dla uchodźców z Ukrainy
OSP w Woli Zbrożkowej	Zawody sportowo - pożarnicze; Dzień Strażaka; Punkty Szczepień przeciwko COVID-19; Prelekcje dot. Pierwszej pomocy oraz ruchu pożarnictwa dla dzieci w ramach zajęć wakacyjnych w OUK; Zbiórki rzeczowe dla uchodźców z Ukrainy
OSP w Ziewanicach	Zbiórki rzeczowe dla uchodźców z Ukrainy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Głowno.

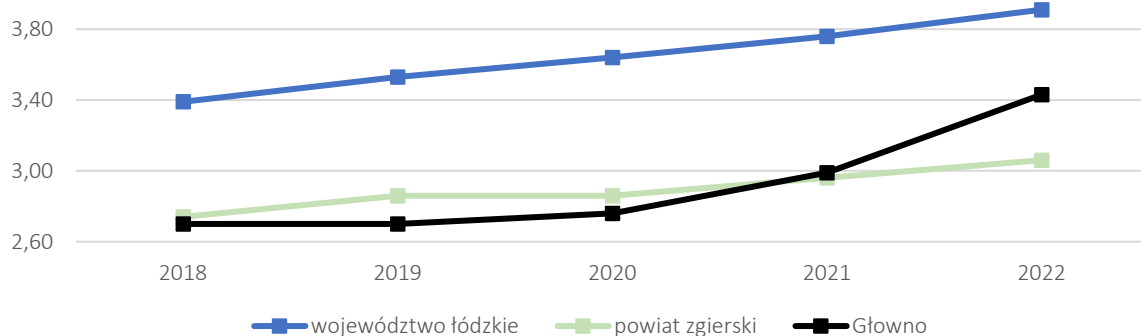
Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy

Na terenie Gminy Głowno działalność prowadzą organizacje pozarządowe. Skupiają one sympatyków danych dziedzin, pozwalają wspólnie spędzać czas, realizować się i spełniać swoje pasje mieszkańcom Gminy. Prężnie działają organizacje pozarządowe wspomagające rozwój społeczności lokalnych oraz świadczące pomoc na rzecz potrzebujących. Wśród nich są m.in.:

- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Piaski Rudnickie, którego celem jest popieranie inicjatyw społecznych w zakresie gospodarki, sportu, kultury i turystyki, budowanie wzajemnych więzi międzyludzkich, rozwój świadomości obywatelskiej, popieranie wszelkich działań mających na celu promowanie wsi Piaski Rudnickie, wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych, organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży oraz upowszechnianie kultury fizycznej i sportu na wsi;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Głowno „SZANSA”, którego celem jest rozwój usług edukacyjnych i kulturalnych, w tym również na rzecz ochrony i wspierania dóbr kultury, aktywizacja środowisk twórczych, animowanie i wspieranie organizacji pozarządowych, inicjatyw obywatelskich, w tym w szczególności działalności kół gospodyń wiejskich, promocja zdrowia, upowszechnianie postępu w gospodarstwach domowych i rolnictwie, rozwój przedsiębiorczości lokalnej, wspieranie mieszkańców w trudnych sytuacjach życiowych, integracja środowisk lokalnych, usługi informacyjne, wspieranie inicjatyw na rzecz dzieci i młodzieży, w tym organizowanie wypoczynku i działalność wychowawcza oraz aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców;
- Stowarzyszenie Harcerska Kuźnia,
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Sokolik”;
- Ludowy Klub Sportowy „Sokół”;
- Beach Soccer Club „Pro-Fart”;
- Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich w Woli Mąkolskiej;
- Koło Gospodyń Wiejskich Albinów;
- Klub jeździecki „Golden Dream”.

Oprócz wskazanych wyżej warto zwrócić uwagę także na mieszkańców, którzy organizują się oddolnie poza formalnymi zrzeszeniami, np. niezarejestrowane Koła Gospodyń Wiejskich, które działają bardzo aktywnie i angażują wielu mieszkańców. W szczególności jest to dobra praktyka aktywizująca osoby starsze z tereny Gminy, które dzięki temu integrują się i aktywnie spędzają czas wolny.

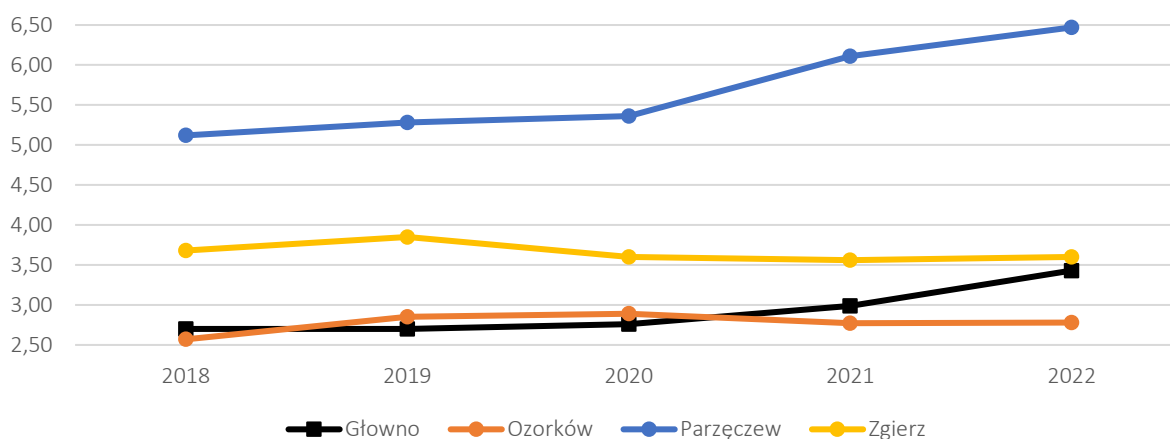
Jak wykazano powyżej na terenie Gminy Głowno działa aktywnie w różnych dziedzinach wiele organizacji pozarządowych. Na poniższym wykresie przedstawiono kształtowanie się tej sytuacji w formie wskaźnika obrazującego liczbę działających w Gminie fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Wartość wskaźnika zestawiono w latach 2018-2022 i porównano ze średnią dla powiatu i województwa. Wskaźnik dla wszystkich jednostek rośnie w analizowanych latach. W 2021 roku Gminie Głowno udało się przewyższyć wynik średniej dla powiatu w kwestii analizowanego wskaźnika.

Ryc. 31. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Głowno na tle średniej dla powiatu i województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wspomniany wyżej wskaźnik zestawiono również z pozostałymi gminami wiejskimi powiatu zgierskiego, gdzie Gmina Głowno plasowała się na przedostatnim miejscu (zaraz przed Gminą Ozorków, której wynik wskaźnika spada od 2020 roku). Gmina Głowno posiada jednak bardzo dynamiczną tendencję wzrostową od 2020 roku i jeśli utrzyma się na podobnym poziomie w ciągu następujących lat może wyprzedzić również Gminę Zgierz.

Ryc. 32. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców wśród gmin wiejskich powiatu zgierskiego w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Gmina Głowno jest również członkiem następujących stowarzyszeń:

- Stowarzyszenie Powiatów i Gmin Dorzecza Bzury, którego celem jest wspieranie idei samorządności lokalnej, ochrona wspólnych interesów oraz współdziałanie na rzecz rozwoju gospodarczego, historycznego i kulturowego obszaru dorzecza Bzury oraz prowadzenie i wspieranie prowadzonej przez swoich członków działalności oświatowej, kulturalnej, w zakresie kultury fizycznej i sportu, ochrony środowiska, wspierania inicjatyw społecznych na rzecz budowy dróg i sieci telekomunikacyjnej na wsi oraz zaopatrzenia wsi w wodę, ochrony zdrowia i pomocy społecznej;
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „POLCENTRUM”:
  - Stowarzyszenie ma na celu działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju i rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność poprzez m.in.:
    - opracowanie lokalnej strategii rozwoju,
    - zwiększenie udziału społeczności lokalnych w programowaniu i zarządzaniu rozwojem obszaru LGD poprzez pobudzenie i wspieranie inicjatyw oddolnych,
    - aktywizację lokalnych społeczności,
    - upowszechnianie i wymianę informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności,
    - wspieranie rozwoju i poprawy stanu infrastruktury społecznej i technicznej oraz poprawę estetyki miejscowości oraz bezpieczeństwa mieszkańców,
    - rozwijanie i promocja lokalnych zasobów,
    - tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu nowych miejsc pracy, w tym także dla osób o szczególnych potrzebach,
    - przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
    - działalność wspomagająca rozwój gospodarczy oraz rolniczy.

Na terenie Gminy funkcjonuje budżet partycypacyjny, tzw. Fundusz Sołecki, którego zadaniem jest wsparcie finansowe inwestycji zlokalizowanych w poszczególnych sołectwach Gminy Głowno.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna dla mieszkańców Gminy Głowno w zakresie opieki całodobowej i szpitalnej, przychodni specjalistycznych oraz poradni/gabinetów POZ oferuje FAMILY-MED NZOZ. Pozostałe usługi opieki zdrowotnej zapewniane są w Gminach i miejscowościach ościennych takich jak Ozorków, miasto Głowno oraz miasto Zgierz.

Najbliższa stacja pogotowia to Wojewódzka Stacja Ratownictwa Medycznego w Łodzi pod adresem ul. Warecka 2, 91-202 Łódź.

Gmina nie dofinansowuje nieobowiązkowych szczepień dla mieszkańców ani nie współpracuje z zewnętrznymi podmiotami w zakresie realizacji programów profilaktycznych.

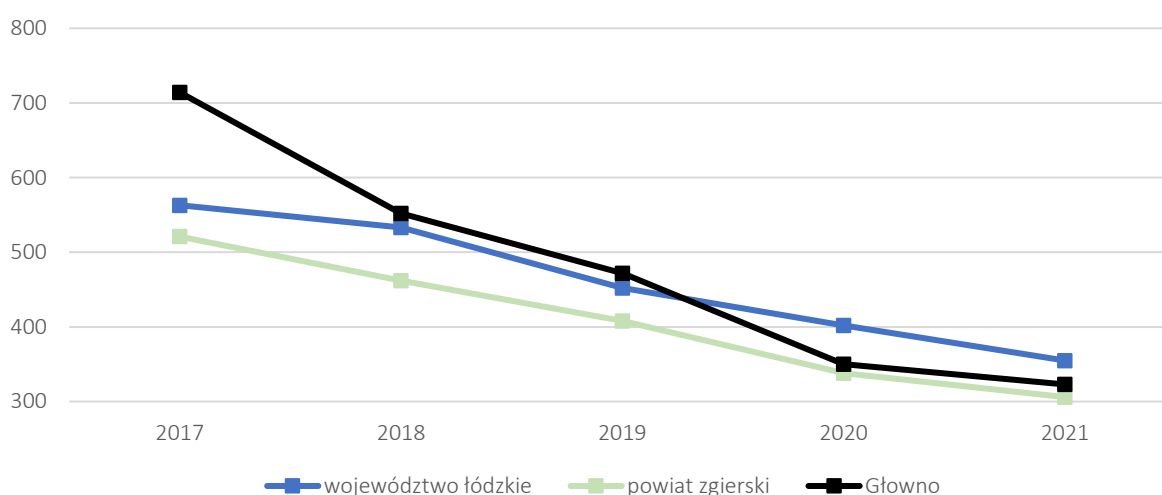
Za realizację zadań dotyczących pomocy społecznej oraz podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem w Gminie Głowno odpowiedzialne są dwie jednostki:

- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Głowno** – zapewniający usługi z zakresu pomocy społecznej;

- **Środowiskowy Dom Samopomocy w Woli Zbrożkowej** – zapewniający wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Do podstawowych zadań pomocy społecznej należą: wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań mających na celu usamodzielnienie osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem. W osiąganiu wyznaczonych celów służy udzielanie pomocy: finansowej, rzeczowej, usługowej, poradnictwa oraz pracy socjalnej.

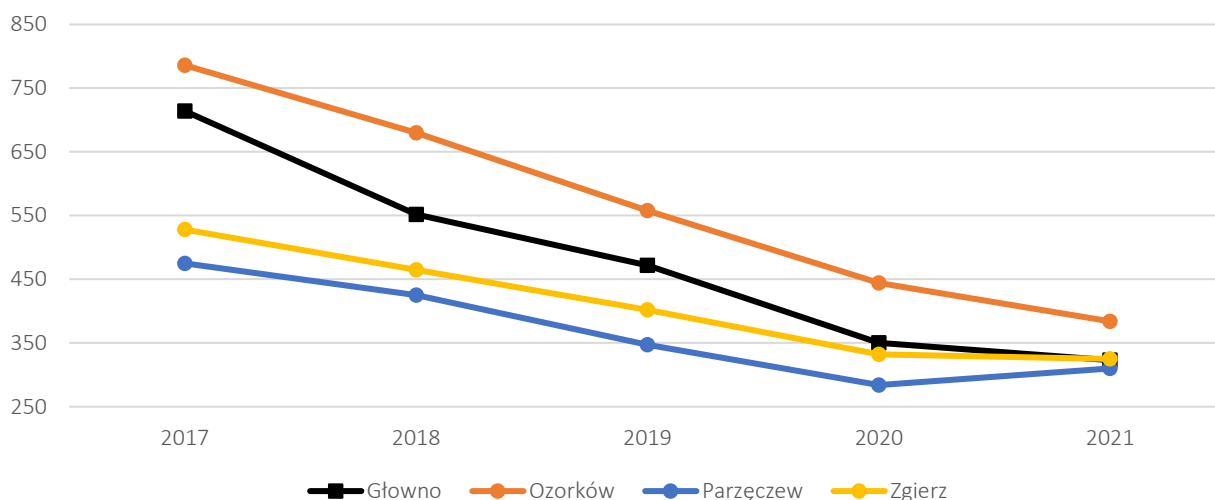
Wykres poniżej przedstawia liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2017-2021. Od roku 2017 dostrzec można wyraźną tendencję spadkową dla wskaźnika wszystkich analizowanych jednostek. Do 2019 roku Gmina Głowno odnotowała najwięcej beneficjentów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, jednak w późniejszych latach wskaźnik obniżył się niemal do poziomu średniej dla powiatu, która jest niższa od średniej dla województwa.

Ryc. 33. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Głowno na tle średniej dla powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Porównując liczbę beneficjentów pomocy społecznej na tle gmin wiejskich powiatu zgierskiego, Gmina Głowno nie wyróżnia się ani szczególnie niskim, ani szczególnie wysokim wskaźnikiem, plasując się pośrodku analizowanych jednostek.

Ryc. 34. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności wśród gmin wiejskich powiatu zgierskiego w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Gmina prowadzi **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Głowno na lata 2021-2025**. Program realizowany jest przez instytucje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie: Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Głowno, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głownie, Komisarjat Policji w Głownie, Sąd Rejonowy w Zgierzu, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Głowno, placówki oświatowo-wychowawcze z terenu Gminy Głowno, placówki ochrony zdrowia z terenu Gminy Głowno, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgierzu, organizacje pozarządowe i instytucje kościelne, inne instytucje i organizacje prowadzące działalność w obszarze interwencji Programu. W 2022 roku Zespół Interdyscyplinarny Gminy Głowno prowadził procedurę 12 Niebieskich Kart, z czego czterech wszczętych w 2021 roku oraz ośmiu kart założonych w 2022 roku. W 2022 roku zakończono prowadzenie procedury 10 Niebieskich Kart, czterech z 2021 roku oraz sześciu z 2022 roku.

Gmina Głowno wypłaca swoim mieszkańcom zasiłki i świadczenia pieniężne m.in.:

- Świadczenia rodzinne na warunkach określanych w Ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
- Świadczenia opiekuńcze – zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie pielęgnacyjne;
- Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane na warunkach określonych w Ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy;
- Dodatek osłonowy;
- Dodatek węglowy;
- Dodatek dla gospodarstw domowych oraz dodatek dla podmiotów wrażliwych wypłacany na podstawie Ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw.

Gmina Głowno nie prowadzi polityki mieszkaniowej na swoim terenie. Według danych przekazanych przez Urząd Gminy Głowno liczba mieszkań komunalnych na obszarze jednostki to 1, natomiast liczba mieszkań socjalnych – 2.

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030

Szanowni Państwo,
W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Głowno na lata 2024-2030, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	0*	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę (DPS, Klub Seniora)?						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	0*	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						

Środowisko i przestrzeń						
Jak oceniasz:	0*	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
Jak oceniasz:	0*	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						
Jak oceniasz:	0*	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						

Edukacja i kultura						
Jak oceniasz:	0*	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)?						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

*Nie dotyczy / nie mam zdania

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
  - poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
  - rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
  - rozbudowa oświetlenia ulicznego
  - rozwój infrastruktury sportowej
  - budowa i modernizacja sieci wodociągowej
  - budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
  - rozwój sieci gazowej
  - budowa i modernizacja świetlic wiejskich
  - rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
  - poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
  - poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
  - zwiększenie dostępu do Internetu
  - wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
  - stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
  - stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
  - poprawa dostępu do usług medycznych
  - zmniejszenie bezrobocia
  - promocja gminy
  - inwestycje w rozwój turystyki
  - podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
  - zwiększenie dostępności przedszkoli
  - zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
  - poprawa bezpieczeństwa publicznego
  - rozwój kultury
  - aktywizacja osób starszych
  - wyznaczenie w dokumentach planistycznych terenów pod budowę OZE (farmy fotowoltaiczne i wiatrowe)
  - stworzenie strefy dla inwestycji produkcyjno-usługowych
  - inne (*jakie?*)
-

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Metryczka

Płeć:

- kobieta
- mężczyzna

Wiek:

- poniżej 18 lat
- 18-25 lat
- 26-35 lat
- 36-45 lat
- 46-55 lat
- 56-65 lat
- powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- uczeń/student
- rolnik
- przedsiębiorca
- osoba pracująca
- osoba bezrobotna
- emeryt / rencista
- inne (jakie?) .....

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem gminy
- nie jestem mieszkańcem gminy

Gmina Głowno
— Zamieszkaj —

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

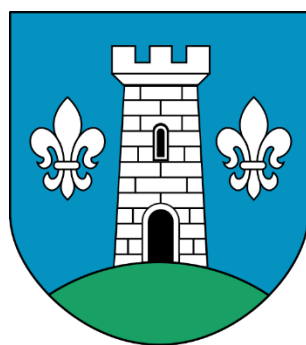
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
1.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni i zwiększenie jej dostępności	Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego				
	Wyznaczenie terenów zwartej zabudowy mieszkaniowej (szeregowej) z poszanowaniem rolniczych przestrzeni produkcyjnych				
	Wyznaczenie terenów pod OZE w miejscach nieuciążliwych dla mieszkańców i na słabych glebach				
	Wyznaczenie obszarów pod mały i średni przemysł				
	Dążenie do zwiększenia dostępności przestrzennej, w tym transportu zbiorowego				
	Poprawa walorów estetycznych przestrzeni publicznej i miejscowości				
	Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym unikania „betonowania” przestrzeni oraz wprowadzenie i egzekwowanie standardów ochrony zieleni w procesie inwestycyjnym				
	Przeprowadzanie remontów, modernizacji i tworzenie nowej zabudowy z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego dostosowanego do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami				
1.2. Zapewnienie bezpiecznej i ogólnodostępnej infrastruktury technicznej i drogowej	Współpraca z zarządami dróg wszystkich kategorii w sprawach przebudowy i budowy dróg oraz bezpieczeństwa drogowego				
	Budowa i modernizacja gminnej infrastruktury drogowej, a w miejscach gdzie jest to możliwe rozbudowa ciągów pieszo-rowerowych				
	Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne oraz budowa oświetlenia na terenach rozwijającej się zabudowy				
	Budowa sieci wodociągowych na terenach rozwijającej się zabudowy				
	Dążenie do podłączenia wszystkich gminnych miejscowości do gminnej sieci wodociągowej				
	Modernizacja istniejącej infrastruktury wodociągowej, w tym budynków Stacji Uzdatniania Wody				
	Wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków				
1.3. Poprawa jakości środowiska i wzmocnienie odporności Gminy na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne	Zawiązanie porozumienia z innymi gminami w celu utworzenia Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych				
	Rozwijanie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie segregacji odpadów i obiegu zamkniętym				
	Promowanie nawyków proekologicznych wśród mieszkańców i zachęcanie do zdrowego i ekologicznego życia poprzez konkursy, tematycznie imprezy, upowszechnianie wiedzy				
	Wspieranie wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji i montażu instalacji OZE przez mieszkańców i przedsiębiorców				
	Wymiana źródeł ciepła, termomodernizacja i montaż instalacji OZE na gminnych obiektach				
	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, krajobrazu oraz różnorodności biologicznej				
	Rozwój i zachowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury				
	Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych w sposób minimalizujący utratę naturalnej retencji lub spowalniający odpływ odprowadzanych wód				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. Rozwój przedsiębiorczości z zachowaniem funkcji rolniczej Gminy	Wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych				
	Promocja i informowanie przedsiębiorców o możliwym zagospodarowaniu terenów inwestycyjnych				
	Rozbudowa infrastruktury drogowej i technicznej przy terenach inwestycyjnych, w tym uzbrojenie ich w drogi dojazdowe, sieć wodociągową, gazową, elektryczną				
	Rozbudowa lokalnego rynku pracy poprzez przyciągnięcie nowych przedsiębiorców i zwiększenie dostępnych miejsc pracy w celu zapobiegania bezrobociu mieszkańców				
	Tworzenie dobrych warunków dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw				
	Unowocześnienie gospodarstw rolnych i częściowa zmiana profilu produkcji oraz rozwój nowych funkcji rolniczych				
	Produkcja i sprzedaż wyrobów związanych z lokalnym rolnictwem (sery, wędliny, oleje, wina)				
2.2. Rozwój turystyki aktywnej i wzmocnienie dziedzictwa kulturowego Gminy	Wdrażanie instrumentów służących podnoszeniu kwalifikacji, nabywaniu kompetencji i zdobywaniu doświadczenia zawodowego mieszkańców, w szczególności osób młodych				
	Rozwój istniejącej infrastruktury sportowej w celu utworzenia akademii piłkarskiej i lekkoatletycznej				
	Tworzenie i promocja ścieżek pieszo-rowerowych śladami zabytków, połączonych z gminnymi atrakcjami, historią i miejscami wypoczynku				
	Wykorzystanie rzeki w celach rekreacyjno-turystycznych, np. do organizacji spływów kajakowych				
	Dążenie do rozwoju bazy noclegowo-gastronomicznej, w tym również ekoturystyki i agroturystyki				
	Promocja i wykorzystanie walorów przyrody i historii/tradycji Gminy				
	Kultywowanie tradycji poprzez odtworzenie zespołu pieśni i tańca				
	Kultywowanie smaków i produktów lokalnych poprzez działające organizacje pozarządowe				
Wspieranie mieszkańców i organizacji pozarządowych w reprezentowaniu Gminy na zewnątrz					
Aktywizacja społeczna oraz wzmacnianie postaw patriotyzmu lokalnego					

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wyk.	Faktyczny termin wyk.	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. Kompleksowe wsparcie mieszkańców Gminy	Rozbudowa infrastruktury rehabilitacyjnej i wprowadzenie opieki całodobowej przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Woli Zbrożkowej				
	Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych i niesamodzielnych, w tym m.in. transport do lekarza				
	Dążenie do zwiększenia dostępności opieki medycznej i nawiązanie współpracy z lekarzami specjalistami				
	Rozwój wolontariatu i samopomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców Gminy				
	Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej i ich promocja wśród mieszkańców				
	Zwiększenie dostępu do usług psychologicznych dla mieszkańców, w tym w szkołach na terenie Gminy				
	Organizacja świetlic socjoterapeutycznych z zajęciami pozalekcyjnymi dla dzieci				
	Udostępnienie lokalizacji w celu utworzenia żłobka na terenie Gminy na zasadzie partnerstwa publiczno-prywatnego				
	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez rozwój usług cyfrowych i zwiększenie dostępu do nich, w tym nauka korzystania z Internetu i nowoczesnych technologii				
	Dofinansowanie dla mieszkańców zakupu czujników tlenu węgla				
	Usuwanie barier architektonicznych ograniczających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami				
	Wprowadzanie racjonalnych rozwiązań zgodnych z ustawą o zapewnianiu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami				
3.2. Zapewnienie wysokiej jakości i innowacyjności nauczania	Utrzymanie i rozwój infrastruktury oraz bazy dydaktycznej i sportowej w szkołach				
	Wprowadzanie innowacji w sposobie nauczania				
	Zapewnienie uczniom możliwości uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych wspierających rozwój i zaspokajających ich potrzeby w zakresie hobby				
	Wsparcie dla uczniów wymagających pomocy w wyrównaniu szans rozwojowych				
	Zwiększenie częstotliwości uczestnictwa gminnych szkół i ich uczniów w programach rządowych i europejskich oraz konkursach i wydarzeniach ponadgminnych				
	Zachęcanie dzieci do uprawiania sportu, w tym poprzez organizację systematycznych wyjazdów na basen połączonych z nauką pływania				
Wspieranie gminnych szkół w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w tym unijnych					
3.3. Zapewnienie ciekawej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich mieszkańców	Aktywizacja osób starszych poprzez poszerzenie oferty edukacyjnej i rozrywkowej, w tym organizacja Uniwersytetu III Wieku i Klubu Seniora, zajęć i warsztatów tematycznych				
	Organizacja wycieczek integracyjnych i krajoznawczych dla mieszkańców Gminy, w tym oferta wyjazdów wakacyjnych dla dzieci				
	Wsparcie stowarzyszeń i lokalnych organizacji pozarządowych w realizacji ich celów statutowych				
	Informatyzacja gminnych bibliotek (szkolnych i publicznych) i zwiększenie dostępu do systemu wypożyczeń				
	Powołanie nowych sekcji sportowych i wspieranie istniejących celem rozwoju fizycznego mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży i osób dorosłych				
	Organizacja wydarzeń o charakterze integracyjnym, kulturalnym i sportowym, np. rajd pieszy, bieg patriotyczny, kino plenerowe, imprezy rowerowe, festyny, pikniki				
	Rozwój oferty i działalności istniejących świetlic wiejskich				
Rozwój, modernizacja i doposażanie gminnych instytucji kultury oraz wzbogacenie ich oferty					

Urząd Gminy Głowno

95-015 Głowno
ul. Kilińskiego 2